

RHETORICÆ

LIBRI DUO.

Ex Libris Quorum G. S. Hitchcot.

*Prior de Tropis & Figuris,
Posterior de Voce & Gestu
præcipit.*

In usum Scholarum postremo
recogniti.

Autore

CAROLO BUTLERO,

Magd. Artium Magistro.

L O N D I N I,

Ex Officina J. W. pro Andrea Crook,

Anno Domini, 1671.

Viro Virtutis & Honoris Nōmine Nobilissimo;
T H O M A E E G E R T O N O
Equiti, Dom. Custodi magni Sigilli *Anglia*,
Carolus Butler Magdalenensis, S. D.

EA est bonarum Artium venustas, & pulchritudo (Illustrissime heros) ut liberalibus ingeniis nihil suavius, nihil amabilius videri possit: *quæ si oculis cernerentur, mirabiles sui amores excitarent.* Ideoq; ut antiquitus viri docti suos semper habuerunt Mecæneses & patronos; ita nunc etiam non desunt, qui, tanquam Dii Tutelares, eos non solum ab inveterato tenebrionum livore vindicare; sed etiam dignis honorare præmiis inprimis studeant. Inter quos, quamvis non pauci reperiantur, qui de literis & literatis bene sunt meriti; tibi tamen præ cæteris primas & palmam unâ omnes voce facile concedunt: qui à teneris etiam unguiculis, præsertim ex quo ad hoc tam excelsum honoris culmen tua te merita evexerunt, omnes curas & cogitationes tuas ad rei literariæ pariter & religionis propagationem eò usque intenderis, ut non tam amplissimo illo honoris loco honorari, quàm ipsum honorasse, meritò dicaris. Sed non est animus spatiosum laudum tuarum campum ingredi: tum quòd eas, licet modestissimas, modestia tua non ferat; tum quòd omnibus jam satis notæ; utpote qui non mediocres prudentiæ & benignitatis tuæ fructus jugiter percipiant. Pro tanta tua in omnes, præcipue Academicos, bonitate, — *grates persolvere dignas. Non opus est nostræ: —*

q. 2.

EPISTOLA

nostra: — nostram verò gratitudinem, quam
 imo fixam pectore habemus, omni tibi officij
 genere probare cupimus. Communis nostra pa-
 rens *Academia*, cum nihil haberet quo tibi ma-
 gis gratificari posset; quem illius fidei credidisti
 optimæ spei filium, eundem tibi, literarum &
 virtutum ornamentis haud vulgariter excultum,
 reddidit, Adeo ut non tam nomine & corporis
 effigie, quàm eximijs animi dotibus, patrem ita
 expresserit, ut in eo repubescere videreris. At
 hunc, prohi dolor! dum sub invicto nostro Sci-
 pione (qui prius cum alibi in equestrem ordi-
 nem meritissimè coopteravit) in fatali illo bello
Hibernico arma ferret; non sine gravi, & aman-
 tissimi patris, & inclyti illius herois cui charissi-
 mus fuit, & communi omnium, quotquot eum
 noverunt, mœrore, præmaturâ morte abreptum
 audio. Quamvis quod ad eum attinet, terram
 coelo, homines angelis, ærumnas fœlicitate, de-
 nique ætatem brevissimam æternitate commuta-
 vit: quod autem ad nos, superest adhuc alter,
 & diu supersit precor, eâdem stirpe prognatus,
 eodem ingenio & indole prædius, iisdem do-
 ctrinæ & morum præceptis imbutus, qui illi suc-
 cedat. Faxit bonorum omnium autor & perfec-
 tor, ut præclara virtutum semina quæ in tenero
 illius pectore pulchrè jam cernimus effloresce-
 re, ad fraternam indies, adcoque paternam
 extrescant maturitatem. Jam verò ut, generosi
 liberos animis piè ac doctè informandis, propen-
 sam in te voluntatem suam Mater nostra luben-
 ter indicavit

DEDICATORIA.

indicavit, eandem tibi deinceps quâcunque ratione præstitura ; ita & ejus filii, quibus possunt indiciis, animos suos honoris tui studiosissimos testificari summè cupiunt. Profectiores quidem, qui suam gravioribus studiis operam impendunt, opera tibi graviora, in perpetuam & tui & sui nominis memoriam, indies exhibent. Ego verò, inter pueros puerilibus jam diu exercitatus, puerilia promo : sed tamen ita puerilia, ut adultos etiam perlegisse haud pœnituerit. Siquidem continet hic libellus Rhetorices artem, plenè, succinctè, & perspicuè explicatam. Quicquid vel veteres, vel recentiores hac de re uspiam scripserunt, id totum legitimâ methodo conformatum ac insignibus Poetarum & Oratorum exemplis illustratum, hic proponitur. Istud quaecunque observantiæ meæ *μνημόσυνον* amplitudinis tuæ patrocínio (honoratissime Mecænas) consecro : ut cujus piâ & sincerâ munificentia, viri veræ sapientiæ præceptis passim sunt informati, ejusdem auspiciis, pueri etiam politioris disciplinæ rudimentis erudiantur. Deus te, pro immensa sua bonitate, Ecclesiæ, Reipub. Academiæ, & ingenuis ejus alumnis, quam diutissime servet incolumem : & pro bona semente, quam hic apud nos faci, messem in cœlis apud Christum æternam largiatur.

Basinſlocbie, 5. Idus Maii, 1600.

P R Æ F A T I O.

INter celebres Artium scriptores, quorum demeretur
locum Petrus Ramus, eorum sit iudicium, qui
cum eruditione, tum aequitate præstantes, optime di-
iudicare & possunt, & volunt: mea sane senten-
tia, si vel in præceptis veritatem vel in methodi
brevitatem, vel in exemplis perspicuitatem, vel in
omnibus usum & utilitatem respicias.

— tantum alios inter caput extulit omnes;
Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Hujus ego nomine, hoc tibi (ingenue lector) opus-
culum offero: quod siquid fructus ac emolumenti af-
ferat, id omne illi acceptum referes. Quippe qui ip-
sius materiam, latas perlustrans probatissimorum au-
torum sylvas, studiose exquisivit; exquisitam impi-
gra succidit manu; succisam ad amussim dolavit,
levigavit, conformavit. Quam sic præparatam,
ipse, structuris occupatus grandioribus, Audomaro
Talæo artifici certe non imperito in perfectum opus
compingendam commendavit: qui quidem commisso
sibi munere, non invita (quod aiunt) Minerva, per-
functus est. Quando tamen, quod in re tam difficili
facere est, nonnulla peccentur; quadam sint immissa
prope inutilia, quadam etiam omissa plane necessaria;
opera pretium me facturum sensi, si supplerem quæ
desunt, amputarem quæ supersunt, & paucula etiam
indigesta suis restituerem locis: ut pulchrum hoc præ-
stantis nostri architecti adificium, omnibus suis nu-
meris absolutum & completum, commodè tuis usibus
inserviret. Istud quidem, studiosæ consuevens juven-
tuti, manibus pedibusque obnixè conatus sum: quod

PRÆFATIO.

voti compos effectum dederim, habeo quod expetivi-
emium; sed optatum hunc finem sedula mea indu-
tia minus videatur, assequuta, veniam voluntas
comeretur. Sed nigrum, precor, parumper abstine-
leculum: aspice, inspice, perspice primo: censuram
inde sperabo equiorem. Et quam tandem? inquies:
cunque tua in hoc opere opella vitaperio careat; non
amen ejusmodi est, ut laudem aliquam mereatur.
tam difficilia quæ pulchra: atqui facile est in-
entis addere. Esto: nequi enim gravabor ista mihi
ut cui non meum excomium, sed tuum commodum
que suaserit provinciam.)

ut dici potuisse, & non potuisse refelli.

Quamvis de nimia facilitate, ubi ipse in re simili pe-
culum feceris, minus forsan constanter asseverabis.
Brevitati ubique Poeta sequutus consilium [quic-
quid præcipies esto brevis summopere studui: neque
majori mihi fuit cura Rhetoricam nostram Rameam
ra ceteris auctiorem; quam præceptionum & exem-
plorum compendio tibi quam brevissimam exhibere;

ut citò dicta

percipiant animi dociles, teneantq; fideles.

Obscuritatem vero, individuum fere brevitatis co-
nitum (juxta illud

—Brevis esse laboro, Obscurus fio—)

ic prorsus sejungere eam dedi operam; ut, notarum
adminicula, aperta satis & expedita omnia ausim
olliceri. Quamvis brevitati, vel obscuræ, prolixi-
tatem posthabeat Rhetor, Invent. l. 1. §. 37. ubi
inquit, Sæpe res parum est intellecta, longitudine
magis, quam obscuritate narrationis.

PRÆFATIO.

Quæ teneris tyronum memoriis non ita necessaria erunt committenda, minusculis characteribus, & fictionis gratia, excudenda curavi; ne vel minimum in hoc stadio currentibus, offendiculum obstat, quod eos in via retardare queat.

Troporum explicationes tropis ipsis in contextu sunt necesse non censi: partim ut pueris in discendo labor minueretur, partim ne, si eas una memoria mandarent, apte, vere, & expedite, de iis rebus oscitantur responderent, quas tamen minime intelligerent. Rectius itaque post singula capita seorsim collocantur: unde discantibus petere licebit, quoties de iis hæsitaverint.

Capiti de Metro, nequid alibi quærere opus, quod ad eum locum rite spectat, compendiarium, & Metaplasmo, & syllabarum Quantitate, aliisque de Metro pertinentibus, doctrinam inserui: idque libentius quod Grammaticorum super hac re præcepta sint fere confusa, prolixa, imperfecta.

Cætera in quibus dicendi discipulis non inutile navavi operam, non est quod præmoneam: tute intelligendum per te deprehendas.

Vive, vale. Si quid novisti rectius istis, Candidus imperti: si non, his utere mecum.

Tui studiosus C.B.M.

Εἰς τὴν αὖ Βυλλήνην ῥητορικὴν.

Πρὸς τὸν τεχνῶν φιλοδύστην ἀριστὸν
Δούττην δ' Βυλλήνῃ ἐπιθετὴν ῥητορικῇ.
Ὁ δὲ φιλοδύστης ὡς ἀπὸ τοῦ πρώτου δέ

Δούττην ὡς ἀπὸ τοῦ δεύτερου
ἔχει.

R. C.
B. E.

R H E T O R I C Æ

Liber Primus.

De ELOCUTIONE.

CAP. I.

Hetorica (1) est Ars ornatè dicendī.

Partes Rhetoricæ duæ sunt : Elocutio
& Pronunciatio.

Elocutio est (2) interna exornatio ora-
tionis : eaque per se (3) plurimum potest.

Elocutio est (4) aut Figura.

Tropus est Elocutio, quā (5) vox à nativa signi-
ficatione in aliam immutatur.

Communes ejus (6) affectiones sunt quatuor.
Nam si Tropus durior fit & inæqualior, (7) Cata-
chresis dicitur ; si clarior & audacior, (8) Hyper-
bole ; si in una voce multiplex, (9) Metalepsis ; si
in pluribus continuatus, (10) Allegoria.

Hyperb. 1. est (11) Auxesis, aut Miosis.

(12) In Allegoria tenendum est illud, ut quo ex
genere rerum coeperis, eodem desinas, secus incon-
sequentia foedissima fuerit.

Ad Cap. I.

(1) **R** Hetorica hic, non * ut alicubi, pro universā
illa de quavis quæstione orandi facultate, sed
pro sola orationis exornatione sumitur ; quam, ter-
tio de Oratore libro, *Antonius Crasso* explicandam
reliquit. * *V. ad Cap. I. lib. I. Oratoriae.*

(2) *Interna* : quæ verbis ipsis ac sententiis inhæ-
ret ; sicut *Pronunciatio* est orationis exornatio externa,
quæ illi jam concinnatæ extrinsecus advenit. (3)
Plurimum potest : Ut in *Curione*, qui, tametsi cæteris
eloquentiæ laudibus maximè nudus esset, tamen Elo-

cutionis splendore, & copiâ, & benivola quâdam
expediâ, & profluente celeritate, orator proximus
optimis numeratus est. *Brut.* ¶. 88.

(4) *Tropus aut Figura.* Quod Tropus & Figura
sint Elocutio, hoc est orationis exornatio, sic *Quin-*
tilianus lib. I. cap. 8. Enimvero jam majore curâ do-
cet Tropos omnes, quibus præcipue non Poema modo
sed etiam Oratio ornatur; & Schemata utraque, i.
Figuras, quæ *ῥήματα*, quæque *διαφορές* vocantur
quorum ego, sicut Troporum, tractatum in eum locum
differo, quo mihi de ornatu orationis dicendum erit.

(5) *Vox.* tam complexa, quàm incomplexa. Singula
& solæ dictiones crebrius quidem Tropes admittunt
nonnunquam verò & conjunctæ: ut in Metonymia
suburbanum tuum gymnasium, florentis ætatis: In Ironia,
nec dico, nec utor: in Metaphora, *sementem feceris*
gratias agere; in Synecdoche, *glacialem Oceanum, tuum*
tribunal. Hujusmodi voces complexæ in paroc-
riis frequentiores sunt, ut *laterem lavare*. i. frustra
laborare, quemadmodum facit qui laterem lava-
re. *Contra stimulum calcas*. i. repugnando tibi ipsi, non
adversario, nocet, ut facit qui contra stimulum calcat.
Lupum auribus teneo. i. dubius sum utrùm inceptum
peragam an eo desistam, veluti qui lupum auribus te-
net. *Lupi illum videre priores*. i. obmutuit, sicut quæ
lupi prius intuentur, *Delphicus gladius*. i. res diversi
usibus idonea, qualis fuit gladius Delphicus, qui a-
lium modum erat fabrefactus, ut eodem simul & sacra
mactarent victimas, & nocentes afficerent supplicio.
Ex tripode dictum. i. verum: quale putabatur, quic-
quid ex Tripode dictum fuit, &c. Quæ singula exem-
pla singulos tropos habent: non autem in singulis
utrides, vocibus, sed conjunctis, itaque sic desin-

Quint. l. 8. c. 6. Tropus est verbi, vel sermonis à propria significatione in aliam cum virtute mutatio. Quam Talæus alibi, dum quod verum est ἀσιν το πολὺ ἀπλᾶς enunciat, secus sentire videatur.

(6) Affectiones.

Generalis Junius
Tropi affectio est. { inæqualis, Catachresis:
 { audacioris, Hyperbole.
 { in uno verbo, Metalepsis:
 { in verbis pluribus Allegoria.

(7) *Catachr.* Catachresis est durior & injucundior verbi immutatio, cum scilicet nomen aliquod pro alio ponitur, in cujus locum non deductum esse sed irruisse, non precario sed vi venisse, videatur.

(8) *Hyperb.* Hyperbole est ementiens superjectio, sive audacior tropi superlatio: quæ quamvis sit ultra modum, non tamen esse debet ultra modum: monere par est mentiri Hyperbolen, nec ita ut mendacio fallere velit. Sed tum est Hyperbole virtus, cum res ipsa de qua loquendum est naturalem modum excedit. Conceditur enim amplius dicere, quia dici quantum est non potest. Hæc Quintilianus, l. 8. c. 6.

(9) *Metalep.* Metalepsis est tropi in uno verbo multiplicatio: quando nempe ex improprio significatur primum improprium, tum ex improprio illo fortè aliud improprium, atque ita deinceps, donec ad proprium veniatur, intercédente medio gradu transitum præbente, Quintil. l. 8. c. 6. Est hæc in Metalepsi natura, ut inter id quod transfertur sit medius quidam gradus, nihil ipse significans, sed præbens transitum.

(10) *Alleg.* Allegoria est Tropi continuatio, ubi nimirum ejusdem generis Tropi plures conjunguntur. Allegoriæ autem præcipua laus est, quæ una aures nostras mirifice capit: Ut enim Troporum singulo-

rum ornatus magnus est; ita continuatorum & conjunctionum multò maximus.

[11] *Auxesis aut Mio.* Auxesis est, cum augendi aliquid & amplificandi gratiâ, verbum gravius proprii loco substituimus: ut cum *liberalem, magnificum, severum, sacrum; improbum, sacrilegum* dicimus. *Miosis* seu *Tapinosis* est, cum minuendi & extenuandi causâ leviori utimur vocabulo, quàm res postulat: ut cum *adulatorem, blandum & affabilem; prodigum aut audacem, liberalem aut fortem* nuncupamus.

Quæ defectum augeat Hyperbole, *Miosis* est: ut cum *homunculum, Pygmaum; stupidum, stipitem; qui non respondet, mutum* appellamus, *Quintilianus* L. 8. c. 6. Hyperbole vulgò in usu est, & inter eruditos, & apud rusticos: videlicet, quia naturâ est omnibus augendi res vel minuendi cupiditas insita, nec quisquam verò contentus est.

[12] In *Allig.* Sic docet l. 8. c. 6. *Quintilianus*

CAP. II.

TRopi (1) genera sunt Metonymia & Ironia, Metaphora & Synecdoche.

Metonymia, sive Transnominatio, est Tropus (2) Causæ ad effectum; Subjecti ad Adjunctum, vel (3) contra.

Metonymia causæ est efficientis, aut materiæ.

Efficientis, ut cum inventor & autor pro ipsis affectis rebus usurpantur. Pro Mar. quos amissimus circos (4) *Martia vis perculit, non ira victoriæ*, Geor. Aut *dulcis musti* (5) *Vulcano decoquit humorem.*

(6) Sic *Oceanus* & *Tethys*, *Nereus* & *Doris*, *Neptunus* & *Amphitrite*, *Pontus* etiam Metalepticos, pro mari

(7) *Liber* & *Ceres* pro vino & pane in prosa Causæ chrest.

Metonymia.

De Elocutione.

etrefin habent. *Lucani* libr. 4 *Catachresis* est uſu-
tior.

(1) *urebant montana neves, camposque jacentes. Non
duratura conſeſto ſole pruina.* *Metalepsis* eſt pro-
Amer. *Accuſant iſ qui in* (9) *Fortunas huius inva-
ſerunt, & Æn. 5.*

Quin morere, ut merita es, (10) *ferròque avertè
dolorem.* *Allegoria, Eun. Ter. Sine* (11) *Cerere &* (12) *Ei-
bero friget* (13) *Venus.* Eſt præterea hic valde uſi-
tatum, imò (quia verbum deeſt) neceſſarium, ſcri-
ptores pro ſcriptis operibus appellare. *Mart. lib. 10.*
Pellibus exiguis arctatur (14) *Livius iagens :*

Quem mea non totum bibliotheca capit.

*Metonymia Materiz eſt, cum nomen materiz pro-
eſſecto ponitur, Ver. 6. Cùm eſſent triclinia ſtrata,*
(15) *argentumq; expoſitum in adibus.*

Metalepsis in Metam 1.

& ſtrudis cantat (16) *avenit.*

Item Æn. 8. Dabitur uſta vadis (17) *abies.*

(18) *Abies* tamen pro *tabella* in proſa *Catachresis*
eſt. *Allegoria* hic quedam eſt. *Hor. Ep. 2. lib. 1.*
Non domus & fundus, non (19) *aris acervus & auxi;*
Egrotò domini deduxit corpore febres. 2. Leg.
(20) *Æs & ferrum duelli inſignia ſunt; non fani.*

Ad Cap. 2.

[1] *Genas.* Vox genus ſæpiſſime poni ut pro
ſpecie intermedia (quæ ſcilicet alias etiam
ſpecies ſubjectas habet, quarum reſpectu genus eſſe
poſſit) non ſolum apud *Ciceronem* & *Latinos* omnes
ſed & apud *Ariſtotelem* ipſum, ut capite de *Quali-
tate*, ubi ſecundum, tertium, & quartum genus ap-
pellat qualitatibus. [2] *Cauſa.* Cùm cauſa ponitur pro
Eſſecto. De *Cauſa* & *Eſſecto*, ceteriſque argu-

mehtis, per quæ Tropi fiunt, vide Oratoriæ. l. c. 2. (3) *Contra*. i. Effecti ad Causam, Adjuncti Subjectum. (4) *Martis*. prælij : Mars enim armorum bellorumque inventor primus putatur veteribus Diodorus Siculus lib. 6. Sic Martialis in Amphitheatrum Cæsaris, Epigr. 24

Ne te decipiat ratibus novalis Enyo.

i. Navale prælium seu naumachia : nam Bellona Martis soror, belli habetur & præliorum dea. (5) *Vulcano*. igne. Vulcanus ignis inventor hoc modo fuisse ferrum à Diodoro : Cum videret lapso fulmine sylvam ardere, materiam uberiores adhibuit, ignisque usum præcipue in metallis fabricandis mortalibus ostendit : itaque hic pro igne ponitur, ut etiam infra, *Nec se Vult.* &c. (6) *Oceanus*. Oceanus Cœli ac Vestæ filius, antiquissimus maris deus, conjugem habuit sororem Tethyn : Nereus filius Oceanus & Tethyos uxorem sibi adjunxit sororem Dorinæ Neptuno Saturni & Opis filio, cui in orbis divisione regnum maris contigit, nupsit Amphitrite Nerei & Doridis filia : Pontus Nerei filius fuit, frater Amphitrites, unde isti dij deæque pro mari usurpantur

Oceanus, Æneid. i.

Imperium Oceano, famam qui terminet astra.

Tethys, Lucan. lib. 6.

*Aut vaga cùm Tethys Rutupinæq; littora fervent,
unde Caledonios fallit turbata Britannos.*

Nereus, Metam. i.

*Nunc mihi qua totum Nereus circumsonat Orbem:
Perdendum est mortale genus.* —————

Doris, Eclog. 10.

Dorus amara suam non intermisceat undam.

Neptunus, Hor. Ep. 11. lib. 1.

Neptunus

Neptunum procul e terra spectare furentem.

Amphitrite, Metam. lib. 1.

————— *Nec brachia longo*

Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

Pontus autem non nisi per Metalepsin ponitur pro integro mari: primo enim transfertur ad illud mare significandum, quod à palude Mæotide usque in Tenedum insulam maris Ægei protenditur, ut *Lucanus, lib. 5.*

Arctatus rapido fervet qua gurgite Pontus. Et Geor. 1.

Pontus & ostriferi fauces tentantur Abydi.

Unde etiam regio adjacens nomen suum sortita est, ut loco infra citato, *Plurima sed pelago, &c.* Deinde per Synecdochen membri pro universo mari usurpatur: ut in Ibin.

Nec se Vulcanus, nec se tibi præbeat aer;

Nec tibi det tellus, nec tibi Pontus iter.

(7) *Liber.* Vulcanum pro igne vulgò audivimus: & vario Marte pugnatum, eruditus est sermo: & Venerem quam coitum dixisse magis decet: et Liberum & Cererem pro vino & pane licentiùs quam ut fori severitas ferat, ait *Quintilianus, lib. 8. cap. 6.* (8) *terebant.* Urere hic Gatechresticos dicuntur nives & pruinae, pro exficcare & absumere, quæ ustionis sunt effecta. Nives enim & pruinae naturalem rerum succum nimio suo frigore, ut sol & ignis nimio calore exhauriunt: atque ita res ipsas absumunt & corrumpunt. Sic apud *Ovidium Trist. 3. Eleg. 2.*

Plurima sed Pelago, terraque pericula passum,

ustus ubi assiduo frigore Pontus habet.

(9) *Fortunas.* Opes, Metalepsis: duplex enim hic est tropus: Fortunæ pro Fortuna, Synecdoche est, numeri; & fortuna pro bonis & donis Fortunæ, Me-

tonymia est causæ efficienti. (10) *Ferroque*, morte, Metalepsis : Nam ferrum pro gladio, aut ferreo aliquo telo, Metonymia est materiæ & gladius pro morte, cujus est instrumentalis causa, Metonymia efficientis est. [11] *Cerre*. Sine pane & vino friget amor; Allegoria : continuatur enim Metonymia. *Ceres* pritra dicitur usum frumenti homines docuisse, molere, & panem conficere, cum antea glandibus vescerentur, *Diodorus* 6. *Plin.* 7. [12] *Libero*. *Diod.* l. 4. ait, *Bacchum* vini ex uva exprimendi rationem primum tradidisse; quod ipsum nos antiquioribus literis persuasi tribuimus *Noacho*. [13] *Venus*. Veneri maturæ virginum ætatis, aliarumq; rerum quæ circa nuptiarum sacra & fœdera celebrantur, curam dedisse *Jovem* scribit, l. 1. c. 15. *Diodor.* unde Poetæ illam cum amoris, tum pulchritudinis, gratiæ, & deliciarum deam faciunt : ideoque pro his etiam interdum ponitur, *Catullus* de *Quintia & Lesbia*.

Lesbia formosa est, quæ cum pulcherrima tota est,

Omnes una omnes surripuit veneres.

3. gratiam, venustatem, delicias. [14] *Livius*. Historia de rebus *Romanis* 140 libris à *Livio* conscripta.

[15] *Argentum* Supellex, cujus materia fuit argentum. [16] *Avenis*. Fistulâ arundineâ, Metalepsis *Avenæ* pro culmo avenaceo, Synec. integri, culmus avenaceus pro culmo in genere, Synec. speciei, culmus pro arundine, Synec. est contraria generis pro specie, (fistula enim, quâ hic cecinit *Mercurius*, ex arundine fiebat, in quam Nympha *Syrinx* est mutata) postremò arundo pro ipsâ fistula, Metonymia est materiæ pro effecto. (17) *Abies*. Metalepsis : abies pro tabellis abiegnis, Metonymia est materiæ, & tabellæ pro navi, eadem est Metonymia, (18) *Abies*.

Carachresis :

Catachresis : Sic enim lib. 8. cap. 6. *Quintilianus*,
Prosa non puppim pro navi, nec abietem pro tabella
recipiet. (19) *Aris & auri.* nummi ænei, & au-
 rei Allegoria. (20) *As & ferrum.* arma ex ære,
 & ferro confecta, Allegoria ; conjunguntur enim hic
 duæ Metonymiæ *as & ferrum*, ut supra *æri & auri*.

CAP. III.

Metonymia Effecti est, cum ex effectis efficiens
 significatur. *Trist.* lib. 1. *Eleg.* 1.

(1) *Carminibus metus omnis abest : ego perditus ensem*
Hæsurum jugulo jam puto jamque meo

Ib. *Quas meruit pœnas jam dedit illud* (1) *opus.*

Æneid. 6. *Scipiadas* (3) *cladem Lybie* —

Ter. Eun. *Ego pol te pro istis dictis & factis*, (4)

(4) *scelus ulciscar.*

Est & Metonymia ista in epithetis. Pro *Marc.*

Victoria naturâ (5) *insolens est & Superba.* Ibid.

Victoria (6) *ferocitatem extimescere.* Ubi *Mora* æpilis
 est, ut etiam *Æneid.* 1.

Sed pater omnipotens speluncis abdidit (7) *atris.*

Allegoria quædam hic est, *Æneid.* 6.

(8) *Pallentesq; habitant morbi tristisq; senectus.*

(8) Sic Orator præcipitem iram, bilarem adolescenti-
 am; segne otium dixit. Imò verò hinc & Poetarum
 & Oratorum plurima epitheta sunt.

Ad Cap. 2.

(1) **C**arminibus. Poetis carmina componentibus.

(2) *Opus.* *Ovidius* illius operis autor, (3)

Gladem. cladis effectores, qui cladē *Lybiæ* intulerunt

(4) *Scelus.* sceleste scelerum machinator, *Auxesis* :
 hinc enim gravius & asperius hominem perstringit,
 quam si *Sceleratum* nuncupasset. Similis est *Hyper-*

bole in Metonymia adjuncti. Hanc etiam Metonymiam habet *Ulysses* in illa pro spoliis *Achillis* oratione, *Metam.* 13.

Si mea cum vestris valuissent vota, Pelasgi.

Non foret ambiguus tanti certaminis hæres.

i. armorum propter quæ certamen erat, & Vares ad *Aristæum*, amissis apibus, *Georg.* 4. *Magna lues commissæ.* i. magnum scelus luis causa. (5) *Insolens.* i. insolentes & superbos faciens: tales enim victores reddit. (6) *Ferocitatem.* Metalepsis: victoriæ ferocitatem, pro ferocem victoriam, modus est quartus; & ferocem victoriam, quæ faciat victorem ferocem, secundus modus est. (7) *Atris,* profundis, Metalepsis: atris pro tenebrosis Metaphora est usitata: tenebrosis pro profundis Metonymia est effecti: profunditas enim in speluncis tenebrarum est causa. (8) *Pallentes.* Pallentes dicuntur morbi, tristisque senectus, quod illi pallentes, hæc tristes facit; ubi Metonymiæ in *pallentes* & *tristis* continuatio facit Allegoriam. (9) *Sic Orat.* Ut ait lib. 8. cap. 6. *Quintilianus.*

CAP. IV.

Metonymia Subjecti est, cum nomen proprium rei subjectæ ad significandam rem adjunctam traducitur. *Heroid.* 16.

Non tu plus cernis, sed plus temerarius audes.

Nec tibi plus (1) cordis, sed minus (2) oris inest.

Catachresis est *Epod.* Ode 12.

Polypus, an gravis hirsutis cubet (3) birem in alis.

Sic ponitur continens pro re contenta. Æneid. 1.

— Ille impiger hausit

Spymantem (4) patrem, & pleno se proluit (5) auro.

Serm. 2. Sat. 3.

Danda est ellebori multo pars maxima avaris :

Nescio an (6) Anticyram ratio illis destinet omnem:

Est verò Metonymia hæc longe frequentissima ; cum locus pro ipsis incolis usurpatur. *Mét. l. 1.*

Neve foret (7) terris securior arduus (8) æther. in *Pis.*

Quod in me (9) carcerem effudisti, Hyperbole est :

Metalepsis reperitur, *Æneid. 2.*

Invadunt (10) urbem somno vinoq. sepultam. Et *Met. 13*

(11) Pergama tum vici, cum vinci posse coegi.

Allegoria * pro Pompeio. Testis est (11) Italia, quam ille ipse Victor L. Sylla hujus virtute & consilio, confusus est fuisse liberatam : testis est Sicilia, quam multis undique cinctam periculis, non terrore belli sed celeritate consilij explicavit : testis est Africa, quæ magnis oppressa hostium copiis, eorum ipsorum sanguine redundavit : testis est Gallia, per quam legionibus nostris in Hispaniam iter Gallorum interneccione patefactum est : testis est Hispania, quæ sæpissime plurimos hostes ab hoc superatos prostratosq. confexit.

* Sive pro lege Manilia.

(13) Aliter etiam locus ad res locatas traducitur.

1. de Orat. Age vero ne semper (14) forum, (subsellia, rostra, curiamq. mediteris : quæ Allegoria est, ut rursus ibidem, longe (15) Academia illi ac Lycæo tum hoc suburbanum gymnasium antepoñam.

Ex hoc genere etiam est illud, cum ex possessore possessa res intelligitur, *Æneid. 2.*

— Jam proximus ardet.

(16) *Ucægon* ----- Ad *Attic. Epi. 5.* Ego cum triduo cum Pompeio, & [17] apud Pompeium fuissim.

Et malo tecum [18] apud te ambulare, *Cic. de Senect.* Cujus villam ego contemplanus [non enim longe abest

abest [19] à me.) Sic dicimus hominem devorari
cujus patrimonium devoratur. *Heaut. Act. 3. Sc. 1.*
Quid te futurum censes, [20] quem assidue excedenti.
Sic [21] ab Annibale caesa apud Cannas sexaginta
millia Romanorum dicimus. Sic litigantium clientum
advocati personas suas pro clientum personis usur-
pant : pro Cæcin. [22] *Restituisse tu dixti : nego*
me edicto Pratoris restitutum esse. Sic res quælibet
pro adjuncto Temporis, *Georg. 1.*

Ille seges demum votis respondet avari.

Agricola, bis quæ [23] solem bis [24] frigora sensit.

Sic etiam nomen rei significatæ tribuitur signo,
Fast. 1.

[25] *Jupiter angustia vix totus stabat in æde :*
Atque Jovis dextra fœdile fulmen erat, Vir. Ecl. 3.

[26] *Orpheus in medio posuit, sylvasq. sequentes.*

Ad Cap. 4.

1. **C**ordis. prudentiæ, quæ in corde sedem habet,
Cunde prudentes Cordati dicuntur. Sic, *Mart.*
lib. 2. Ep. 8.

Quod si non illum, sed me peccasse putabis;

Tunc ego te credam cordis habere nihil.

2. **Oris.** pudoris, qui le ore, i. vultu prodit. 3.
Hircus. hircinus fœtor, *Carachresis* : quam eandem
habet *Catullus* in *Rufum*,

Ledit te quadam mala fabula, qua tibi fertur.

Falle sub alarum trux habitare caper.

[4] *Pateram.* [5] *Auro.* hic per spumantem pateram
& plenum aurum intelligis omne illud vinum quo
vasa ista impleta sunt : sed in *auro* est Metalepsis :
nam aurum pro aureo cratere Metonymia est Mate-
rie. [6] *Anticyram omnem.* totius insulæ elleborum :

ac si maxime insanirent avari, ideóque hâc herbâ, quâ cerebrum adversus insaniam purgatur, maxime indigerent. [7] *Terris*. hominibus terræ incolis. [8] *Æther*. cœlites, qui tenent æthera. [9] *Carcerem*. qui in vinculis & carcere erant, vel digni carcere, Hyperbole: gravius enim & turpius sonat odiosum nomen Carceris, quàm si Incarceratos aut Maleficos dixisset. [10] *urbem*. Trojanos somno vinóque sepultos, Metalep. urbem pro Troja, Synecdoche est generis, & Troja pro Trojanis, Metonymia est subiecti. [11] *Pergama*. Trojanus Metalep. Pergama, i. arces Trojæ pro ipsa Troja, Synecdoche est membri, & Troja pro Trojanis, Metonymia est subiecti: quæ Metalepsis sequitur, lib. 14.

— Danaas paverunt Pergama flammæ.

[12] *Italia*. hic Cicero Italiam, Siciliam, Africam, Galliam, Hispaniam posuit pro Italis, Siculis, Africanis, Gallis, Hispanis. [13] *Aliter*, nempe cum nomine loci significatur non ipsum locatum, sed locati adjuncta aut effecta. [14] *Forum*. Actiones Retoricas in foro, in subsellijs, in rostris, in curia, Allegoria. [15] *Academia*. per *Anademiâ*, *Lycæum*, *Tusculanum*, *suburbanum illud Gymnasium* intelligimus doctrinam celebratam in Academia à Platone, in Lycæo ab Aristotele, in Tusculano à Cicerone, Allegoria. [16] *Ucale*. Ucalegoni domus. [17] *Apud Pomp.* in ædibus Pompeij. [18] *Apud te*. domitux. [19] *A me*. à villa mea. [20] *Quem* cujus opes assiduis comestationibus, exhaurient. [21] *Annibale*. Quia ab exercitu cujus dux erat Annibal cæsa sunt. [22] *Restituisse*. Sic Cicero Pisonem advocatum partis adversæ alloquitur, tanquam Eburio id diceret Cæcina. [23] [24] *Per bis solem, bis frigora*, intelligit Poeta.

Pœta æstatem ac hyemem in binis annis: æstatem sc.
ac hyemem anni in quo feritur, qui desinit: *Calendis*
Januarij; & hyemem ac æstatem anni in quo meti-
tur, qui *Calendis* iisdem incipit. Sed est in *solem*
Metalepsis: nam *sol* pro calore, quem efficit, *Meto-*
nymia est causæ; & *calor* pro ætate, sicut *m. x. fri-*
gora pro hyeme, *Metonymia* hæc est. Vide [11] in
Metonymia adjuncti. [25] *Jupiter* Jovis statua. [26]
Orphea. celatas *Orpheos* & *sylvarum* imagines.

CAP. V.

Metonymia Adjuncti est, cum ex adjunctis et
subjectæ significantur, *Eclog.* 8.

N. ste tribus nodis [1] *ternos Amarylli colores*.

Sic nomina virtutum ipsarum pro bonis viris, & vi-
riorum pro malis, & multarum aliarum rerum, pro
personis quibus adjunctæ sunt, usurpantur, *Catil.* 2.
Ex hac enim parte [2] *pudor* pugnât, *illinc* *petulantia*;
hinc *pudicitia*, *illinc* *stuprum*; *hinc* *fides*, *illinc* *fraus*
datio; *hinc* *honestas*, *illinc* *turpitudine*; denique *equitas*,
temperantia, *fortitudo*, *prudencia*, *virtutes omnes*, cer-
tant cum *iniquitate*, cum *luxuria*, cum *ignavia*, cum
temeritate, cum *vitiis* omnibus: quæ perillustis est
Allegoria.

Ex hoc genere sunt illa *Ciceronis* *Hyperbolica*, O.
[3] *pestis*! O *labes*! O *audaciam incredibilem*! &
similia. *Hyperbole* autem hic elatior existit, cum
virtutibus, vitiis, aliisque qualitatibus præcellentes,
ipsarum qualitatum nominibus celebramus, aut etiam
supra ipsas audaciùs efferimus: ut cum *Aristidem*
non justum, sed *justitiam*, adeoque [4] ipsâ *justitiâ*
justiorem prædicamus, *Metalepsin* verò gradibus suis
auctiorem, habet *Silius* l. 4.

Advolat aurato praeſulgens [5] murice ductor.
Et *Aeneid. 1. Virgilius.*

-----ſtratoque ſuper diſcumbitur [6] oſtro.

Sic adjunctum temporis pro ſubjectis.

Aeneid. 1.

Aſpera tum poſitis miteſcent [7] ſecula belli.

De ſenect. *Temeritas eſt videlicet [8] florentia atque prudentia [9] ſenectutis.* Carachreſis eſt *Æn. 4.*

-----oculiſve aut pectore [10] noctem.

Accipit----- Metalepſis eſt *Eclog. 7.*

[11] *Soſtitium pecori defendite, jam venit aſtus.*

Sic ſignum pro re ſignificata ponitur, pro *Mil. Cui omnem Italia [12] pubem, Georg. 2.*

Illum non populi [13] faſces, nec [14] purpura regum Flexit.----- *Trift. lib. 1. Eleg. 2.*

Nec precor magni [15] ſubſcribite caſaris ira.

Locus ille in Pilonem inſignem queſtionem ex Intelligence Metonymiæ hujus exprimit. Veruntamen quoniam te non [16] *Ariſtarchum*, ſed [17] *Phalarin Grammaticum* habemus, qui non notam apponas ad malum verſum, ſed Poetam armis perſequare; ſcire cupio quid tandem iſto in verſu reprehendas, Cedant arma togæ.----- *Tua dicit [inquit] toga ſummum Imperatorem eſſe ceſſurum. Quid nunc te, aſine li e doceam? Non opus eſt verbis, ſed fuſtibus: non dixi banc togam qua ſum amiſtus; nec arma, ſcutum & gladium hujus Imperatoris: ſed quod pacis eſt inſigne & otij toga, contra autem arma, tumultus, atque belli, mare Poetarum locutus hoc intelligi volui, bellum ac tumultum paci atque otio conceſſurum. Pro Marc- utraque Tropus propriis verbis adjungitur, Semperque mea conſilia pacis & togæ ſocia, non belli atque armorum fuerunt.*

Est etiam hæc Metonymia in Epithetis.

Æneid. 1. 19. — Mortalia tenuitis arma.

Et Theb. 8. 20. — Armato turbavit funero manu.

Ad Cap. 5.

[1] **T**ERNOS colores. terna licea, triplici diverso colore, ut paulò antè à Poeta dicitur. [2] *Pudor.* pudor hic pro verecundis, petulantia pro petulantibus, pudicitia pro pudicis, stuprum pro meretriciis, &c. virtutes denique omnes pro probis, & vitiis pro improbis ponuntur; Allegoria. [3] *O pestis!* O pestiferos cives! O nequitie labæ asperfos! O incredibiliter audaces! Hyperbole. [4] *Ipsa iustitia* Sic ipsâ nequitia nequior, cæcitate cæcior, deformitate deformior, ipsâ liti siticulosior, & similia. Vide in notis ad cap. nonum. [5] *Murice.* veste purpureâ ostro tinctâ, Metalepsis; murex pro ostro muricis succo, Synecdoche est integri, ostrum pro purpureo ostri colore Metonymia subiecti, & purpureus color pro purpurei coloris amictu, Metonymia est adjuncti pro subiecto. [6] *Ostro.* ostrum pro ostro similem Metalepsin significat hic purpureum torum. [7] *Secula.* qui seculis illis vixerint. [8] *Florentis ætatis.* juvenum. [9] *Senectutis.* senum. Sic Met. 1.

Corrigerat nostras infamia temporis aures.

& pro Marc. *Nulla unquam ætas de laudibus tuis conticescet.* [10] *Noctem.* pro somno qui noctu capitur. Catarchesis, ut cum contra somnus pro nocte capitur. Vide in notis ad Syneresin. [11] *Solstitium æstatis.* Metalep. Solstitium pro æstate, in cujus initio fit, Metonymia est subiecti (quailis est Georg. 1.

Humida solstitia, atque hyemes orate serenas)

Et æstas pro æstatis æstu, Metonymia hæc est. [12]

Pubem. juventutem, cujus ætatis pubes primò crescens

est indicium. [13] *Fasces*. [14] *Purpura*. fasces & purpura insignia sunt autoritatis & imperij, quæ duo hic per fasces & purpuram significantur; sed in purpura est Metalepsis, qualis supra in murice: purpura enim primò significat pisces qui murex dicitur: sed hâc Metalepsis est uno gradu auctior, nam possemò purpurei coloris amictus pro regia autoritate per hanc Metonymiam adjuncti ponitur. [15] *Subscribite*. assentimini: subscriptio enim assentionis & approbationis est signum. [16] *Aristarchum*. Aristarchus Grammaticus fuit *Alexandrinus*, qui Homero longè inferior, ejus tamen Poemata petulanter vellicare, quæque illius inscitiae minus probarentur, iis, ut malis, notas apponere non verebatur: de quo *Ovidius Pont. l. Eleg. 11.*

Corrigere at res est tantò magis ardua, quantò

Magnus Aristarcho major Homerus erat.

(17) *Phalaris*. Phalaris crudelissimus erat Agrigentorum tyrannus, qui inter cætera suppliciorum instrumenta taurum habuit æneum, in quem igne subiecto ardentem damnati immissi, mugitum, bovis instar, edebant: cujus rei specimen artifex ipse Perillus, muneris loco, primus præbuit: Tandem etiam ipse tyrannus, cum diutiùs illius immanitas sustineri non posset, quo alios exusserat tauro inclusus, vivus crematus est. (18) *Arma*. Hunc Tropum in sequentibus Orator ipse explicat. (19) *Mortalia*. hominum mortalium. (20) *Armato*, milium armatorum, qui cum armis & equis, dissiliente humo, absorpti sunt. Sic apud eundem Statium ibidem.

At non semianimi clamore Menecea lapsus

Fallit Atys ——— & ibidem.

Fassa pios gemitus lachrymasq. in vulnere fudit.

Ibid Heroid. 2.

Castaque

castaque fallaci zona recincta manu;

Colla quoque infidis quæ se nectenda lacertis.

& Carm. l. I. Od. 3.

Iracunda Jovem ponere fulmina.

i. viri semianimis, virginis piæ, mei castæ, tui fallacis ac infidi, ipsius Jovis iracundi. Hæc Metonymia Poetis frequens est, nec inelegans: quoties mirum epitheton, sive adjunctum in concreto [ut loquuntur Logici] subjecto, quod significat proprium rei alicui ad subjectum pertinenti accommodatum ut hîc *mortalis*, quod est epitheton hominis, tribuitur armis hominum: *armatus* epitheton militum militum funeri: *semianimis* epith. Atys, quem Æolus propè interfecerat, ipsius clamori: *Pius* epith. Iſmenes, ejus gemitui: *castus* epith. Phillidos, illi zonæ: *fallax* & *infidus* epith. Demophoontis, illius manui, & lacertis: & *iracundus* epith. Jovis Jovis fulminibus.

CAP. VI.

IRONIA sive Simulatio est Tropus [1] opposito appositum.

Valet hic Tropus cum ad cætera omnia, tum imprimis ad jocandum; in eoque genere Socrates Cicero auctor est 2 Orat. lepore & humanitate cæteris præstisse: unde & ἰρωνία appellatus est quod se imperitum fingeret, admirator aliorum tantumquam sapientum.

[2] Percipitur autem Ironia vel Pronunciatione vel Personâ, vel rei naturâ: nam si qua earum dissensit à verbis, apparet mentem etiam iisdem dissentire. Opposita sunt [3] disparata & [4] contraria.

Ironia à Disparato est, quando de persona aliquidpiam dicitur, de alia intelligitur: Sive affirmatum de utraque, ut Eclog. 3.

Tum credo; cum [5] me arbutum videre Myconis.

Atque mala vites incidere falce novellas.

Sive negatum de altera, ut Metam. lib. 13.

----- [6] *nec in his quisquam damnatus & exul.*
Senec. Herc. fur. Act. 2.

[7] *At non per omnes exul creavit pl. gas.*

[8] Ironia à Contrario est, quando ex contrario contrarium significatur. Ter. And. Act. 5. *O salve*

[9] *bone vir, curasti probe* 2. de Orat. Crassus pro Aculeone cum diceret, aderat contra Aculeonem Lamia deformis: qui cum interpellaret odiose, Audiamus, inquit Crassus, pulchellum puerum: cum esset arrisum, Non potui mihi, inquit Lamia, formam ipsi fingere ingenium potui. Tum hic, audiamus, inquit, disertum: multum etiam arrisum est vehementius. Æn. 1. Cat. est. Si genus humanum, & mortalia temnitis arma, At [10] sperate Deos memores fandi atque nefandi.

Item Georg. 4.

Alter erit maculis auro [11] squalentibus ardens.

[12] Metalepsis frequentissime occurrit. Sed Ironia continuata facit Allegoriam gratiorem. In Clod. *Integritas tua te purgavit, (mibi crede) pudor eripuit, vita anteaſta servavit.* Æneid. 4.

[13] *Egregiam verò laudem, & spolia ampla refertis. Tūque puerque tuus, magnum & memorabile nomen. una dolo divum si femina victa duorum est.*

Hic & [14] personæ, & [15] rei & [16] Pronunciationis, si oratio bene proferatur, cum verbis dissentio manifesta est.

Est & Ironia quæ Paralipsi sive Præteritio quibusdem dicitur: at in his formulis, *prætereo, mitto.* Pro Pomp. *Siniſtè hoc loco, Quirites, sicuti poëta solent qui res Romanas scribunt, [17] præterire me nostram calamitatem, quæ tanta fuit, ut eam ad aures L. Luculli, non prælip. nunciis, sed ex sermone rumor afferret.*

Aeneid. 10.

Quid repetam exustas Erycino in lictore classes?

Quid tempestat an regem, ventisq; furentes

Æolia excitos, aut æclam nubibus irim?

Pro Cluent. (18) *Mitto illam primam libidinis injuriam, mitto nefarias generi nuptias: mitto cupiditatem, maris expulsam matrimonio filiam.*

Ironia denique est, quæ Apophasis sive Negatio dicitur Paraliphi (19) non dissimilis, Ver. 1. (20) *Nec ea dico, quæ si dicam, tamen infirmare non possim &c. Sunt hæc & alia in te falsi accusatoris signa multa, quibus ego non utor.*

Ad Cap. 6.

(1) **O**pposito. Sic in fine c. 16. schol. Rhet. ipse *Ramus*; non autem a contrario ad contrarium quomodo *Taleus* definiens, Ironiam à disparato excludit. (3) *Percipitur*. Sic *Fabius* l. 8. c. 6. (4) *Disparata*. (4) *Contraria*. Disparata sunt res quælibet naturâ diversæ; ideoque unum multis pariter opponitur. Contraria sunt res sibi invicem naturâ repugnantes; ideoque unum unum tantum oppositur. Vide *Oratoriam*, l. 2. c. 2. sect. 3. ¶ 1. (5) *De* *Senoniar* *Menalcas*, sed *Dametam* intelligit. (6) *Nec* *his*. *Ulysses* *Ajacem* taxans, negat quenquam sui generis damnatum & exulem fuisse: sed illud tacite *Ajacem* exprobrat, ejus Pater *Telamon*, & patruus *Peleus*, quod *Phœam* tertium fratrem trucidassent, exulabant. (7) *At non*. Sic *Lycus* ad *Amphitryonem* de *Apolline*, contrarium innuens de *Hercule*. (8) *Ironia a contrario*. Ironia à contrario potest esse quadruplex: nam

Contraria sunt {
Relata.
Adversa.
Contradicientia.
Privantia.

Ironia

Ironia à relatis : ut si pater molesto & contumaci
 lio dicat, *Scilicet tu mihi pater eris, ego tibi filius,*
deoq; (uti par est) parebo. Ab adversis, *Pulchellum*
verum : A contradicentibus, *Non agam tecum jure*
summo : huc referri possat Paralipsis & Apophasis.
 A privanibus : ut si quis de divite dicat, *oomo est,*
nibi crede inops & egenus, (9) Bone vir. Sic Simo Da-
 rum Ironice affatur, scelestum eum esse, pessimeq; se
 gessisse significans. (10) *Sperate. timete.* ut *En. 4.*

Hunc ego si potui tantum sperare dolorem.

(11) *Squalentibus.* Splendentibus. Est in his voci-
 bus Catachresis : nam *sperare dolorem, & squalere auro,*
 adeò sunt absona, ut vix alibi reperias. (12) *Meta-*
phs. Nam *integritas, purgavit, & prætereo,* sunt Me-
 taphoræ ; utor Synecdoche generis, pro commemo-
 ratione, vel urgeo. (13) *Egregiam.* laudem nullam; turpe
 potius dedecus & infamiam. (14) *Persona.* Nam
 verba sunt *Junonis* ad Venerem & Cupidinem, quos
 capitali habuit odio, ideòq; eos vituperio potius
 quam laude afficeret. (15) *Rei.* Nam imbellem fœ-
 minam à potentibus diis superari, leviculum est, nec
 laudem minimam meretur. (16) *Pronunciationis,*
 Alia enim orationi simplici, alia ironicæ, Pronun-
 ciatio convenit : quæ tamen interdum servatur, vel
 personæ, vel rei naturâ ipsam Ironiam satis osten-
 dente. (17) *Præterire.* Præterire se simulat orator
 suorum calamitatem, quam tamen significantius ex-
 primere non posset. (18) *Mitto.* hic ut suprà quæ-
 dam simulare dicuntur prætermitti, quæ tamen di-
 ffortè memorantur : ubi continuatio trium Ironiarum
 Allegoriam facit. (19) *Non dissimilis.* Nam non nisi
 modo loquendi differt, re & sensu prorsus eadem.
 (20) *Nec ea.* Hic *nec ea dico non utor,* Apophasin
 simulum habent.

CAP. VII.

Metaphora five Translatio est Tropus à [1] simili ad simile.

Ideoque est ad unum verbum contracta similitudo. Tropus autem nullus est florentior quam Metaphora, nec qui plus luminis afferat orationis: præsertim ratione summa est, & ad sensus ipsos admoventur maximè oculorum, qui est sensus acerrimus. Nam & [2] odor urbanitatis, & molitudo humanitatis, & murmur maris, & dulcedo orationis, sunt ducta à cæteris sensibus: illa verò oculorum multò clariora. Ad Attic. lib. 4. Epist. 16. *Amisimus, [mi Pomponi] omnem non modo [3] succum & sanguinem, sed etiam [4] colorem & speciem pristinae civitatis.* Cat. 3. *Tum vero clarissimis viris interfectis [5] lumina civitatis extincta sunt.* Atque hinc est quòd [6] odor: seu olfacti, teneo, gusto & audio, interdum ponantur pro intelligo: video verò, cerno, & perspicio, sæpissime.

Nihil est autem in rerum natura, unde simile duci non potest, indidémque ideo & Metaphora. Pro Sext. *Cujus ego patrem [7] deum atque parentem statuo fortune nominisque mei,* Tusc. 1. *Honos alit artes omnesq; [8] incenduntur ad studia gloria.*

Metam. 1.

— *Dij cæptis*

[9] *Aspirate meis.* —

Aeneid. 4.

----- *Magnoque irarum [10] fluctuat æstu.*

2. Orat. ut [11] *sementem feceris, ita metes.* Catachresis est Eclogâ 7.

[12] *Vir gregis ipse caper deerraverat.* ----- & Quint. lib. 8. cap. 6. *Capitis [13] nives.*

Unum

Unum hāc est [14] oratoris præceptum: Si vere-
ne paulò durior translatio esse videatur, molli-
nda sæpe est præpositio verbo (*ut ita dicam, si ita*
qui liceat, aut simili formulā: ut si, olim Marco
Catonē mortuo, *pupillum* senatum quis relictum di-
deret, paulò durius; sin, *ut ita dicam pupillum*,
quanto mitius.

Metalepsis est 3. de Orat. [15] *Syrtem patri-*
monii & Charibdin bonorum, & apud Quint. l. 10. c.
1. *Isocrates omnes dicendi* [16] *Veneres scēlatus est*.
& atque Georg. 4.

immemsa [17] *nubes jamque arbore summa*
confluere, & *lentis* [18] *uvam demittere ramis*.

Hyperbole verò & Allegoria in Metaphoris præ-
cipuam laudem obtinent: atque ex Hyperbolica Me-
taphora oritur mira sublimitas orationis, [19] cū
verbis sensu carentibus, actum quendam & animos
scēlatus. *Æneid. 1.*

_____ *geminique* [20] *minantur*
in cœlum scopuli _____ & *Æneid 8.*

_____ *Pontem* [21] *indignatus Araxes.*

Item pro Marc. *Parietes medius fidius, C. Cæsar,*
ut mihi videntur, hujus curia tibi gratias agere gesti-
unt. Sic contrā in Bruto [22] *Latrant quidam ora-*
tores, non loquuntur. Et in Piso *Itaque admissarius*
isle, simul atque audivit a Philosopho voluptatem
tantopere laudari, ad illius hanc orationem [23] *ad-*
hinnit. Allegoriæ hīc sunt multò illustrissimæ. Cat,
3. *Memoria vestra, Quirites, nostræ res alentur, ser-*
monibus crescent, literarum monumentis inveterascent
& corroborantur. Verr. 4. *Ipse inflammatus scelere*
venit in forum, ardebant oculi, totoque ex ore cru-
delitas emicabat, in Pis. [24] *Neque tam fui timidus,*
ut

ut qui in maximis turbinibus ac fluctibus Reip. nau-
gubernassim salvamq. in portus collocassim [25] fron-
tue nubeculam, aut colligæ tui contaminatum spiritum
perextimescerem, alios ego vidi ventos; alias prospero
animo procellas: aliis impendentibus periculis non co-

Ad Cap. 7.

[1] **A** Simili Metaphora on nis, cum nihil aliud
quam brevis & occulta similitudo, per adve-
bium similitudinis, quasi, tanquam, veluti, &c. re-
solvitur & explicatur. [2] Odor. hic quasi odor
quasi mollitudo, quasi murmur, & quasi dulcedo in-
telligitur. [3] Succum. [4] Colorem. justitiam, & or-
dinem: est enim justitia & legum observatio qua
succus & sanguis civitatis; civiles autem & externi
mores, quasi color & species ejusdem. [5] Lumen
quia veluti lumina splendent & celebrantur: itidem
l. 12. Ep. 5. ad Cassium. Nunc autem opto ut ab illis
orientis partibus virtutis tue lumen eluceat. [6] Odor
Hic quæ sensuum & præcipue quæ visus sunt proprii
ad animi actum denotandum transferuntur: Odor
Cic. ad Attic. l. 4. Ep. 7. Tu velim ex Fabio (si quæ
habes aditum) odorere, & iustum convivium tuum de-
gustes. Olfacio, Ter. Adelph. Act. 3. An non sex totis
mensibus prius olfecissem, quam ille quicquam coepisset
Tineo, Ter. Heaut. Act. 4. Tenes quid dicam? Cui
Cic. in Pis. Non gustarat illam tuam Philosophiam
Audio, Eun. act. 2. P. Capias tu illius vestem. Cha-
Vestem? quid tum postea? P. Pro illo te deducam. Cha-
Audio, i. intelligo quorsum Eunuchi vestem indu-
rem: ipsa vox propria subsequitur. P. Te esse illum dicam
Cha. intelligo. Video, Cic. ad Torquatum l. 6. Sum-
ma tamen eadem est & idem exitus, quem ego tam
deus animo, quam quæ oculis cernimus. Cerno. Cic. l. 1. c.

Finis

Fin. *Quicquid porro animo cernimus, id omne oritur à sensibus.* Perspicio, 2. de Fin. *Non satò perspicio ista varietas qua fit.* [7] *Deum.* Hic tanquam Deum atq; parentem intelligis. [8] *Incendentur.* ita ardenti excitantur studio, ut quodammodo incendi videantur : Metaphora est ab igne. [9] *Aspirate.* secundate, ut cum auræ secundæ navium aspirant carbasis : Metaphora ab aëre. [10] *Fluctuat.* quasi fluctuans huc & illuc incerta rapitur : Metaphora ab aqua; ut *En. 8.*

— *Magno curarum fluctuat æstu.*

[11] *ut sementem,* reportabis præmium factis dignum : *vid. chil. 1. cent. 8.* à terra ducitur hæc duplex Metaphora, quæ Allegoriam facit. [12] *Vir gregis.* mitioræ Metaphorâ captarum maritus, i. admissarius : qui unde plerunque nomine Hircus dicitur. [13] *Nives.* nivei seu cani capilli : Catachresis, quia translatio durior videtur. Eandem habet, *Horat. Car. 4. Od 13.* [14] *Orator. 3. de Orat.* [15] *Syrtim.* Metalepsis : nam Syrtim pro scopulo, & Charybdin pro voragine, Synecdoche est speciei, & scopulum patrimonij, aut bonorum voraginem pro luxurioso, qui patrimonium & bona sua prodigit, & quasi vorat, Metaphora est. Est tamen in *Syrtim & Charybdin,* Catachresis quædam ; scopulum & voraginem (inquit ibid. orator) libentiùs dixerim. [16] *Veneres.* elegantias, Metalepsis. Venus pro venustate Meton. est efficientis, vide numerum 13. in notis ad caput secundum) & venustas pro gratiæ & suavitate in dicendo, Metaphora est. [17] *Nubes.* Duplex est hoc disticho Metalepsis. Nubes pro nube Synecdoche est numeri : & nubes pro examine, nubis instar, aërem obscurante, Metaphora est. [18] *uvam.* Altera Metalepsis : *uvam* pro racemo, Synecdoche est membri : racemus

pro examine, in morem racemi pendente, est Metaphora. Vid. hist. Apum. c. 5. n. 42. [12] *Cum rebus*. Sic Arist. Theod. l. 3. c. 11. deinde Quintil. c. 6. l. 8. admonuerunt. [20] *Minantur in cælum*, nempe in tantam altitudinem editi, ut cælum pertingere videantur. [11] *Indignatus*. Araxes Armeniæ fluvius superstructum ab Alexandro magno pontem suam inundatione dicitur evertisse. [22] *Latrant*, quasi latrant, quia præter rationem loquuntur. [23] *Adhinniit*, quasi adhinniit, quia ut I. sciens equus hinnitu, -sic ille petulanti risu belluinum voluptatis appetitum prodidit : utraque Metaphora Miofin habet prior enim ducitur à naturali canum voce, ut posterior ab equorum : quomodo rudere, quod est asinorum ; grunire, quod porcorum ; gannire, quod vulpium ; ululare, quod luporum est, &c. per Miofin hominem dicimus, cujus orationem extenuare, & ob futilitatem elevare volumus : ut enim cum rebus inanimatis sensum, rationem & orationem attribuiamus, Hyperbolica est Auxesis ; sic cum homini rationis participi brutorum animantium voces affingimus, Hyperbolica Tapinosis est. Sed in posteriori exemplo *admissarius* & *adhinniit* Allegoriam etiam faciunt. [24] *Neque tam*. Insignis hæc est Allegoria ter tribus vocibus continuata : similis est apud Horatium Car. 1. Od. 14.

O navis te referent in mare te novi

Fluctus ? O quid agis ? fortiter occupa.

Portum, &c. [25] *Frontis tuæ*, frontis nubeculam & contaminatum spiritum Hyperbolicam elevationem habent.

CAP. VIII.

Synecdoche est tropus partis ad totum, aut contra.
Pars autem est membrum vel species.

Synecdoche Membri est, quando ex membro integrum significatur. *Andr. Act. 2.*

Ridiculum [1] caput.

Æneid. 2.

———[2] *animaque litandum*

Argolica ———

Ibidem.

Involvens umbra magna terramque [3] polumq.

Prosa *mucronem* pro gladio, & *testum* pro domo recipiet: [4] non autem *pupim* pro navi, nec *abietem* pro tabella. Catechresis habetur. *Serm. 1. Sat. 1.*

ut cum carceribus missos rapit [5] ungula currus.

Metalepsis verò *Eclog. 1.*

Post aliquos mea regna videns mirabor [6] aristas. Met. 1.

Pulchra verecundo suffundens [7] ora rubore.

Hyperbole *Æneid. 2.*

Sic, ô sic positum affati, discedite, [8] corpus.

Allegoria *Car. 1.* *Nullo me modo posse iisdem [9] parietibus tuto esse tecum, qui in magno periculo essem, quod iisdem moenibus contineremur. & ibid. Multorum te [10] oculi & aures non sentientem, sicut adhuc fecerunt, speculabuntur atque custodient. [11] Sic numerus singularis pro plurali, Æneid. 2.*

[12] Hostis habet muros, ruit alto a culmine Troja,

Item Orat. 1: Quid tam necessarium est quam teneret semper arma quibus testus esse [13] possis?

Ad Cap. 8.

[1] **C**aput. pro homine. [2] *Animaque Argolica* pro homine *Græco.* [3] *Polum.* Pro coelo, cujus minima est particula. [4] *Non autem.* Verba sunt *Quintilianj lib. 8. cap. 6.* *Puppis itaque,*

B 2

posterior

posterior pars navis, pro navi licet in carmine frequentior sit, est tamen in prosâ Catachresis : cuiusmodi etiam est *carina*, infima navis pars : utramq; eodem disticho habet *Ovid. Heroid.* 2.

*Ab laceras etiam puppes furiosa refeci,
ut qua defereret firma carina foret.*

[5] *Ungula*. Ungula equina pro ipso equo, quia durior & inæqualior videtur translatio, Catachresis est, [6] *Aristas*, annos. Metalepsis : arista pro spica Synecdoche est membri, spica pro segete Synecdoche item membri, seges pro æstate, quo anni tempore in agris luxuriatur, Metonymia est subiecti pro adjuncto, æstas pro anno rursum Synecdoche membri pro integro. [7] *Ora*. vultum, Metalepsis : ora pro ore Synecdoche est pluralis pro singulari, & os pro integra facie Synecdoche est membri. [8] *Corpus*. Loquitur hic de se Anchises. Est autem in hac voce *Mosis* quædam significare enim vult hominem se esse animâ & vitâ pene destitutum. [9] *Parietibus* hic parietes pro domo, & mænio pro urbe intelligis. [10] *Oculi & aures*. pro oculatis & auritis hominibus. [11] *Sic numerus*. Docet scholarum Rhetoricarum l. 16 *P. Ramus* numerum pluralem esse totum quiddam, & singularem, quandam illius partem; illum verò huius genus, aut hunc illius speciem (ut *Talens* sentire videtur) nusquam dicit : per partem autem nihil aliud intelligit quam membrum, pro quo per Synecdochen generis sæpissime usurpatur, quemadmodum & totum pro integro. Est itaque singularis pars seu membrum, non species generalis, præsertim cum ex unitatibus tanquam ex particulis multitudo omnis constituitur. [12] *Hostes*. hostes. [13] *Possis*. possimus, vel quilibet possit.

Synecdoche Speciei est, quando ex specie significatur genus, Georg. 4.

(1) Chaoniam pingui glandem mutavit arista,

(2) Poculaq; inventis Acheteia miscuit uvis.

Catachresis est Catil. 1. Certe verendum non erat, ne quid hoc (3) parricidâ civium interfecta invidia mihi in posteritatem redundaret, & Æn. 2.

— Equum divina Palladis arte

(4) **Æ**dificant — Item Serm. 2. Sat. 3. Atqui

vultus irat multa & præclara (5) minâtis. Sic (6)

infinitum numerum dicimus pro magno. Orat. 2.

Cujus ex ludo, tanquam ex equo Trojano, (7) innumeri

principes exierunt. Cic. 2. de Divin. (8) Sexcenta

licet ejusmodi proferre; ubi Metalepsis est. (9) Hy-

perbole hic est frequentior cum nomen speciale rei

cujuspiam in suo genere præcellentis, pro generali

ponitur, Juv. Sat. 2.

ultra (10) Sauromatas fugere hinc liber & glaciam

Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,

Qui (11) Curios simulant, & (12) Bacchanalia vi-

vunt.

Item Trist. 1. Eleg. 2.

Me miserum: quanti montes voluntur aquarum?

Jam jam tacturos (13) sydera summa putes.

Quanta diducto subsidunt aequore valles?

Jam jam tacturos (14) Tartara nigra putes.

Audacior verò est, cum singularia illa superari ab

aliquo dicimus, Trist. 3. Eleg. 11.

(15) Saviior es tristi (16) Buseride, saviior (17) illa

Qui falsum lento corrumpit igne bovem.

Allegoria est Agraria, 2. Cum haberet hæc Respub-

lica (18) Lucinos Calatinos, Acidinos, homines non

solum honoribus populi, rebusque gestis, verum etiam patientia paupertatis ornatos; Et tam cum erant Cato, Philippi, Lælij, quorum sapientiam temperantiamque in publicis privatisque, forensibus domesticis rebus perspexeris tamen ejusmodi res commissa est nemi, & Mart. lib. 8. Ep. 56.

Sint [19] *Mecænates*, non deerunt, *Flacce*, *Marones*. *Virgiliam* tibi vel tua rura dabunt.

Ad Cap. 9.

[1] **C**haoniam glandem. [2] *Pocula Acheloia*, Chaonia regio est glandium feracissima; Achelous est fluvius eandem præterfluens: significat autem hic Poëta per *Chaoniam glandem* & *Acheloia pocula*, glandem & aquam in genere; sed est in posteriori tropo Metalepsis: nam *Acheloia pocula* pro aqua *Acheloia* Metonymia est subjecti, & aqua *Acheloia* pro qualibet aqua Synecdoche est speciei. [3] *Parricida*. [4] *Ædificat*. [5] *Minari*. *Parricida* propriè dicitur, qui parentem cecidit, sed hic Catachresticos ponunt pro interfectore; ubi etiam *Aurefis* est, sive amplificans Hyperbole, quòd scilicet atrocius adhibetur vocabulum, quam factum fert. *Ædificare* propriè significat ædes struere: hic autem simpliciter struere. *Minari* hic pro promittere, ut in Synecdoche generis *promittere* pro mineri. In quibus omnibus, quia durior & ingrator videtur immutatio, Catachresis est. [6] *Infinitem*, non sine Hyperbolica Auxess. [7] *Innumeri*, multi. [8] *Sexcenta*, plurima, Metalepsis: duplex enim est Synecdoche: sexcenta pro innumera modus est primus; innumera pro multa secundus modus est. Hæc Metalepsis usitata est: ut in *Aulular*. *Plauti*, *Sexcenta sunt quæ memorem, si sit otium*. *Mille* etiam & *centum* per similem Metalepsin idem non rarò significant, ut *Ecl.* 2. d. il.

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.

Et Æn. 5: — — — cen nubibus arcus

Mille tradit varios adverso sole colores. Æn. 3.

Centum alij curva hæc habitant ad littora vulgo

Infandi Cyclopes, & altis montibus errant. & Æn. 6

Non mihi si lingua centum sint, oraq; centum.

[9] Hyperbole ista *Antonomasia* vulgò dicitur. vid. 6. in notis ad c. 11. [10] *Sauromatas* & *glacia-*

Oceanum, [11] *Curios*, [12] *Bacchanalia*. Auxesis est:

hic enim, cum loca remota, viros temperatos, &

quodlibet intemperantiæ genus intelligat, superlativis

earum specierum, quæ in his generibus maxime excel-

lunt, nominibus utitur: ubi quatuor troporum con-

tinuatio Allegoriam facit. Sic *Epiturnus* pro volup u-

ariq; *Aristides* pro iusto, *Crasus* pro divite, *Sardan-*

palas pro effeminato, *Midas* pro avaro, *Thersites* pro

deformi, *Pæas* pro perfido: quæ Auxesis est. Sic

Irus & *Codrus* pro paupere, *Pygmeus* aut *zanas* pro bre-

vis stature homine: quæ Tapinosis est, sive extenuans

Hyperbole. [13] *Sydera*. [14] *Tartara*. *Sydera* pro

sublimiori, & *Tartara* pro profundiori loco: in qui-

bus est & Auxesis, & Allegoria. [15] *Savior es*, &c.

Sic *Ecl.* 7. *Nerine Galatea thymo mihi dulcior Hybla,*

Candidior Cygnis, hedera formosior alba.

ubi *Savior* *Busiride*, *savior* *Phalaride*, thymo dulcior,

cygnis candidior, *hedera formosior*. Auxeses sunt auda-

ciore, quales innumerae sunt, quæ in proverbio abi-

erunt: ut

Japeto
Crono &
Titanibus
Chao &
Saturno

} antiquior.

Stentore clamosior.

Electro lucidior.

Cretense mendasior.

Auricula ima mollior:

Empusa

Proteo } mutabilior.

Spongia *hibacior.*

Nive *candidior.*

Melanione } *castior.*

Hyppolyto }

Crasso }

Cræso } *ditior.*

Prodicus *doctior.*

Ulysse *delosior.*

Nestore *facundior.*

Codro *generosior.*

Labyrinthus *involutior.*

Iracundior *Adriæ.*

Turturæ }

Littore } *loquacior.*

Cante }

Tiresiæ }

Talpæ } *cacior.*

Leberide }

Philonide *indoctior.*

Inutilior *blæce.*

Leontephide } *macilentior.*

Philetæ }

Leberide *nudior.*

Iro } *pauperior.*

Codro }

Phenice *ravior.*

& similia Mioses sunt: nam comparatio in defectibus magis minuit. Ex huiusmodi Hyperbolis amatoriam suam cantilenam composuit Polyphemus, *Met.* 13.

Candidior folii nivei Galatæa ligustri.

Floridior prato, longæ procerior albo,

Splendidior vitro, tenero lascivior bado,

Levior assidue detritis æquore conchis,

Pice

Scarabæo } *nigrior.*

Pæno *perfidior.*

Lynceus *perspicacior.*

Lecytho *pinguior.*

Milone *robustior.*

Pisce *savior.*

Socrate *sapientior.*

Catone *severior.*

Cera *tractabilior.*

Pegaso *velocior.*

Cervo }

cornice } *vivacior.*

Luscinia *vocalior.*

Purpura *voracior, &c.*

At

Messina *servilior.*

Gryllo

Corabo }

Militide } *stultior.*

Morycho }

Plumbo *stupidior.*

Limace

Testudine } *tardior.*

Pisandro

Epeo. } *timidior.*

Care *vilior.*

Solibus hybernis, æstiva gratior umbra,
 Nobilior pomis, platano conspectior alta,
 Lucidior glacie, natura dulcior uva,
 Mollior & cycni plumis & lacte coacta,
 Et si non fugias riguo formosior horto :
 Savior indomitis eadem Galatea juvencis,
 Durior annosa quercu, fallacior undis,
 Lentior & salicis virgis, & vitibus albis,
 His immobilior scopulis, violentior amne,
 Laudato pavone superbior, acrior igni,
 Asperior tribulis, fata truculentior urfa,
 Surdior aquoribus, calcato immitior hydra,
 Et quod præcipue, si possem, demere vellem,
 Non tantum cervo clavis latratibus acta,
 Verum etiam ventis, volueris fugacior aura.

(16) *Busiride*. Busiris Neptuni filius immanis Aegyptiorum tyrannus, hospites Jovi immolare solitus est ; qui cum *Herculi* easdem insidias strueret, una cum *Amphidamante* filio, & ministris aræ, ab eo interfectus est. (17) *Illo*. *Phalarin* describit, de quo in Metonymia adjuncti. (8) *Lucinos*. In Allegoria ista troporum significatio hinc ibidem ab oratore explicatur. (19) *Mecænates*. Significant hic *Marones* & *Virgilius* viros doctos : *Mecænates* vero doctorum patronos.

CAP. XI.

Synecdoche Totius est, quando ex toto pars significatur : estque integri, vel generis.

Synecdoche integri est, quando ex integro significatur membrum. *Æn.* 1.

[1] *Pabula* gustassent *Troja*, [2] *Xanthumq;* bibissent. *Epist.* 1. l. 4. Metalepsis est. Res vides quomodo se habent, [3] *orbem* terrarum, distributis imperijs, atdere bello. *Æn.* 1. B 3. — *Ingres*

— *Ingens a vertice* [4] *Pontus**in puppim ferit* —

Hyperbole est Phil. 2. *Magister equitum, cui rufiare turpe esset, is vomens fructus esculentis vinum redolentibus gremium suum, &* [5] *totum tribunal implevit.*

[6] *Sic numerus pluralis pro singulari. Ad Brut.*

[7] *Nos populo imposuimus, & oratores visi sumus.*

Trist. 1. Eleg. 1.

Nescit in immenso jactari [8] *corpora Ponto;*

Nescit agi ventis; nescit adesse necem.

Ad Cap. 10.

[1] **P***Abula.* [2] *Xanthum*, partem pabuli, partem Xanthi fluvij: non totum pabulum, non totum Xanthum. Sic Ecl. 1. *Aut Ararim Parthus bibit, aut Germania Tigrim.* [2] *Orbem*, imperium Romanum. Metaph. orbem pro globo Synecdoche est membri pro integro: & globum terræ pro parte globi, qualis est Romanum imperium, Synecdoche contraria est integri pro membro. [4] *Pontus*. Unda, Metalepsis: nam Pontus Nerei & Doridis filius pro illa maris parte, quæ à palude Mæotide usque ad Tenedum insulam in mari Ægeο protenditur, Metonymia efficientis est: mare Ponticum pro universo mari, Synecdoche est membri pro integro: & mare profunda seu fluctu maris, est Synecdoche contraria integri pro membro. [5] *Totum tribunal*. Auxesis hîc est ad foeditatem facti exaggerandum. [6] *Sic numerus*, vide Synecdochen membri. [7] *Nos*. De se tantum loquitur orator. [8] *Corpora*. Suum intelligit Poeta corpus, quod in quanto jam versaretur discrimine, uxorem queritur ignorare: eadem vox ibidem occurrit.

Ferte (quid hîc facio?) rapidi mea corpora venti:

Ausonios fines cur mea vela vident? CAP.

Synecdoche Generis est, quando ex genere significatur species. *Æn.* 1.

----- *dolus an* [1] *virtus quis in hoste requirat* ?
Cat. 2. *Sine dubio perdidimus* [2] *hominem.* *Ver.* 2.
Ad quam spem tam periculosum, tam importunum [3]
animal reservetis ?

Sic cum [4] *vixisse, & [5] fuisse dicimus, quæ jam mortua esse, & non existere intelligimus.* *Æn.* 2.

----- *fuius Troes, fuit Ilium, & ingens*

Gloria Teucrorum-----

Est autem hæc Synecdoche elegantior, cum generali nomine, quod in eo genere maximè excellit, [6] *καὶ ἑξοχήν* insignitur. Sic [7] *Tydidēs & Pelilides*, pro *Diomede & Achille*. Sic [8] *Poeta* pro *Homero*, aut *Virgilio* : [9] *Orator* pro *Demosthene*, aut *Tullio*. *Caachresis* est *Æneid.* 2.

Non prius adspicies ubi fessum ætate [10] *parentem Liqueris Anchisen ?* ----- & *Æneid.* 1.

[11] *Promisi ultorem* [12] *Erratum pro scelere,*

Hyperbole est. *Allegoria* hic etiam est frequens:

Catil. 1. *Exire ex* [15] *urbe consul hostem jubet.*

Ad Cap. 11.

(1) **V**irtus, fortitudo (2) *Hominem*. *Hominem* dicit pro *Catilina*. (3) *Animal*. *Animal* pro bestia dicit orator. (4) *Vixisse*. (5) *Fuisse*. *Vixerunt*. *Fuerunt*, & huiusmodi voces, generales quiddam in se complecti videntur: quæ enim fuerunt, vel tantum fuerunt & jam non sunt, vel cum fuerunt, tum sunt etiam. Quando igitur *fuius* & *fuit* significant hæc fuisse tantum, & non etiam nunc esse, Synecdoche est generis pro specie. (6) *καὶ ἑξοχήν* per excellentiam, sive ob eminentiam; *Antonomasia* vulgò dicitur:

ut etiam cum contrā per Synecdochen speciei nomen proprium pro communi usurpatur. (7) *Tydidēs & Pelidēs*. Patronymica sunt loco priorum posita: Erant enim Diomedes, & Achilles, hic Pelei, ille Tydei filij fortissimi. Itidem binos suscepit Atreus et Ærope filios, Agamemnonem & Menelaum; per Atridem tamen Agamemnonem intelligimus, quippe qui in expeditione Trojana rex regum diceretur; ut Horat. Ep. 1. — *Nestor componere lites*.

Inter Pelidem festinat, & inter Atridem,

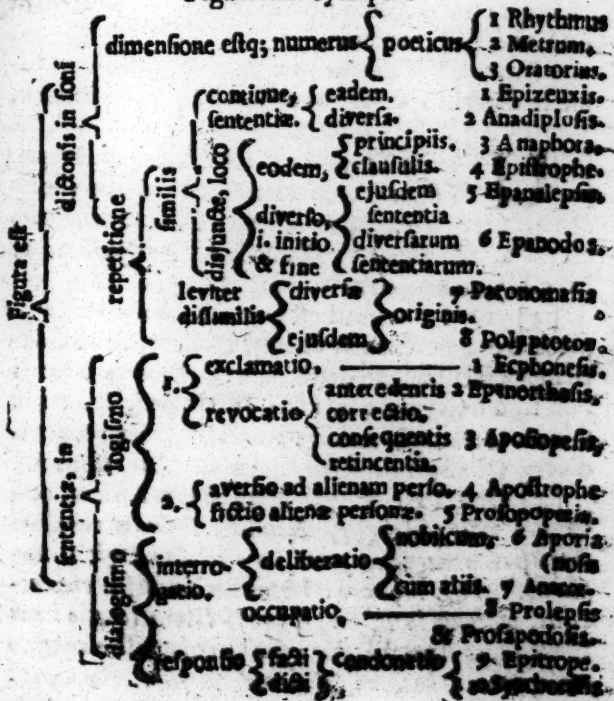
(8) *Poeta*. (9) *Orat.* Ut enim inter Poetas Homerus apud Græcos. Virgilius apud Latinos; sic inter oratores Demosthenes apud illos, Cicero apud hos, principes extiterunt. (10) *Parentem*. pro patre, Catachresis; parere enim, unde parens dicitur, est tantum sceminarum: ut ad matrem facilis, ad patrem verò durior translatio videatur. (11) *Promiss.* Promiss. hic ponitur Catachresticòs pro minatus sum, ut contrā in Synecdoche species. (12) *Erratum*. Tapinosis est, atrocitatem rei elevans: sic cum *tetigisse* dicimus qui *alapam iniegit*, aut *lasisse* qui *vulneravit*. (13) *urbe*, hic generalibus verbis, *urbe, consul, hostem*, intelligis *Romā, Tullius, Catilinam*.

A Tque hæc de Tropis: quorum si præstantia & excellentia spectetur, longè princeps erit Metaphora, Ironia deinde succedet, tertia erit Metonymia, postrema Synecdoche. Usus autem etiam frequentissimus est Metaphoræ, deinde Metonymiæ, tum Synecdoches, rarissimus Ironiæ. Hanc autem inductionem, octo Ciceronis consulares à P. Ramo observatæ concluderunt. At præcipuè tres species, Metonymia, Metaphora, Synecdoche, sæpe conjunguntur. In Pis. *sanus ille dies mihi quidem instar immor-*

talitatis

linaris fuit, cum senatum egressum vidi, populumque Roma-
num universum, cum ipsa Roma proprie convulsa sedibus
suis ad complectendum curvifratorem suum procedere visisset:
quæ me ita accepit, ut non modo omnium generum, ætatum,
ordinum, viri ac mulieres omnis fortunæ ac loci, sed etiam
memoria ipsa viderentur, & recte urbis, ac templi Iazari.
Hic Metonymiæ sunt, senatus pro senatoribus, Roma pro
Romanis; Synecdoche recta pro ædificiis, memoria pro urbe;
Metaphoræ autem illæ ex inanimatis & brutis rebus, animata
& æstusæ; procedere, accepit, Iazari, præcipuam laudem
obtinent.

Figurarum Synopsis.

CAP. XII.

EXposito in Tropis primo genere elocutionis, sequitur ut de Figura secundo loco dicatur. Figura est elocutio quâ (1) orationis habitus à (2) recta & simplici consuetudine mutatur.

Figura est dictionis, aut sententiæ. Figura dictionis est Figura, quâ oratio figuratur dictionibus apte & jucundè inter sese resonantibus. Estque in sonorum dimensione vel repetitione.

Figura in dimensione est suavis ille sonorum in oratione (3) numerus.

Est autem hîc perpetuò nitendum, ut (4) vocalium in diversis vocibus concursus sit quam rarissimus.

Ad Cap. 12.

[1] **U**T enim Tropus fere est singularum vocum ;
[2] **U** sic figura junctarum est ; utque ut cum alia est propria, alia modificata, sic orationum alia est recta, alia figurata : illam Græci ἀσχηματιστον, hanc ἰσχυραποποιήν vocant, Q. l. 9. c. 1.

[3] Quo utro nihil est cognatius nostris animis : numero enim excitamur & languescimus, & ad hilaritatem tristitiâque deducimur. Ejus verò gratia non solum ducitur è mensuris syllabarum, sed etiam è sonis literarum, maxime vocalium, quæ vel grandiores, vel magis confertæ, in dictionibus resonant.

[4] Orat. Perf. ¶. 30. Nemo est tam rusticus, quin vocales nolit conjungere, & mox, Crebram vocalium concursionem magna ex parte, ut vitiosam fugit Demosthenes. At Q. l. 9. c. 4. Vocalium concursus cum accidit, hiat, & interficit, & quasi laborat oratio : non tamen id, ut crimen ingens, expavescendum est : ac nescio negligentia in hoc, an sollicitudo, sit pejor. Inhibeat enim necesse est hic metus impetum dicendi, & à potioribus avertat.

CAP.

CAP. XIII.

Numerus est Poeticus, vel Oratorius.
Poeticus est, qui perpetuis certorum spatiorum legibus astringitur. (1)

Numerus Poeticus est Rhythmus aut Metrum.

Rhythmus est numerus Poeticus certum Syllabarum numerum, nullâ habita quantitatis ratione, continens; Plerumque autem Epistrophen soni conjunctam habet (2); ut in illo a Homeri nostri poemate.

a Spencer.

Dæds soon do die howeuer nobly done,
And thoughts of men do as themselves decay:
But wise words taught in numbers for to run,
Recorded by the Muses live for aye:

For may with storming showrs be washt
away:

No bitter breathing winds with boistrous
blast:

For age, nor eury, shall them ever wast.

Et paulo post.

For not to hake been dipt in Lethe Lake,
Could save the b son of Thetis from to die:
But that blind Ward did him immortal make
With Verses dipt in dew of Castalie:

Which made the d Eastern Conqueroz to cry,

O fortunate young men, whose virtue found

So brabe a trump, thy noble acts to sound.

b Achilles. c Homerus. d Alexander.

Rhythmici genera partim syllabarum suarum numero, partim variâ sonorum resonantium dispositione distingui possunt: sed ea (4) optimorum Poetarum observatio optimè docebit.

Ad

(1) **E**T. ferè in fabulosis argumentis ad hominum mores imitandum & exprimendum; hinc tragoedia, comœdia, & cætera poematis generis orta sunt: in quibus ~~metaphra~~ *μεταφρα* & *ἀναγνώρισις* varietas casuum & agnitio tandem insperata delectarent animos; ad eamque rem Rhetorici cujusque ornamenti præcipua licentia est assumpta.

(2) Et est linguis vernaculis accommodatior.

(3) Decasyllabus iste Rhythmus, ut metrum Heroicum, præcipuè celebratur.

(4) Quales sunt apud nos *Homero*, *Maroni*, *Ovidio*, cæterisque melioris notæ priscis æquiparandi, *D. Philippus Sidney*, *Edmundus Spencer*, *Samuel Daniel*, *Michael Drayton*, *Josuah Sylvester*, ingeniosè pius *Franciscus Quarles*, & quem cum honore memoro, Divinus ille vates *Georgius Wither*, alique ingenio & arte florentes, quorum hæc ætas uberrima est. Quibus accedat ex Poetis scænicis, *Seneca*, *Plauto*, *Terentio* neutiquam inferior, tragicus comicus historicus *Gulielmus Shakespear*, alique singularis illius artificij æmulatores non pauci.

CAP. XIV. De Metro.

SECT. I. De Metaplasmo. §. I.

METrum est numerus Poeticus certis pedibus constans: quorum ultimus ultimam syllabam habent indifferentem.

Huius numeri gratia Metaplasmus, i. transformatio quædam Dictionis, permittitur: quando scilicet aliquid in ea redundat, deficit aut immutatur.

Redundat aliquid addendo, vel distrahendo; Deficit (1) elidendo, (2) auferendo vel contrahendo.

Metaplasmi

Metaplasmi itaque quatuor sunt genera : 1. in Elidendo, 2. in Addendo & Auferendo, 3. in Distrahendo & Contrahendo, ac 4. in Immutando.

Primi generis duæ sunt species : Synalœpha & Ethlipsis.

Synalœpha est elisio (3) vocalis ante vocalem (4) in diversis dictionibus.

Ethlipsis est elisio consonantis *M.* cum præeunte vocali in fine dictionis, vocali sequente : *Hor. Ep. 2. l. 1*

(5) *Syncerum est nisi vas, quodcumq; infundis acescit.*

At heu, (6) *h, i* non eliduntur.

Atque hoc Metaplasmi genus (7) ferè perpetuum est : reliqua rariora.

Ad §. 1.

[1] *Elidendo*, [2] *auferendo*. Elidere est quod scripture integrum est, scantione mutilare ; auferre, est etiam scripture demere.

[3] *Vocalis*. Diphthongus hic rationem habet vocalis ; ut

Agricola hyberno letissima pulvere farra. Georg. 1.
Bina aures, duplici aptantur dentalia dorso. Ibid.

[4] Elidetur aliquando vocalis ante vocalem in diversis, ejusdem dictionis compositæ, partibus : ut
Graveolens, semianimis, semihomo, antecambulo, anteit.
Cecropiumq; thymum, & graveolentia centaurea. Geor. 4.
Semianimi lapsusq; supervenit. ——— Aeneid. 12.
Semihominis Caci facies quam dira tegebat. Aen. 8.
Sum comes ipse tuus tumidusq; antecambulo regis. Mal. 1. 2.
Nunc præcedentem sequitur, nunc pravius anteit.

Met. 11.

Qui candore nives anteirent, cursibus aquor. Aen. 12,

[5] *Syncerum*. Hic *um* in *Synœcerum*, item *E* in quodcumq; eliditur scit autem ultima, cum sit brevis, pro longa habetur.

[6] *O*

(6) O tamen interdum unum tempus amittit : ut
Te Cnidon ô Alexi. Trahit sua quæm voluptas, Eclog.
 Vide mox Synalœpham amissam.

(7) Fere perpet. Nam Synalœpha (Græcorum more) interdum omittitur : ut

Et longum formose vale, vale, inquit Iola. Eclog.
Credimus? An qui amant ipsi sibi somnia fingunt? Eclog.
Nomen & arma locam servant, te, amice nequius. Aen.
Tuque, ô Tybri, tu, ô genitor, cum flumine sancto Aen.
uno in lectulo erudituli ambo. Catull. in Mamur-
ram & Cæsarem.

Implerunt montes, flerunt Rhodopeæ arces. Georg.
 Ubi vocales longæ non elisæ, dimidiam amittunt
 quantitatem.

Interdum etiam manent integræ : ut
Stant & juniperi, & castanea birsuta, Eclog. 7.
Clamassent in litus Hyla, Hyla omne sonaret. Eclog. 6.

Hic *A* in priori *Hyla* manet longum, in posteriori
 corripitur : Sic

Ter sunt conati imponere Pelio Ossan. Georg. 1.

Ubi *I* suam retinet quantitatem, *O* vero corripitur.

Manet aliquando & vocalis brevis : ut

Ponderis amissa vi possent stare mani. Lucret. l. 1.

Et vera incessu patuit Dea : ille ubi matrem. Aen. 1.

Et bis io Arethusa, io Arethusa, vocavit. Met. 5.

Est etiam ubi Echclipsis omittitur : ut apud En-
 nium citante Prisciano,

Insignita fore tum millia militum ostio.

Quædam etiam hujus generis sunt apud Lucretium :
 ut,

Corporum augebit numerum, summam, sequetur. lib. 1.

Nam quod fluidum est è levibus atque rotundis. lib. 2.

Namque papaverum aura potest suspensa levisque. lib. 3.

Semina

it : *mina seque simul cum eo commissit igni.*

lib.6.

Ecl. Quos etiam Ovidius imitari ausus est :

igna suo, & cupio fieri matrona potentis. Epist.5.

Ut Aldinum habet exemplar : quamvis castigatior,

escio quis, nè metrum claudicaret plus satis solici-

is, otiosâ conjunctionis *que* adjectione sustentan-

um censuit. Sic enim aliàs legitur, *Dignâq; sum, &c.*

Veteres etiam S. cum sua vocali, ante vocalem eli-

ebant ; ante consonantem tantum S. ut Ennius.

Spernetur orator bonus, horridus miles amatur.

Vicit Olympia, nunc senio confectus quiescit.

(Citat Cicero istud de Senectute, illud pro Mu-

rela) & Lucretius frequenter.

Nam fierent juvenes subito ex infantibus parvis. lib.1.

Pondus uti saxi, calor ignibus, liquor aquai. Ibid.

Nonne vides etiam patefactis temporis puncto. Ibid.

Et Hostilius Annal. 1.

Sape greges pecudum ex hybernâ pastibus puls.

Catullus etiam ad Gellium dixit,

Affixus nostris tu dabis supplicium. Et Menal.1.2.

Furnosus Phœbus Geminus, Cyllenius Cancrum.

Sic Lucret. lib. 2.

Est e levibus atque rotundis admixta volare. Et lib.4

Nonne vides igitur quam puncto temporis imago.

Etiam Virgilius, *Æneid* 2.

Limina rectorum, & mediis in penetralibus hostem :

Et *Æneid*. 12.

Inter se coisse viros, & discernere ferro.

Supereft aliquando in versu (qui indè Hyperme-

ter dicitur) post pedes debitos syllaba, vocali aut M.

terminata, quæ a vocali sequentem versum incho-

ante elidenda est : ut

Inseritur verò ex facta nucis arbutus horrida.

Et steriles Platani, &c. Georg. 2.

Barba erat incipiens, barba color aureus, aurea;

Ex humeris, &c. Met. 12.

Jamq̃ iter immensi turres & tecta Latinorum

Ardua cernebant, &c. Aeneid. 7.

Et tellus Cyrcæ, & spissi litoris Antium

Huc ubi, &c. Met. 15.

Enclitica conjunctio que frequentissimè super

Si non tanta quies iret frigisq̃ caloremq̃

Inter, &c. Georg. 2.

Navigia pinos, domibus cedrosq̃ cupressosq̃

Hinc radios, &c. Ibid.

Facilemur doceas : ignari hominumq̃ locorumq̃

Erramus, &c. En. 2.

Aurea cui gradibus surgebant limina, nex eq̃

Ere trabes, &c. Ibid.

Quem non incusavi amens hominumq̃ deorumq̃,

Aut quid in eversa vidî crudelibus urbe ?

Sed ista partim antiquata, partem licenter à Po

usurpata, notanda magis discipulis, quàm imitari

sunt.

S. I. C. 2.

Metaplasmi in addendo & auferendo sex sunt

cies ; Prothesis, Aphæresis, Epenthesis, Synco

Paragoge, Apocope.

Prothesis est, quæ literam vel syllabam addit

principio ; ut (1) *gnatus* (2) *tetuli*.

Aphæresis est, quæ à principio aufert ; ut

temnere.

Epenthesis est, quæ addit in medio ; ut (4) *alita*

(5) *navita* (6) *induperator* (7) *littere.*

Synco

aplasmas. De Elocutione. 49
aplasia syncope est, quæ e medio aufert; ut (8) *vincla*,
a. *virium*, (10) *petij*, (11) *repostus*.

Paragoge est, quæ addit in fine; ut (12) *dicier*.
Apocope est, quæ à fine aufert; ut (13) *dixit*,
a. *currn*. Ad ¶. 2.

Pro *natus*: ut
gnato ut medicarer tuo. And. Act. 5. Sc. 1.

pro *tuli*: ut
pi dum res redulit: nunc non fert. And. Act. 5. Sc. 1.

pro *contemnere*: ut
mus raro stomachus vulgaria temnit. Hor. Sat. 2. l. 2

pro *alium*: ut
num pecudumq; genus soper altus habebat. Æn. 8

pro *nauta*: ut
rota de vento, de tauris narrat arator. Prop. l. 2. E. 1

pro *imperator*: ut
uales nunc epulas ipsum glutasse putamus
aperatorem. — —

Juv. Sat. 4.
em, Indugredi sceleris, quin contra sapius olim. Lucr. 1

Idem.
t non esse tamen perplexis indupedita.

pro *litera*: ut
intera scripta manet.

Sic quattuor, *Porfenna*, *quotidie*, &c. Molent enim
oetæ in quibusdam vocibus post syllabam naturā

evem, ut eam producant, consonam immediate se-
quentem geminare: præcipuè post Præpositionem

ut *reliquia*, *relligio*, *relligiosus*, *repperi*, *reppuli*, *ret-*
nti, *rellatus*, *reddito*, &c.

Quattuor naturā corripitur, sicuti *quotidie*, & *Por-*
ra: ut

ut *cadunt ter quattuor de caelo corpora sancta.* Ennius:
(Quod etiam apparet in quater & quaterni.) Sed

aliti-
pntnesis hîc ita invaluit, ut vix usquam correptum
ega.
[3] *Vincula*

[3] *Vincula pro vincula.* Sic (a) *circulus*, (b) *bernaculum*, (c) *manipulus*, (d) *oraculum*, *periculum* (e) *clum*, pro *circulus*, *gubernaculum*, *manipulus*, *oraculum*, *periculum*, *seculum*.

(a) *At primū laxos, tenui de vimine circlos* Ge

(b) *Ipse gubernaculo rector subit, ipse magister.* A

(c) *Immundi meminere suos jactare maniplos.* Ge

& *Disiectiq; duces, desolatiq; manipuli.* A

(d) *Rursus ad oraculum Ortigia Phœbumq; gremio,* Sin

(e) *Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.* E

& *Talia secula suis dixerunt currite fufis.* l

[9] *Virum pro virorum:* Sic *deum*, *divum*, *super*

[a] *magnanimum*, [b] *equum*, [c] *socium*, *Tenue*

Danum, & similia: item [d] *currum*, pro *curru*

Deorum, *Divorum*, &c. Iste genitivus concisus

quentissimus est apud Poetas.

[a] *Magnanimum heroum, pueri innupteq; puellæ.* Ge

[b] *Et iam tempus equum spumantia solvere colla.* A

[c] *Oblitus decorisq; sui, sociumq; salutis.* A

[d] ----- *quæ gratia currum.* A

Amorū n; fuit vivis, quæ cura nitentis. A

(10) *Petij pro petivi:* Sic [a] *lenibat*, [b] *vestibat*

[c] *polibant*, [d] *nutribat*, *dixti*, [e] *direxti*, *petiit*,

percūsti, [f] *amīsti*, *accēsti*, *admōrunt*, *gustaram*, *au*

eram, [h] *porgite*, [i] *surpate*, [k] *extinaxem*, [l] *vis*

[m] *jūssō*, [n] *explēsse*, [o] *divisse*; pro *leniebat*,

dixisti, *direxisti*, *petiuit*, *percussisti*, *amissisti*, *accessisti*

admoverunt, *gustaveram*, *audiveram*, *porgite*, *surp*

extinxissem, *vixisset*, *jussero*, *explevisse*, *divisisset*.

[a] *Lenibat dictis animum, lacrymasq; ciebat.* A

[b] *Tum mihi prima genas vestibat flore juventa.* A

[c] *Certatim quammis serpentum, auroq; polibant.* A

[d] *Nutra*

(b) Nutribat teneris immulgens ubera labris. Æn. 9.
 (c) Vellera virgati custodibant calathisci. Catul. l. 1.
 Argenautica.

Atque hinuli pellis totos operibat amantes.

Propert. l. 3. de avar. Puel.

Dardana qui Paridis direxti tela manusq. Æn. 6.

Gauaes si cameram percussisti forte penes te. Horat.

Sat. 7. lib 2.

Simul consilium cum re amissi. Eun. Act. 2. Sc. 3.

Cingite fronde comas, & pocula porgite dextris.

Æneid. 8.

Quiddam magnum addens, unum me surpите morti.

Hor. Sat. 3. l. 2.

Cum genere extinxem memet super ipsa dedisse. Æn. 4.

Vixet cui vitam deus, aut sua dextra dedisset. Æ. 11.

Cetera qua jussu mecum manus inferat arma, lb.

----- animum l. explese iuvabit. Æn. 2.

Antiquo censu gnat's divisse duobus. Hor. Sat. 3. l. 2.

(1) Repostus pro repositus: Sic (a) compostus, (b) ex-

stus, (c) impostus, (d) suppositus, ablata vocali r.

Troja: nunc placida compostus pace quiescit. Æn. 1.

Obvia ventorum furtis expositaque Ponte. Æn. 10.

Inarime Jovis imperiis imposita Typhoco. Æn. 9.

Hic crudelis amor tauri suppositaq. furto. Æn. 6.

Ceterorum exemplis, ut frequentioribus super-

sedeo.

(12) dicier pro dici: ut

aliquid digito est monstrari & dicier, Hic est, Ov.

(13) dixtin, (14) curru, pro dixtine currui: ut

sed tamen iidem olim curru succedere sueti. Æn. 3.

de aspectu, venatu, pro aspectui, venatui:

iste gradum, teque aspectu ne subtrahere nostra. Æn. 6.

venatu invigilant pueri, sylvasq. fatigant. Æn. 9.

Dativus

Dativus quarti flexus, quo facilius numeris Ep
inserviat, apud Poetam Apocopen semper patitur.

SECT. 1. §. 3.

Metaplasmi in Distrahendo & contrahendo d
sunt species, Diæresis & Synæresis.

Diæresis est, quæ unam syllabam in duas distr
ut [1] *piētai*, [2] *abēnēus*, [3] *suētus*, [4] *evol*
isse, [5] *persolienda*.

Synæresis est, quæ duas syllabas in unam co
trahit : ut [6] *aurea*, [7] *aureis*, [8] *aureo* diff
laba : & [9] *abjete*, [10] *tenuia* trisyllaba.

Quædam contracte etiam scribuntur : aut a
quando, ut *Nīl*, [11] *mī*, [12] *imperī*, *ob̄t*, [13] *prēdo* : aut semper, ut *bīgæ*, *quadrīgæ*, *cogo*, *tibic*
Ex *nihil*, *mihi*, *imperij*, *obiit* pro *obivuit* per Syn
pen, *prehendo*, *bijuga*, *quadrījuga*, *coago*, *tibicien*.

Quædam licet integrè scribantur, tamen in me
dimensione ferè contrahuntur : ut *huic*, *cui*, *dii*,
[14:] & composita, *proin*, *deinc*, *deest*, [15.]

Ad §. 3.

[1] *Piētai* pro *piēta*, Genitivus primæ hunc
modum distrahere *Lucretio* solenne est : *Virgilius*
fecit quatuor tantum locis.

Aulai in medio libabant pocula Baccho.

Ætherium sensum atque aurai simplicis ignem.

Exsultantq̄ astu latices, furit intus aquai.

Dives equum, dives piētai vestiu & auri.

Hujus Diæresis ratio est, quod quæ Latinis
Diphthongus *æ*, eadem Græcis est *αι* : Ideoque illi
hos imitati & Diphthongum hanc in *ai* dissolvunt,
& vocalem puram longam faciunt.

[2] *abeneus* pro *æneus* : ut

Si recte facies : hic mirus abeneus est. Hor. Ep. 1.
Sic evobe pro *eve*.

aplasmus.

De Elocutione.

49

Ep. 1. Bacche fremens solum te virgine dignum. Æn. 7.

us. Nam Græce est i' uoi unde Evæ.

ua recenti mens trepidat metu.

Carm. 2. Od. 19.

o d. ic apud Catull.

erbosa gaudet Venus loquela.

In Camer.

3) suetus pro suetus : ut

um mihi non tantum furesq; fereq; sueta. Hor. Sat. 8. l. 1.

bi u liquefens sit vocalis : ut etiam in sequentibus :

co no agite & positis quæ vox inopina suâsit. Thebaid. 1.

iff. solus suave multiplex herba genus.

Virg. Hort.

undat ab extremo flavos Aquilone suævos. Luc. lib. 2.

alposito fratri morabunda relanguit ore:

Met. 6.

4) evoluisse, (5) persolvienda ; pro evoluisse, persol-

venda.

ebuerant fusos evoluisse suos.

Ovid. Epist. 12.

n. nunc quoque te salvo persolvienda mihi. Ovid. Epist. 6.

ne bi u consona in vocalem vertitur : ut etiam in se-

quentibus.

amina non ulli dissoluendo deo.

Tibul. El. 7.

it satis ornatas dissoluisse comas.

Tib. El. 10.

Quod zonam solvit diu ligatam.

Car. ad Pas.

6) aurea:

turea composuit sponda, mediamque locavit. Æn. 12.

turea percussam virga versumque venenis. Æn. 7.

ic. Aut nulla inter se duo sint ex omnibus eadem. Luc. 2.

etera de genere hoc eadem ratione creantur. Luc. 4.

na eademq; via sanguisq; animusq; feruntur. Æn. 10.

at eadem rursus Lygdame curre via. Propert lib. 3.

udando pinguem vitis albūque nec ostrea. Horat.

Sat. 2. lib. 1.

ec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orphea. Ec. 6.

u lento fuerint alvearia vimine texta. Georg. 4.

Sanicius inculta jacet, stant lumina flammea. Æn. 6.

7) aurcis.

G

Aria 2

Atria : dependent lychni laquearibus aureis. *Æn.*
Sic, Libra diei somniq; pares ubi fecerit horas. Georg.
unius ob noxam, & furias Ajacis Oilei. Æneid.
Jam validam Ilionei navem jam fortis Achate. Ibid.
Forreiq; Eumendem ibulami, & discordia demens. Æn.
Centum ærei claudunt veſtes, æternaque ferri. Ibid.
Eripere ei nobis quod multò charius illi. Cat. ad Quin-
(8) aureo.

Hic finis sandi : solio iun Jupiter aureo. *Æneid. 10.*
Sic, Atq; eodem pacto rebus sunt omnibus apta. Lucr.
uno eodemq; igni, sic nostro Daphnis amore. Eclog.
Rege sub Euristheo fatiſ Junonis iniqua. Æneid.
Cum refluit campis, & jam se condidit alveo. Æn.
Nam per aquas quæcunq; cadunt, atq; aëra deorsum. Lucr.
Despicere ipse oculus rem seorsum corpore toto. Lucr.
Item, Legibus his: quedam ratio discriminat omnia. Lucr.
Bis patriæ cecidere manus, quin protinus omnia. Æn.
Preferimus manibus vittas, & verba precantia. Æn.

Nisi Hypermetrum potius hunc versum dixerim
quia vocalis sequitur: [9] abjete, [10] tenuia.

Ædificant seſtæq; intexunt abjete costas. Æneid.
Velleraque ut solis depeſcunt tenuia seres. Georg.

Ubi I & æ vocales in consonas mutantur: ut etiam
in sequentibus.

Sardoniches, smaragdos, adamantes, jaspidas uno. Mar-
l. 5. Ep. 11.

Herent parietibus scala postesque sub ipsos. Æn.

Custodes sufferre valent, labat arjete crebro. Ibid.

Arjetat in portas & duros obice postes. Æneid. 11.

Fluviorum rex Eridanus, camposque per omnes. Georg.

Item, Propterea quia corpus aquæ naturaq; tenuis. Lucr.

Tenuis ubi argilla, & dumosis calculus arvis. Georg.

Genua labant, gelido concrevit frigore sanguis. Æn. 12.

Lectorum

Lectorem obiter admonitum velim, fingi hic à quibusdam, Synæresin hanc non animadvertentibus, contra hujus metri legem pro pede Dactylico, alias Proceleusmaticum, sive duplicem Pyrrichium, alias Anapæstum: & si Lucretiana illa,

Propterea quia corpus aquæ naturaque tenuis. Lib. 2.
Mittunt, effigies quoque debent mittere tenues. Lib. 4.
 & similia, fortè occurrissent, dubium non est statuisse etiam eos, pro Spondæo Trochæum, seu Anapæstum poni,

Apud Lucretium, per Synæresin, u vocalis liquescit; quemadmodum per Diæresin u liquescens fit vocalis.

Et simili ratione animalia suapte vagari. Lib. 1.

Lanigeræ pecudes, & equorum duellica proles. Lib. 2.

Et apud Lactantium in Phœnice.

Duodecies undæ irrigat omne nemus.

(II) mî : ut

In tempore ipso mî advenis.

And. Act. 5. Sc. 6.

(12) imperî : ut

Imperî rebus? prece qua fatigent. Hor. Od. 2. lib. 1.

Item, Nec spes libertatis erat, nec cura peculî. Ecl. 1.

Hic simul accepit patrimonî mille talenta. Hor. Sat. 3. l. 2.

Et ibidem *Albucî, Perillî, Straberî Arrî, Cannsî, Menenî.*

(13) prêndo : ut

Deprêndi miserum est.

Sat. 2. l. 1.

(14) Sic cuius, & cætera composita à cui, dîs, iis, iidem, iisdem.

(15) Sic etiam Proinde, deinde, deinceps, deeram, deero, deesse, &c.

Rejicio etiam & ejicio interdum contrahuntur: ut
Rejere pascetes à fœmine rejice capellas. Eclog. 3.

Tela manu rejicitq; canes in vulnus hiantes. Stat. Th. 4.

Ejicit enim sulci recta regione viaque. Lucrer. 4.

Scande reice, reicit, eicit. Abiectâ enim enim J. consonâ : per Syncopen (quod aliis compositis à Jacio usu venit) ut

Turpe putas abici quia fit miserandus amicus. Pont. lib. 2. El. 3.

Nil adicit penso Lachesis fu sôq; sororum Mar. l. 4. Ep. 54

Cur obicis magno tumulum, manesq; vagantes. Luc. l. 7

Ipsè manu subicit gladios, ac tela ministrat. Luc. l. 7.

e & i contrahuntur in ei :

Synæresis exempla vide plura in tertia Regula de omnibus.

SECT. I. ¶. 4.

Metaplasmi in immutando species sunt quinque ;
Imesis, Metathesis, Antithesis, Diastole, Systole.

Imesis est, quæ compositæ vocis partes alterius vocis interpositione, diffecat : ut (1) *qui te cunque*, (2) *inque salutat*.

Metathesis est, quæ literam eandem transponit : ut (3) *Pisiris*, (4) *Tymbre*.

Antithesis est, quæ unam pro alia ponit : ut (5) *olli*, (6) *vortunt*, (7) *optume*.

Diastole est, quæ brevem Syllabam producit : ut (8) *graviâ*, (9) *côr*.

Systole est, quæ longam corripit : ut (10) *tull-runt*, (11) *palis*.

Ad ¶. 4.

(1) *qui te cunque* : ut

Qui te cunque manent isto certamine casus. Æn. 12.
pro quicunque te.

Sic, Quæ me cunque vocant terræ. Æn. 1.

Quæ se cunque furens medio tulit agmine virgo. Æn. 11.

Quo res cunque cadent —

Æn. 12.

Præterea tellus, quæ corpora cunq̃ alit, auget. Luc. 1. 10.

Terræq̃ inumbratur, quæ nimbi cunq̃ feruntur. Luc. 1. 5.

Quæ collata foris, & commoda cunq̃ veniant. Id. 1. 6.

(2) inque salutat^{us} : ut

Hanc ego nunc ignaram hujus quodcumq̃ pericli est.

Inq̃ salutat^{um} linque. Æn. 9. pro insalutat^{am}.

Sic, ille pedem referens, & iaville inq̃ ligatus.

Æn. 10. pro illigat^{us}.

Nunc ego jamque super tibi erunt qui dicere laudes.

Eclog. 6. pro supererunt.

Talis Hyperboreo septem subjecta trioni.

Georg. 3.

pro septentrioni

Et multo nebulae circum dea fudit amictu.

Æn. 7.

pro circumfudit.

Hæc celebrata tenuis sancto certamina patri

Æn. 5.

pro hætenus.

Eripuit nobis medioq̃ sub æquore merisit.

Ibid.

pro submersit.

Impastus seu plena leo per ovilia turbans.

pro perturbans.

Tum Pallas abjugis fugientem Rhætea præter.

Trajicit. — Æn. 10. pro præter fugientem.

(3) Pistris pro pristis. πρίστis apud Aristotelem Hist.

anim. 1. 6. c. 12. bellua est marina ceracei generis,

in quo sensu pristis legitur apud Poetam, Æn. 3.

ubi de Scylla loquitur.

Prima hominis facies, & pulchra pectore virgo.

Pube tenuis : postrema immani corpore pristis.

Et Æn. 10. ubi de Tritone.

Fons hominem præfert, in pristin desinit alvus.

Hæjus piscis nomen Mnesticæ navis, Æn. 5. sortita

est ; ubi Sergesti Centaurus dicitur, Gyx Chimæra, &

Cloanthi Scylla.

C. 3

— Post

Post hos aquo discrimine Pristis,
Cantaurisque locum tendunt superare priorem.

Et paulo post alludens ad nominis etymon, (dicitur enim à *pristis* quod est secare) ait Poëta,
Sic Mnestheus, sic ipsa fuga secat aquora Pristis
unde satis liquet Pristis utrobique ritè scribi pro qua voce nonnul' i per Metathesin reponunt Pistris.

(4) Tymbre pro Tymber. Tymbre habetur, Æneid. 10.
Nam tibi Tymbre caput Evandrius abstulit enfis.

Ponitur autem per Metathesin pro Tymber, quia re-
ctus item est Tymber non Tymbrus : ut ibidem legitur.
Daucia Lavidæ Tymberq, simillima proles.

(5) Olli pro illi : ut

Olli subridens hominum sator atque decorum. Æn. 1.

(6) vortunt pro vertunt : ut

Dij vortant bene.

Eun. Act. 2. Sc. 3.

(7) Optumè pro optime : ut

Optume mihi te offers.

And. Act. 4. Sc. 2.

Sic volus. A 3.4. vestrum. 4.4. Pessuma, maxume.

F. 1. 2.

(8) graviâ : ut Æneid 3.

Dona dehinc auro graviâ sectoque elephanto.

(9) cōr : ut Heroid. 21.

Molle meum levibus cōr est violabile telis. Sic Manil. 5.
Incubis Pontus, timuit naufrāgia tellus.

Quem Mantuanus sequutus est sext. Fast.

Perdidit, & fracto passa est naufrāgia tellus.

Idem Mant. Eclog. 6.

Cum muliēre marem sociali fœdere jungens.

Penultimam enim in muliere ritè corripiendum
esse, ex Terentio satis apparet : ut And. Act. 1. Sc. 1.

Effertur : imus : interea inter muliēres. & Scen. 4.

Nec satis digna cui committas primo partu muliērem.

Nam

Nam etsi in hoc metro, cæteri pedes sint incerti
certè ultimus est Iambus. Etiam ex *Plauto*: ut *Asin.*

Asin. Scen. 1.

Quam amabam abduxit ab lenone mulierem. & Truc.

Act. 1. Scen. 4.

*Prò dij immortales! non amanti mulieris: & alibi
passim: adeoque ex Mart. l. 1. Epig. 97.*

Amerbistinaeque mulierum vocat vestes.

Idem, Recidere assiduo quoniam fluere omnia constat.

Lucret. 5.

In ruem Recidimus quicquid mortale creamur. Met. 10.

Diastole plerumque reperitur in ultima diastolis
syllaba secundum, tertiam, quartum, aut quintum pe-
dem Heroici carminis inchoante: ut

Pectoribus inhians spirantia consulit exta. Æn. 4:

Luctus ubique, pavôr, & plurima moris imago. Æn. 2

Ostentans artem pariter, arcumque sonantem. Æn. 5.

Sustinet, ac nata Turni que canit Hymenæos. Æn. 7:

Luminaque Liuris que dei totusq; moveri. Æn. 3.

Que, ante dictionem duabus inchoatam consonan-
tibus, sæpius quidem producitur: sed illic profiti-
nem potius locum habere dixerim: vide primam
regulam generalem de omnibus.

(10) tulerunt: ut

Matri longa decem tulerunt fastidia menses. Georg. 4.

Sic occiderunt magnis qui gentibus imperitarunt

Lucret. lib. 2.

discueruntque herbas, & non innoxia verba Georg. 3:

Obstupui steteruntq; comæ, & vox faucibus hæsis. Æn. 2:

Gutturaque imbuerunt, infantia lacte canino. In Ibid.

Quid tibi profuerunt, Circe Perseides herba? De rem.

lib. 2.

Virgilio annæ runt gaudentes rare Camænæ, Sat. 10.
lib. 1.

Dij tibi divitias dedērunt, & artem fruendi. Hor.

Ep. 4. lib. 1.

(11) *Palus* : ut

Regis opus sterilisq; diu palus apraq; remis. Hor. Att.

Sic, Thesea pensuras semisopita manus. Heroid. 10.

Vade, vale, cavē ne titubes, mandat aq; frangas.

Idem Ep. 13. lib. 1.

Tu cavē defendas, quamvis mordebere dicis. Trist. 1.

El. 1.

Nisi mavis hic esse imperativum antiqui *cavo* : nam
aliàs producitur : ut

Ergo cave liber, & timida circumspice mente. Ibid.

Si quid aget majus, differ tua cœpta, cave. Pont.

lib. 3. El. 1.

Supra in *smaragdus* Positio corripitur.

CAP. XIV. SECT. 2.

De quantitate Syllabarum.

PEs est Dimensio ceterâ Syllabarum quantitate
definita.

Quantitas est quâ Syllaba brevis, aut longa, aut
communia dicitur.

Syllaba brevis unius est temporis, & si opus est,
notatur in vocali hoc apice. ∪

Longa duorum est : & si opus est, notatur in
vocali hoc apice -

Communis modò brevis est, modò longa.

Quantitas cognoscitur Regulis, vel Exemplis.

Regulæ sunt generales, vel speciales.

SECT. I. §. I.

Generales de omnibus Syllabis tres.

Positio.

Prima Regula.

I, Vocalis ante duas Consonantes, quarum altera² saltem in eadem dictione cum vocali est, producitur : ut *Met. 7.*

Mox ubi pollicita est quo sit fiducia major.

Hic præter Syllabas pol, est, & sit; mox etiam & ma positione longæ sunt. Nam duplex potestatem habet duarum consonantium, & J consona pro duplici habetur: sed vide secundam Regulam specialem de media Syllaba.

¶ Etiam Vocalis brevis dictionem finiens ante duas Consonantes nonnunquam producitur: ut

Et libella aliqua si ex parte claudicat hilum, Luc. 4.

Occulta spolia, & plures de pace triumphos. Juv. Sat. 8.

Nil opus est morte pro me, sed amore fide. Trist. 5. l. 15.

Officij causa pluribus esse dati. Pont. 1. l. S.

Nalla fugæ ratio, nulla spes, omnia muta, Cat. Argon.

Pro segete spicas, pro grege ferre dapem Tib. l. 1. El. 5.

Enclitica Conjunctio que sapissime: ut

Terrasquæ, tractusquæ maris, cælum, profundum Ec. 5.

Lappæquæ, tribulique, interquæ nitentia culta, Georg. 1.

Tribulaquæ, trabeæque, & iniquo pondere rastro. Ibid.

Brontesque, Steropesquæ, & nudos membra Pyrachmon,

Æneid. 10.

Alubadrûmque, Haliûmque, Noemonaque, Prytanimæ,

Æneid. 9.

Cæranon, Iphitidemque, Alastoraquē, Chroniāque. Met. 31

Hoc autem fit more Græcorum, qui vocalem brevem tam in fine dictionis, quàm alibi ante duas consonantes producere solent : ut

Κίλλαν τι ζαθέλω Τενέδοιο τοῖς ἰσθμίοις. Il. 2.
Δειρὴ δ' ἀλάγγιναι ἀργυρέοιο βιοῖο. Ibid.
Μαίλα χερσὶν ἐπώποτε μοι τὸ κρήγυον ἔπας. Ib.
Ναι μὰ τὸς θεοῖς κῆπρον, τὸ μὲν ποτε φύλλα καὶ ὄζυς. Ibid.

Excipe.

Vocalis naturâ brevis ante mutam cum liquidâ *L* vel *R* in eadem dictione communis est ; ut *patris, volucris, Atlas, locuples.*

Nisi in compositis, ubi prior vox in mutam definit, posterior à liquida inchoatur : illic enim, tanquam voces essent separatae, fit positio ; ut *ābluo, ōbruo.*

Etiam liquida post *N* quasdam consonas in Græcis dictionibus, & *M* alicubi brevem vocalem præcedentem ancipitem fecit : ut

Ad mandata Prögenes, & agit sua vota sub illis. Met. 6.

Hanc vocem Petronius Arbitr (quem Quintilianus & Macrobius citant) etiam corripuit.

Atque urbana Prögne quæ circum gramina fusa.

Demutis quoque piscebus.

Donaturus Cycni, si libeat, sonum. Cam. 4. Od. 3.

Carmen est Glyconium cum Asclepiadeo alternatum.

Quid refert ? cornix non ideo ante cycnum. Auf. Ep. 20.

Quæ capta est alio nupta Lacæna Cycno. Mar. 9. Ep. 106.

Bistonis habitata viris, Polymnestora illic. Met. 13.

Vadit ad artificem dira Polymnestora cadis. Ibid.

Eccæ inter primos Therāpneo a sanguine clausus. Sil. 1. 8.

Delectat Marium si perniciosus Ichneumon. Mar. 1. 7.

Ep. 86.

Mouit.

Quantitas syllab. De Elocutione. 59
Movit Adjacem Telamone natum.
Forma captiva domicum Tecmessa. Carm. 2. Od. 4.

Diphthongus.

Secunda Regula de omni.

II. Diphthongus longa est : ut *hei, nēter, āula*.
Sic *Maia Cæus*, &c.

Mæotis tamen *Trist.* 3. *El.* 12. propter sequen-
tem vocalem, primam corripit.

Longio antiquis visa Mæotis hyems,

Cum alias producatur : ut

Regna Theas habuit Mæotide clavus in ora. *Pont.* 3.
El. 3.

Quaque fretum torrens Mæotidū egerit undas. *Iun.* 3.

Diphthongus in fine dictionis sequente vocali in-
terdum corripitur. *Vi.* 1. *Synalcepham* omissam.

Prepositio *Præ* in compositione semper brevis est
sequente vocali : sed de ea vide primam Regulam
specialem de prima.

Synæresis.

Tertia Regula de omni.

III. Synæresis sive Crasis + Syllabam producit
ut *nīl, cōgo, obīt, dēro*, & similia.

Magnus civis obit, & formidatus Othoni. *Juv. Sat.* 6.

Sic Dum trepidant it hasta Tago per tempus utrumque.

Æneid. 9.

Author abīt operis, sed tamen exstat opus. *Ov. a. 1. Liv.*

Sceptra Palatini sedemq; petīt Evandri. *Æneid.* 9.

Ita enim legendum est : non ut vulgò habetur,
petiuit : quia Diphthongus *Eu* necessaria producitur.

Difficiles aditūs primos habet : haud mihi dēro.

Serm. 1. *Sat.* 9.

Vind.

60 Rhetoricæ Lib. 1. *Quantitas syllabæ*
Verum ubi vehementi magis est commota metu mens,
Lucret. lib. 3.

Vehemens & liquidus pur64 simillimus amni, Hor.
Ep. 2. lib. 3.

Per terras, amnes, atque oppida cooperuisse, Lucr. l. 5.
Aut nulla inter se duo sint ex omnibus eadem, Luc. l. 2.

† Vocalium scilicet : nam *i* & *u* in consonas mu-
tatae non mutant quantitatem : ut in *abjete*, *tenaxia*
trisyllabis. Vide 9. & 10. in notis ad Sess. 1. ¶. 3.

SECT. 2. ¶. 2.

Regulae generales de prima & media tres.

Vocalis ante Vocale m.

Prima Regula.

1. Vocalis ante Vocalem brevis est ; ut *dēus*.

Excipe.

Primò *E* inter duo *I* in Genitivis & Dativis quin-
tæ Declinationis producitur : ut *faciēs*, (a)

2. Penultima Genitivorum secundam Pronominis
formam habentium communis est : ut *unūs*, *illūs*.
in *alterius* semper est brevis, in *alius* semper longa.

3. Prima in *sio* longa est, nisi sequantur *e* & *r* ; ut
firem.

4. Vocativi propriorum, & Genitivi primæ (b)
distracti, penultimam producunt : ut *Eat*, *Pompej*,
aula, *aqua*.

5. Obe priorem Syllabam habet (c)-communem,
Eheu verò longam.

6. Vocalis ante alteram in Græcis dictionibus
(d) subinde longa fit : (1) *Machāon*, *Pandīor*,
Briſēis, *Latōis*, *Nerēius*, *Minōius*, & *Minōius* : (2)
Ilionēa, *Neronēus*, (3) *Ithalīa*, *magrā*, *Medēa*, *cicho-*
rēa, & *ſaulia*.

Sic

Quantitas syllab. De Elocutione. 61
Sic aer, Deïphobe, Pierides, Herōis, Enyo, (4)
Sic (5) platea, chorea, & conopeum E purum variant.
(a) Lucret. illud E. producit, I non præcedente. :

ut
Tempore inane potest vacuum subsistere rei. Lib. 2.
Nec jacere indumanus via quâ munita fidē. Lib. 3.
(b) Vide Diæresin.

(c) Obe jam satis est, obe libelle. Ma. l. 4. Ep. ult.
(d) Quædam enim voces Græcæ Vocalem puram
producunt, quædam corripunt, quædam variant, ut
in regulis & exemplis subnotatis liquer.

(1) Masculina in aon ion, patronymica fœmi-
nina in eïs ois, ac Possessiva in eius, & oius, &
oūs, primas terminationum Vocales producunt : ut
Machāon, Amythāon, Didymāon, Lycāon, &c.
Amphion, Ai ion, Hyperion, Ixion, Methion, Pandion,
&c.

Brisēis, Cadmēis, Chrysēis, Echinēis, Elēis, &c.
Latōis, Deōis, Minōis, &c.

Nerēius, Priamēius, Semelēius, Elegēius, &c.
Menōius, Achelōis, Trōius, &c.

Minōis, Argōis, Eōis, Herōis, Inōis, Lesbōis,
Sardōis. &c.

Excipe in aon & ion, crescentia per o longum ; ut
Phōon, Deucalīon, &c.

In eis Nereis, quæ penultimam etiam corripit : ut
Met. 13.

Discedant placidis, natant Nerēides undis. At Æn. 5.
Nerēidum, Phorei choras, Pauopea virgo. & Mart.
l. 4, E. 57.

Nympharum pariter Nerēidūm, domus.

Item Carm. lib. 3. Od. 8.

Neptunum & virides Nerēidum comas.

(2) Accusativi

(2) Accusativi in *ea* à nominativis in *eus*, & Possessiva in *ei* & *E* purum variant, modò communem, modò Ionicam dialectum sequentes : ut

Orphæa, Salmonæa, Ilionæa, Idomenæa, Caphræa
Orpheaque in medio posuit sylvasque sequentes. Eclog.

Vidi & crudeles dantem Salmonæa pœnas. *Æn.*

Ilionea petit dextra, leuæque Serestum. *Æn.*

Idomeneæ ducem desertæque littora Cretæ. *Æn.*

Saxa triumphales fregere Capharæa puppes Prop. l. 3.

Graia Capharæa currere puppi aqua. Trist. 5. El.

Sed hîc quæ producuntur, sæpe scribuntur per
 Diphthongum *æ* : ut

Quæstor ab Icario Cynarææ littore Cyprî. Lucan. l. 8.

Dicitur & Cynaræum.

Coryciæque coma, Cynaræiæque germina, & altis:

Stat. 5. Sylv.

& Cynaræum.

Verum aut Persephone Cynaræum ibis Adonis. *Auf.*

Ep. 33.

Hujus varietatis ratio est, quòd Possessiva Græca in *eo* & *Ionice* terminantur in *eo* : unde Latini ad Græcorum imitationem, quædam per *eius*, *æus*, *eius*, aut *iis* penultimâ longâ ab *eo* terminatione communi; (vid. 3. reg.) quædam per *ius* penultimâ brevi ab *eo* terminatione Ionicâ scribunt.

Præterea Iones terminationem istam poeticè vertunt in *nos* undè Latini quædam etiam per *ius* antepenultimâ productâ : de quibus in prima regula.

(3) *I* & *E* Vocales ex Diphthongo *æ* longæ sunt : ut *Darîus*, *Spererîus*, *Clîo*, *Phthia*, *energîa*, *elegîa*, *Ironîa*, *magîa*, *Ænêas*, *Epêm*, *Lagêm*, *cichoræa*, & *um*, *centauræa* & *um*, *panacæa*, *Lycium* vel *Lycêum* : *ebius* Adjectivum.

Consulit

consulit & Chio solvite vincula cado. Tibul. 2. l. 1.

Hujus generis sunt pleraque fœminarum nomina
ia & ea: ut Thalīa, Amphigenīa, Deīdamīa, Iphī-
genīa, Laodamīa; Cassiopēa, Cytherēa, Delēpēa, Gala-
tēa, Medēa, Panopēa.

¶ Notandum hīc est Græcam Diphthongum, æ,
Latine tam per ei & æ Diphthongum, quam i aut e
longum scribi: ut Calliopeia, Panopaa. Vid. reg. 2.

Chiragra verò illud I, quamvis non purum, tan-
tū corripit: ut

Molosa corpus nobis prohibere Chiragra. Hor. Ep. 10.

Sed nil patrono porrigit, hac chiragra est. Mart. l. 1.

Ep. 99.

(4) Denique vocales longæ & breves ante vocalem
manent immutatæ. Ex ancipitibus item æ & i: modò
enim longæ sunt, modò breves, eam in suis vocibus
quantitatem obtinentes, quæ numeris Heroicis aptis-
sima esset.

At Masculina in ius, fœminina in ia, & neutra in
ium unà cum possessivis in ius I purum (nisi veniat ex
Diphthongo æ) corripunt: ut Parthenius, Chios,
subst. Romæ laudatur Samos, & Chios, & Rhodus, absens.

Hor. Ep. 11. l. 1.

Academia, Acedia, Arcadia, harmonia, Maria, nau-
machia, sophia, symphonia, Gymnasium, Elysus, Nereus.
Nam multum harmoniæ Veneris differre videntur. Lucr.

lib. 4.

Exultat Mariā cū prima affamina sensit. Juv. l. 1.

Do tibi naumachiam, tu das Epigrammata nobis.

Mar. l. 1. Ep. 6.

Florentis virides sophia complectitur umbras Vir. Ciris.
Ut gradas inter mensas symphonia discors. Horat. Att.

Aliquando tamen, quò natus accentus fervet,
produuntur: ut

Angelus.

Angelus intactæ cecinit properata Mariæ. Sedul.
Sortiti æthereæ coluerunt dogma Jophiæ. Prud. Symm.
 7 verò ubique corripitur : ut *Hyades, Halcyonæ,*
Lybia, Caryotæ : nisi in *Enoy, Thyas, Cyaneæ.*
 (5) ut *mediam facias navali ponte platæam. Aufon.*
 urb. 7.

Dispositum & latas nomen servare platæas. Id. urb. 9.
Istos qui in platæa modo huc modo illuc. Cat. ad Aurel.
Puræ sunt platææ nihil ut meditantibus obset. Hor.
 Ep. 2. lib. 2.

Ad numerum motis pedibus duxere choræas. Met. 14.
Pars pedibus plaudunt choræas & carmina dicunt.
Æneid. 6.

ut testudineo tibi, Lentule, conopæi. Ju. Sat. 6.
Interque signa turpe militaria.
Sol aspicit conopæa. Ep. od. Od. 9.

Derivatio.

Secunda Regula de pr. & med.

II. Derivativa & Primitivorum quantitatem sequuntur : ut *ān. mus, ān. mosus, ān. mare.*

Excipe.

I. Pauca à brevibus deducta primam producant :

Nox vōcis à vōco.

Lex legis à lēgo.

Rex rēgis & rēgula à rēgo.

Tēgula à tēgo,

Sedes à sēdeo.

Jūnior à jūvenis.

Mācero à Mācer.

Stīpendium à stīpe.

Stāturus à stātum.

Lāterna à lāteo.

Regina etiam primam producit : sed deducitur à roge, ut heroina ab herōe.

STAT. NYUS =

Quantitas syllab. De Elocutione. 65

Staturne & composita quæ A servant : ut constātūrus, prostātūrus, obstātūrus, exstātūrus, ipsum A producunt.

Hinc aciēs statūra ducum est Cæsarne senatus. Luc. 1. 2.

Quæ sic orsa prior, spes ne obstatura Pelasgk. Theb. 7

Constatura fuit Magelenfis purpura centum. Mart. 10.

Ep. 41.

Ergo ubi concipiunt quantū sic cladibus urbi.

constatura fides superum. Lucan. lib. 2.

Quæ A in I mutant, retinent quantitatem supini : ut præsītūrus, restītūrus, instītūrus. Lucr. 1. 2.

2. Pauca à longis deducta primam corripiunt.

Dux dūcis à dūco.

Nōto, as, à nōtu.

Dīcax, & in † dīcas.

Nāto, as, à nātu:

desinentia à dīco.

Vāricosus à vārix.

Fīdes à fīdo.

ōdium ab ōdi.

Sōpor à sōpo.

Lūcerna à lūceo.

† ut maledīcūs, causīdīcūs, &c.

Desiderativa penultimam corripiunt à Participiis longis : ut Esūrit ab Esūrus. Sic parturio, nupturio, canaturio, dormiturio, miēturio, scalpurio, &c.

Motor, motio, motus, mobilis, primā longā, & stator, statio, status, stabilis, primā brevi sequuntur quantitatem supinorum unde derivantur. Quare non sunt excipiendā, ut quidam docent, quòd scilicet prima in movere brevis est, in stare longa.

¶ Crebrius sit ut, literā aliquā mutatā, mutetur, & quantitas : veluti fomes & fomentum, primā longā, à foveo brevi ; sic jucundus à juvo, humanus ab homo : Sed posui, genui, fragor & fragilis, brevia sunt, à pono, gigno, frango, longis derivata.

Compositio.

Compositio.

Tertia Regula de pr. & med.

III. Composita simplicium quantitatem sequuntur
ut *animare, exanimare.*

Proinde quanta sit prima syllaba vocis simplicis
disyllabæ, per accentum in composita ostenditur
ut *impūrus, purūs, versicōlor, cōlor.*

Excipe.

1. Primam simplicium longam corripunt in
pronūba à nubo, de jēro, pī jēro à juro (a)

Conubium commune reperitur.

2. Primam simplicium brevem producant (b) an
bītus ab *ītus* ad differentiam nominis; *īdem* masculi
linum ab *īs* : nam *īdem* neutrum priorem corripit.

3. *utique, siquidem, vidēs, & valedico*, ultimam simplicium congam corripunt.

Nec superare queunt motus utique exitialis. Lucret.
Obtundunt siquidem curarum pondera sensus. Gal. El.
Auriculas? vides ne majorem tibi forte. Pers. Sat.
Idque quod ignoti faciunt valedicere saltem. Trist. I. El.

4. *Quandōque, ubique, & ibidem*, ultimam simplicium communem tantum producant : *quandōquidem & ubique* corripunt : at *ubicum* antipitem simplicis quantitatem servat : ut

Glamat iō matres, audite, ubicunque Latina. Æn. 7.
Servor ubicunque est, uni mea gaudia servo. Met. 7.

* *Ibidem* apud veteres, *Lucretium, Virgilium, &c.* tantum producit : *Mamertus* tamen ex natura simplicis curripuit.

Cognosces ibidem, ne pergas tradere fati.

(a) Adde cognitum & agnītum, à notum.

(b) *Fussit & ambita circumdare littora terre. Met. I.*
Cūnque suo demens expellitur ambitus auri. Claud.

coff. Ho.

Appendix

quantitas syllab. De Elocutione. 67
 Appendix ad SECT. 2. §. 2.
ribus hisce regulis sequentes duas annumeres.
 Vocalis ante Q.
 Quarta Regula de pr. & med.
 IV. Vocalis ante Q, nisi per aliam regulam pro-
 carur, brevis est : ut neque, nēqueo, liqueo, &c.
 At liquor verbum producitur. Une, liquens, liquidus,
 liquor nomen, ab utrovis derivata, variantur :
 — Aut cūm liquentia mella. Æneid. 1.
 principio cælum, & terras, campōsq; liquentes. Æn. 6.
 assa, conveniunt liquidis, & liquida crassis. Lucr.
 lib. 4.
 condus uti saxis, calor ignibus, liquor aquaī. Id l. r.
 — gelidas potura liquores. Met. 6.
 Liquesco etiam apud Ovidium producitur : ut
 mea perpetuis liquefcunt pectora curis.
 Sed liquo, liquefacio,, & liquefcio sunt regularia.
 Nam æquus iniquus, antiquus obliquus, quaque nē-
 ququam, utrōque aliōqui, & composita à ne adv.
 prohibendi : ut nēquis, nēquando, nēquam, nēquitia,
 nequaquam, nēquicquam, & similia, per alias regulas
 produci liquet.
 Sequana & Liquefcus [fluvij] producuntur : sed
 illud fieri potest, quia Propria. Vide V. Regul.
 Nēqueo componi dicitur non à ne sed à nec, ut, item
 reliqua ne corripientia, nēfas, nēfastus,, nēfarius,
 nefandus,, &c.
 Variatio Propriorum.
 Quinta Regula de pr. & med.
 V. Primam & mediam in nominibus propriis,
 nisi natura syllabæ repugnet, Poetæ sæpius variant;
 tam nimirum quantitatem, quæ numeris suis facili-
 ter quadraret, usurpantes : ut Claud. de raptu Proserp.
 lib. 3.

ack.

Lucus erat prope flumen Acin quod candida præfert
acis. Fast. l. 4.

Præterit & ripas herbifer Acinus.

Batavus. Sil. l. 3.

Jam puer auricomus performidat Batavo.

Batavus. Luc. 1.

Vangiones, Batavique; truces, quos ære recurvo.

Bithyni. Clau. Eut. 2.

Proxima Bithynos solem quæ condit, Jonas.

Thyni Thracas erant, quæ nunc Bithynia fertur.

Ne Cibyrtica, ne Bithyna negotia perdas. Hor. ep. 6.

Bithyni. Catull. ad Sirmion.

Vix mi ipse credens Thyniam Bithynosque.

Quamquam & Cappadoces faciunt equitesque Bithyni.

Juv. Sat. 7.

Busris. Met. 9.

Busrim domui? sacraque alimenta parenti.

Lucibus immites cujus Busridis aras. Thebald.

Busris. Ibid.

Non trucibus monstris Busrim infandumque dedisti.

Cæcus. Fast. 1.

Cæcus Aventinæ timor atque infamia sylvæ.

Cæcus, Met. 9.

Hic Cæcus horrendum Tyberino in gurgite monstrum.

Cybèle. Æn. 3.

Huic mater cultrix Cybele, Coryhantiaque ara.

Cybèle. Æn. 10.

Occurrit comitum: Nymphæ quas alma Cybele.

Diana, Æn. 3.

constiterant, sylva alta Jovis locusque Dianæ.

Diana, Æn. 1.

Exercet Diana choros, quam mille sequuntur.

antitas syllab. De Elocutione. 69
 anam teneræ dicite virgines.
 Carm. l. 1. Od. 21.
 Fidenæ. Horat. Ep. 11. l. 1.
 Lebedus quam sit Gabiis desertior atque
 idenis vicus.
 Fidenæ. Æn. 6.
 tibi Nomentum Gabios urbemq. Fidanam.
 Gradiuus, Æn. 3.
 gradiuūq. patrem Geticis qui præsidet arvis.
 bi, & inuicti genitor Gradiue Quirini. Met. 15.
 Gradiuus. Met. 6.
 genus a magno ducentem forte Gradiuo.
 Gyges. Æn. 9.
 principio Phalarim, & succiso poplite Gygem.
 Gyges. Trist. 4. l. 6.
 entimanūq. Gygem, semibovemq. virum.
 Hymen. Heroid. 6.
 tibi nec Juno, nec Hymen, sed tristis Erynnis.
 Hymen. Catul. Car. nup.
 Hymen-o Hymenæe, Hymenades & Hymenæe.
 Lycas. Æn. 10.
 de Lycam ferit, exsectum jam matre perempta.
 Lycas. Ibid.
 Protinus Anthem & Lycam prima agmina Turni.
 Meotis. Lucan. 3.
 Quaque fretum torrens Meotidis egerit undas.
 Responsis horrent divum & Meotica tellus. Æn. 6.
 Meotis, Trist. 3. El. 12.
 longior antiquis visa Meotis hyems.
 Malæa, Æn. 5.
 tondūq. mari, Malæaq. sequacibus undis.
 Malæla. Eleg. 2. 16.
 Nec timeam vestros curva Malea sinus.

Orion, Orionis, Græce *Ὠρίων* *Ὠρίωνος*, primam tertiam naturaliter producant, Poetæ tamen communes faciunt.

*Ὠρίων*is. Lucan. 9.

Teste tulit cælo victi decus Orionis.

Armatusque auro circumspicit Oriona.

*Ὠρίων*is. Met. 13.

Dipersasque urbes, nitidumque Orionis ens.

*Ὠρίων*is. Ibidem.

Ecce facit mediis natus ab orione Thebis.

Ὠρίων. Æn. 1.

Sævus ubi Orion hybernis conditur undis.

Ὠρίων. Æn. 1.

Cum subito assurgens fluctu nimbosus Orion.

Pachinus. Æn. 3.

Praestat Trinaerij metus lustrare Pachini.

Lava Pachine tibi Lilybæo curra premuntur.

Pachinus. Met. 13.

E quibus imbriferos versa esse Pachinus ad Austrum

Pelion. Met. 1.

Fulmine & excussit subjectum Pelion Ossæ,

Pelion. Sil. l. 3.

Ossaque cum Pelio cumque Hæmo cesserit Othrys.

Porsenna. Ephod. Od. 16.

Minacis aut Etrusca Porsena manus.

Hanc spectare maxum Porsena non potuit.

Mart. l. 1. Epig. 22.

Porsenna. Æn. 1.

Nec non Tarquinium ejectum Porsenna jubebat.

Proserpina. Georg. 1.

Nec repetita sequi curat Proserpina matrem.

Proserpina. Sen. Herc. fur. Act. 2.

Vidisti Sicule regna Proserpine.

Pyrene. Tib. 1.

non sane est tibi partus honos per bella, Pyrene.

Pyrenæus. Luc. 14.

namque Pyreneæ quas nunquam solvere Titan.

Pyrene.

Pyrene celsa nimboſi verticis arce
diviſos Celtis alta proſpectat Iberos.

Sil.lib.3.

Pyrenæus. Clau. bel. Get.

trans freta, trans Gallos, Pyrenæumque cucurrit.

Rhæa. Æn. 7.

collis Aventini ſylva quem Rhea ſacerdos:

Rhæa. Faſt. 4.

pe Rhea quaſta eſt toties ſacunda nec unquam:

Rhodus. Met. 7.

habadamque Rhodon, & Falifos Telchinos.

Rhodus. Luc.

Rhodus Carpathium in pelagus ſe inclinat apertum:

Serāpin. Mart. l. 9. Ep. 30.

incebant nec quæ turba Serāpin amat.

Serāpin. Idem.

ſaum Serāpin, Nilus veneratur Oſirim.

Sichæus. Æn. 1.

hic conjux Sichæus erat ditiffimus agri.

Sichæus. Æn. 1.

nos inter medius venit furor ille Sichæus:

Sidōnius, Æn. 1.

ſupuit primo aſpectu Sidonia Dido.

Sidōnius. Æn. 4.

Sidoniam piſto chlamydon circumdata limbo

Tyros. Æn. 4.

arthago, aut antiqua Tyros, flammæq; furentes.

Phaniffa Tyros quarum nunc inſula nulla eſt. Met. 13

Tyros. Met. 3.

Tyro hac profugos poſuiſtis ſede Penates.

Va-

Vaticanus. Juv. Sat. 6.

Et Vaticano fragiles de monte patellas.

Vaticanus. Carm. 1.. Od. 10.

Redderet laudes tibi Vaticani.

montis imago.

Similiter hic & vocibus cognatis eandem quantitatē tribuere negligent : ut

āsia, Æn. 3.

Postquam res Asia Priamiq̃ evertere gentem.

āsia. Georg. 4.

Atque Ephire, atque Opis, atque Asia Deiopea.

Dant per colla modos; sonat amnis, & Asia longe.

Pulsapalus. Æneid 7.

Britanni. Eclog. 1.

Et penitus toto divisos orbe Britannos.

Britones. Juv. Sat. 15.

Qua nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam.

italia. Æn. 7.

Tutari Italiam, detrudere finibus hostem.

italis. Æn. 11.

Italides quas ipsa decus sibi dia Camilla.

italicus. Met. 13.

Graia quis Italick author posuisset in oris.

italus. Æn. 3.

Et saepe Hesperiam saepe Itala regna vocare

italus. Æn. 1.

Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus aras.

Prodimur atq̃ Italis longe disjungimur oris. Ibidem

Lavinum. Æneid. 1.

Fata tibi cernes urbem & promissa Lavini.

Mœnia. Æneid. 1.

Lavinus. Æneid. 4.

Nec prolem Ausoniam, & Lavinia respicit arva.

Priamus, Heroid. 1.

Priamus tanti totaque Troja fuit.

Priamides. Heroid. 15.

Hanc tibi Priamides, mitto Ledaæ salutem.

Sicania. Æneid. 1.

At freta Sicaniæ saltem sedesque paratas.

Sicarius. Æneid. 3.

Sicania præensa sinu jacet insula contra.

Sicanus. Syl. 14.

Cætera Eliseis aderit gens Sicana votis.

Sicanus. Ibidem.

Pomere verterunt primum nova rura Sicano.

Sic tibi cum fluctus subter labere Sicanos. Eclog. 10.

Undique conveniunt Teutri mistique Sicani. Æn. 5.

Siculus. Eclog. 2.

Ille meæ Siculis errant in montibus agnæ.

Sicelis. Eclog. 4.

Sicelides musæ paulo majora sanamus,

Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse volo. Heroid. 21.

Tybris utique primam producit: ut Æneid. 8.

Tybris.

nam reges asperque immani corpore Tybris:

quo post Itali fluvium cognomine Tybrin.

et Tyberis corripit: ut

Tyberis. Georg. 1.

Qua Tuscum Tyberim & Romana palatia seruas:

Tyberinus. Æn. 10.

terea genitor Tyberini ad fluminis undam.

his obiter observatis, cætera diligentia tua relinquo.

Hanc libertatem recentiores etiam, veteres imitati,

sibi vendicant: ut

Adam. Aul. Edyl. 1.

receptum miseratus Adam quem capta venenit.

Adam. Prud. Enchirid.

74 Rhetoricæ Lib. I. *Quantitas*

Tinxit & innocuum maculis sordentibus Adam.

abel. Prud. Perist.

Deo offerendum sancti Abelis ferculo.

abel. Idem Enchirid.

Rusticus invidia pastorem sternit : in Abel.

Jacobus. Buchan. Psal. 2.

utque bonus dubis Jacobum ad sydera rebus.

Jacobus. Psal. 135.

Quippe Jacobum ultro legat ; lectumque dicavis.

Ogus. Idem. Ibid.

Quique Basana Ogus magna ditione tenebat.

Ogus. Psal. 139.

Stravit Ogum magno fidentem corpore frustra.

§. 2. ¶. 3.

Regula Speciales de Prima Tres.

Præpositio.

Prima Regula.

1. Præpositio in compositione suam retinet quantitatem, ut *traduco* : nisi positio veter, ut *addo*, respu aut vocalis ante vocalem, ut *dèbiscens*, *præustum*.

Quantitas præpositionum, etiam earum quarumquam extra compositionem reperiuntur, (quales *am, di, dis, re, se, con,*) communibus omnium vocum regulis cognoscenda est. Si quidem *am*, ac *dis*, sepe per producuntur positione & *con* etiam, nisi sequatur vocali, vel suum N amittat, ut *coacervo* ; (enim corripitur vocali ante vocalem) vel illud mutet in *M*, ut *comedo* : tum autem corripitur, *M* finale priscis breve erat, quod etizimum apparet in compositis : ut *circumago, circumceo* : *di* produci quia desinit in *I* : *se* item quia monosyllabum in se vero breve excipitur.

Excipe.

1. Di corripitur in *dīrimo* & *dīsertus*.

2. Pro corripitur in *prōcella*, *prōfari*, *prōstiter*, *prōfugio*, *prōficiſcor*, *prōnepo prōneptis*, *prōfanus*, *prōfestus*, *prōfundus*, *prōfectio*.

3. *Procuro*, *profundo*, *propello*, *propulſo*, a *propago*. primam ſyllabam habent ancipitem.

a *Nomen & Verbum*.

Propago nomen propriē ſumitur pro vite vetula; vel pro palmitē quæ ex illâ b propagatur : unde transfertur ad ſignificandum genus & ſtirpem, aut etiam prolem & progeniem quæ inde naſcitur. In priori ſenſu *Virgilius* bis produxit.

b De propagandi ratione, vide *Plin.* lib. 17. c. 17. *Rami in ſcrobem depreſſi terra obruantur, poſt biennium imputantur, & ſequenti anno transferuntur.*

Sed truncis oleæ melius propagine vites. *Georg.* 4

Sylvarumq; aliæ preſſos propagine arcus. *Ibidem*

In poſteriori bis item corripuit.

Effē ſinent : nimirum vobis Romana prōpago. *Æn.* 6.

Sit Romana potens Itala virtute prōpago. *Æn.* 12.

Unde quidam colligunt vocem hanc propriē ſumptam primam producere, Metaphoricē vero eandem corripere debere : *Propago* tamen verbum etiam in translata ſignificatione primam variat.

ut prōpaganda poſſint producere ſecula. *Lucret.* l. 5.

Nec potuiſſe prōpagando producere prolem. *Ibidem.*

Videtur itaque mihi *Virgilius* in hac varietatem nihil aliud voluiſſe, quam primam in nomine communem facere, ut *Lucretius* fecerat in verbo : hūc autem corripuit, illic produxit, carminis ratione, non ſignificationis diverſitate, id poſtulante : Neque enim Tropus quantitatem mutare ſolet. Sed ſequere tuum iudiciū.

In *probo, probus, probrum, proprius, procax, procus, procul, proceres, prope, propero, propinquus, protervus*, (quæ primam corripiunt) *pro* Præpositio non est censenda: *Probrum* & *proprius* primam quoque producant: verum id fit non naturâ, sed ratione mutæ sequentiæ cum liquida.

Pro Præpositio Græca brevis est, quia scribitur per Omicron: ut in *Prôpheta, prôpino, prôpola, prôpontis, prôlogus, Prômetheus*, &c.

Re in *refert* Impersonali producitur: ut *Quid tamen hoc refert, sic se pro classe Pelasga Arma tulisse refert?* sed ex re nomine, non præpositione, ut hoc posterius, componi dicunt Grammatici.

Diffyllaba Præterita & Supina.

Secunda Regula de pr.

II. Præterita & Supina Diffyllaba priorem producant: ut *môvi môtum*.

Excipe.

Præterita sex *bibi, fidi, dedi, scidi, steti, tuli*; & decem supina, *quatum, sctum, litum, itum, ritum, ratum, datum, satum, statum, & citum*, à a *cio, cis*, corripiunt primam.

a Nam *citum* a *cio cis* priorem habet longam.

Geminata Præterita.

Tertia Regula de pr.

III. Præterita primam geminantia primam corripiunt: ut *pupugi, tetendi, cecidi, cecidi*.

SECT. 2. §. 4.

Regula Speciales de media Tres.

Accentus,

Prima Regula.

1. Accentus in Hyperdiffyllabis ostendit quantitatem penultimæ: ut *dôminus hûmanus*. • Nam

Nam si antepenultima acuatur, penultima corripitur : ut *dómēnus*, *sanguis*, *lēgere*. Si penultima acuatur, eadem producitur : ut *humānus*, *virtūtis*, *amāre*.

Composita à *dare* quæ primæ sunt Conjugationis, analogum accentum & quantitatem non servant, quia verbum simplex *A* corripit ubique : ut *dāre*, *circumdāre*, *dābīs*, *pssundābīs*. Cū cætero qui primæ conjugationis characteristica, ut etiam secundæ & quartæ perpetuò producat : ut *stāre*, *stēre*, *stīre*.

Adjectiva in *inus* penultimam acuunt : unde apparet eandem produci : ut *matutinus*. Præter *diutinus*, *pristinus*, *crastinus*, *perendinus*, *hormotinus*, *serotinus* ; & materialia : ut *faginus*, *oleaginus*, *crystallinus*, *adamantinus*, *coccinus*, *carbafinus*. Adjectiva in *osus*, præterita in *vi*, & eorum Supina, penultimam acuunt : ut *animosus*, *petivi*, *petitum*.

Plurium aliquando in eadem dictione syllabarum quantitates per accentum cognosci possunt : ut in *penetrābīlis* trium ; *bi* quia hīc est penultima, *tra* quia penultima est in *penetrabam*, & *ne* quia in *penetro* : in *collocūtīōnibus* quinque : ut enim *ni* hīc est penultima, sic *o* in *collocutiōnis*, *ti* in *collocūto*, (quæ etiam brevis est per primam regulam de primâ & mediâ) *cu* in *collocūtum*, & *lo* in *colloquor*.

Excipe.

1. Composita à *facio* *A* vocalem brevem in prolo acuunt : ut *benefacīs*, *frigefacit*.

2. Syllabæ *rīmus* & *rītis* futuri conjunctivi, quæ in prosa acuunt penultimam, in metro eandem communem habent.

Hujus generis sunt genitivi secundam Pronominis formam habentes : de quibus supra.

Pituita etiam, *phrenētis*, *platia*, *choria*, & *canopeum*, penultimam acutam variant.

78 Rhetoricæ Lib. 1. Quantitas syllab.
Præcipue sanus nisi cum p̄tūta molestia est. Horat.
Epist. 1. lib. 1.

Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum.
Lenta feret p̄tūta ————— Ibidem Sat. 2. lib. 2.
Muraque mala p̄tūta nasci. Catul. ad Furium.

Persius contra pen. corripit : sed tum Catullum
sequutus primam producit.

Somnia p̄tūta qui purgatissima mittunt. Sat. 2. Sic.
Quum furor haud dubius, quum sit manifesta phrenēsis.
Juv. Sat. 14.

Declamas in febre Mathon hanc esse phrenēsin. Mart.
lib. 4. Epig. 81.

Ex vitio cerebri phrenēsis furiosa movetur. Sereni.

De tribus reliquis vide primam regulam de prima
& media cum annotationibus ad eandem.

Composita ex vocibus numeri.

Secunda Regula de med.

II. Composita ex vocibus numeri, quarum prior
paulum mutata in I desinit, eandem I mediam cor-
ripiunt ; ut *causidicus*, *multiplico* (1)

His annumerantur composita à *semi* & *squis* : ut
semivir, *squispes*. Et quæ à numeralibus componuntur:
ut *biceps*, *triformis*, *quadrifemur*. Etiam sequente I
consona : ut (2) *bijugus*, *quadrijugus*, & is. Præter (3)
quotidie (4) *biduum*, & *triduum*, quæ sunt cōmunia.

Huc etiam spectant, composita cum *lentus* & *bun-
dus*, quæ vocales hæc particulas præcedentes cor-
ripiunt : ut *opulentus*, *fremebundus*. (5)

At A ante *bundus* producit : ut *errabundus*, *su-
dābundus*.

(1) Sic *munificus*, *municeps*, *armiger*, *frugifer*, *al-
ticonans*, *arcatens*, *cornipes*, *cubicen*, *calicola*, *par-
ticida*.

ricida, amplifico, significo, & similia Aufonius tamen licentèr producit *matricida* : quod ea vox non aliter metrum suum ingrederet.

Matricida Nero propriè vim pertulit ensis. De 12. Cæs.

Pro qua voce Josephus Scaliger. *Matrì* quæ *cida* per Tmesin legit.

Genitivus *quantivus* producitur : sed hîc nulla est mutatio, quia fit ex genitivo *quantiv*.

Scilicet & illicet producuntur : sed non componuntur ex vocibus numeri.

Tibicen, bîge, quadrîge, producuntur per Crasin.

Item *meridies*, ut enim à *tibia* fit *tibicen*, & contractè *tibicæ* ; ità à *medius* fit *mediidies*, & (D'verso in R) contractè *meridies*, ut Erymologis placet.

Inter tepentes post meridiem duros. Mart. l. 3. Epig. 20.

Prîdie euiam & *postîdie* longa sunt : sed in illis quoq; quædam est Synæresis, pluribus syllabis in unam contractis : cõponuntur enim ex priori die & posteriori.

(2) *Martis equi bîjuges, & magni carnis Athilii.*

Georg. 3.

Centum quadrîjugos agitato ad flumina curru. Ibid.

Terrigeraque urbes bîjugiq; ad frenâ leones. Æn. 10.

Quadrîjuges in æquos, adversaq; pectora tendit. Ibid.

(3) *Levis dropac tu quôtidiano* Mart. l. 10. Epig. 65.

Quôtidianam resce nauseam nummis. Mar. l. 10. Ep. 37.

Conjugis in culpa flagravît quôtidianâ. Cat. ad Mal.

(4) *Biduum & triduum* communia censentur, quod

cum sint naturâ brevîa, apud Terentium ubique pro-

ducantur : ut,

Non hercle, aut si adeo bîdui est aut trîdai. And. Act. 2.

Ego impetrare nequeo hoc abs te triduum. Eun. Act. 2.

Imò & Martialis producit *triduum* : ut

Si natus tibi trîduo legatur.

Lib. 2. Ep. 6.

D. 4.

(5). Sic

(5) Sic *gracilentus, sanguinolentus, vinolentus, violentus, esculentus, fraudulentus, luculentus, lutulentus, pulverulentus*. &c. Item, *gemebundus, tremebundus, moribundus, pudibundus, queribundus*, &c. *Quamvis*

— *quem virulenta Megæra*
Vincere cum toto non evaluisset Averna.

Composita à facio.

Tertia Regula de med.

III. Composita ex facio aut fio, & voce numeri quæ paulum mutata in E definit, ipsam E mediam communem habent; ut *tepefacio, liquefio*.

Alta tepēfecit armistia flumina cæde. Cat. l. 1. Arg.
Frigida deserto tepēfecit membra cubili. Idem ad Mal.
Thura liquēfaciunt, induc̃taq; cornibus aurum. Met. 7.
Sic mea perpetuis liquēfiunt pectora curis. Pont. 1. l. 2.
Constet an immensum patēfiat ad usque profundum.

Lucret. l. 1.

Atque patēfecit quas ante obsederat ater. Idem 4.
Causa patēfiat qua ferri polliciat vim. Idem 6.
Pristinus in speculum decor excitat & putrēfactus.

Prud. Apoth.

Et tamen hac cum fiat quasi putrēfacta per imbres.

Lucret. 2.

Licet Virgilius omninò corripit: ut
Cogit hyems, eademq; calor liquēfacta remittit. Geo. 4.
Ibat & ingenti motu stupēfactus aquarum. Ibid.
Laxat claustra Sizon: illos patēfactus ad auras Æn. 2.
Multa gemens, magnoq; animū labēfactus amore. Æn. 4.
Fusus humi viridesq; super madefecerat herbas. Æn. 4.
Sanguine singultantem atro patēfacta cruore. Æn. 1.
Annuat, & totum nutu tremēfecit Olympum. Ibid.
Subjecit rubor, & calēfacta per ora cucurrit. Æn. 12.

SECT. 2.

SECT. 2. §. 3.

Regula Speciales de Ultima Tres.

Prima Regula.

I. In *AIV*, *CN*, *As*, *Es*, *Os*, Finita producuntur.

Excipe.

Corripiuntur.

- in *A* { 1. *itā*, *quā*, (1) *eiā* (2)
 2. Omnes (3) casus præter vocativos à Græcis in *as* & ablativos primæ : ut *Θ Thomā*, *ab hac musā*.

Sed (4) numeralia in *ginta* sunt communia : ut *triginta*.

- in *I* { 1. *nisi* (5) *quasi*, (6) *sicuti*. (7)
 2. (8) Dativi & vocativi Græcorum : ut *huic Palladī*, *ο Αmaryλλi*.

- in *N* { 1. *ān*, *forṣān*, *forṣitān*, *tamēn*, cum compositis *attamēn*, *veruntamēn*, in cum compositis *exīn*, *subīn*, *deīn*, *proīn*, & voccs illæ quæ Apocopen patiuntur, *-mēn*, *vidēn*, &c. (10)
 2. Accusat. in *an* à nominat. in *a* : ut *Iphigeniān*. (11)
 3. Recti in *en* crescentes per *I* breve, ut *Carmēn*.
 4. Accusativi in *in* & *yn* ; ut *Alexān*, *Ilyn*.
 5. Græca in *on* per Omicron ; ut nominat. *Illīon*, *Caucasōn*.

in As { 1. Græci recti crescentes per adas, ut (12) *Pallās*.

2. Græci accusativi plurales quintæ declinationis, ut *craterās*, *heroās*.

in Es { 1. *Penēs*, & *ēs* cum comp. ut *potēs*, *prodēs*;
2. Recti per I vel E breve crescentes, ut *miles* (12) *præpēs* : præter *ariēs*, *abiēs*, *pariēs*, *Cerēs*, & (14) *pēs*, cum compositis, ut *sonipēs*, *quadrupēs*.

3. Græca neutra, & nominativi plurales, ut (15) *hippomanēs*, *Ciclopēs*.

in Os { 1. *Compōs*, *impōs*, & *os ossis*.

2. Græca per omicron, ut nom. *Chadōs*, gen. *Palladōs*.

(1) Ferret ad aurigæ caput arboris, eia per ipsum.
Valer lib. 8.

Hiā Dei laudes Solymeapangite turres. Puch. Psal. 147

(2) Despauterius & Aldus addunt *Putā*, cūm pro *midliet* ponitur. citato hoc versu.

Hæc putā non iustum est, illud male rectius istud. Persi
Sag. 4.

Sed pleraque codices, etiam quæ Aldinæ editionis sunt, pro *puta* legunt *pura*.

Ita postea apud Ovidium semper corripitur : ut

Postea mirabar tur non sine litibus effeno. Fast. 1.

Postea præmissi tumulis redduntur honores. Fast. 2.

Sed divisis vocibus legendum contendunt post ea.

Nam composita similia, antea, interea, præterea, propterea, semper producuntur : ut, *ubi iste post præsolus antea fuit*. Car. Garm. 4.

Posteaquam tamen compositum à postea corripitur.

Posteaquam rursus *Speculatrix aruapater*. Victor.

Etiam contra correptum legitur : ut,

Tab.
12)

De forte hæc per se cogant nos contra fateri. Lucret. l. 1.
Contra jacet Cancer patulæ distentus in alvum. Man. 2.

na.

Sed licenter hoc fieri videtur, cum aliàs ubique
producatur: etiam apud ipsum Lucretium: ut
At contra gravius plus istæ se corporis esse. Lucret. 1.

s.
ut
es,
is,

Unde Aldus pro priori versu legit,
Ne contra hæc per se cogant nos forte fateri. Et Lamb.
Ne forte hæc per se cogant nos esse fateri.

ut

(3) Quidam nominativi propriorum Græcorum,
Græcorum more, interdum producuntur: ut

Dat Nemca comites & quas in prælia vires. Theb. 4.

Quos Pylos & dubiæ Maleæ vitata carinis. Ibid.

Non Tegeæ, non ipsa dea vocat alite falix. Ibid.

Mittit Hypermestram de tot modo patribus uni. Her. 14.

Implebit Mariæ, Christum paries sacra vinga. Prud. En.

(4) Sunt qui numeralia triginta tantum produci
dicunt: sed leguntur etiam breviter: ut

Mutua quod nobis ter quinquaginta dedisti. M. 3. Ep. 40.

Sexaginta teras limina mane senator. Mart. 12. Ep. 26.

Nonaginta dies sine te, charissime, traxi. Aus. Ep. 5.

Hoc aiunt: vix sex & quadraginta per annos. Juv. l. 2.

Ter triginta quadrupartes per sidera reddent. Man. 2.

(5) Luc. eius produxit quasi: ut

Et devicta quasi cogatur ferro patique. Lucret. 2.

Sed non sine Poëtica licentia. Nam aliàs corripitur: ut

Et quasi longinquo fluere omnia cernimus ævo. Ibi. l.

Et quasi cursores vitæ lampada tradunt. Ibid.

(6) Sicut quadrupedum cum primis esse videmus.

Lucret. 2.

(7) Adde cui dissyllabum.

Collatus cui gallus est criapus. Mart. 11. Ep. 73.

Et eridet cui Posthumilla arces. Mart. 12. Ep. 49.

(8) Dativi

(8) Dativi Græcorum quintæ declinationis (sicut etiam nominativi plurales) interdum producuntur; nempe formam sequentes tertiæ Latinorum, juxta quam etiam inflecti solent: ut

*ut rapiat Paridi, quam Paris ante sibi. Heroid. 13:
Maonidēs (agnorat enim) consistite dixit. Met. 5.*

At nomina tertiæ Lat. quæ Græcè erant primæ, dativum, tanquam Latina, omnino producunt; ut *Orestis, Euripedis, Piladis.*

(9) *Hos fac Armenios, hæc est Danaia Persis.*

Ovid. 1. de Art.

Philli fac expectes Demophoonta tuum. Her. 2.

(10) *Educat riden' ut gemina stant vertice crista.
Æneid. 6.*

*Nostan' an acciderint mecum loca? venimus amba.
Heroid. 12.*

Nam quod illud objiciunt.

*Istuc unde abis redeo, nemon' ut avarus. Sem. 1.
Sat. & illud.*

*Tur' ille Æneas, quem Dardanio Anchise. Æn. 1.
Probatissima exemplaria Apocopen non habent.*

(11) Nam à nominativis in *as* producuntur; ut *Ænean.*

(12) *Pallas* dea, quia genitivum facit in *ados*, ultimam corripit; sed *Pallas*, *antos* producit, juxta specialem regulam; ut

Pilius huic Pallas, offic omes ibat Achates. Æn. 8.

(13) *Præpes* à *præpetendo* dicitur (ut Etymologis placet) quasi loca præ aliis minus pernicipibus *petens*: quod arguit genitivus exeuns in *petis*, non, ut composita à *pede*, in *pedis*. Ultimam autem corripit: ut

—quem *præpēs* ab *Idā*

*Syblinem pedibus rapuit Jovis armiger unci. Æn. 5.
Sed.*

Quantitas syllab. De Elocutione. 85
Sed Nescio quomodo inter composita à pede ir-
repperit, & ultimam producere dicatur.

(14) Pēs etiam & camurū hyrtæ sub cornibus aures.
Georg. 3.

Stat sonipēs, ac fræna ferox spumantia mandit. *Æn.* 5.
Tollit se arrectum quadrupēs & calcibus auras. *Æn.* 10.
Omnia magna loquens modo. sit mihi mensa tripes, &
Ser. 1. Sat. 3.

Recentiores tamen corripunt composita : ut
Qui bipēs & quadrupes foret, & tripēs, omnia solas;
Auf. Eid. 11.

Non recipit natura hominīs modo quadrupēs ille.
Prud. Apophr.

Sicut etiam corripunt composita à par. Vide 8.
in notis ad secundæ regulæ exceptiones.

(15) Nam Græcè scribuntur per Epsilon : at no-
minar. plurales interdum producantur. Vide 8. supra.
Secunda Regula.

de ult.

II. In *E* (1) *BD, LRT, ISVS* (2) *YS,*
finita corripuntur. (3)

(1) Hebræa in *B* & producantur : ut *Job, Jacob,*
Isaïd, David ; cujus obliqui apud Juvenum pe-
nultimam item producant : ut

urbs est Judææ, Bethleem Davidæ canorum Lib. 1.

Nam genitus puer est *Davidis* origine clara. Ibidem.

Quam Buchananus, quod Hebraicè scribatur
per Hirc parvum, ubique corripit : ut

Davēdis & sacro persudi tempora olivo. Psal. 89.

(2) *Tethys* apud Virg. ponitur ultima longā,
Teque sibi generum Tethys amat omnibus undis.

Georg. 1.

Sed non ideo, *ys* producit, magis quàm *an* an *A*
quis Ovid. dixit.

Qui.

Qui legis Electræ, & egentem mentis Orestem. Trist. 2.
Utrouque enim Diastole locum habet.

(3) Porro *Υ* vocalis Græca corripitur: ut
Moly uocat *superi*: *nigrâ* radice tenetur. *Met. 14.*
Ars tua, Tiphys, jacet, si non sit in aquore fœdus.
Trist. 4. l. 3.

Etiam *Μ* non elisum breve est. Vid. *Ecthlipsin*
omissam, & notas ad primam regulam de primâ.

Producuntur

Excipe.

1. Monosyllaba, ut *mæ*, *dæ*, *sæ*: præter *quæ*,
næ, *væ*, conjunctiones encliticas, re præpositi-
onem, & adjectiones syllabicas *cæ*, *tæ*, *pæ*. (1)
2. Ablativi quintæ declinationis, ut *re*, *diæ*,
unâ cum adverbis inde enatis, ut *odiæ*, *quo-*
tidie, *pridie*, *postridiæ*, *quaræ*; & *refert* im-
personale. (2)
- in E 3. Secundæ personæ singulares Imperativo-
rum activorum secundæ conjugationis, ut
ducæ, (3)
4. Adverbia ab Adiectivis secundæ decli-
nationis formata, ut *minimæ*, *validæ*, & per
Syncopen *valdæ*: item *firmæ*, (4) *feræ*, *obæ*:
præter *benæ* & *malæ*.
5. Græca per Eta, ut nom. *lethæ*, voc. *An-*
chisæ.

in L { (5) *sol* (6) & Hebræa quædam, ut *Baël*,
Michaël. (7)

in R { 1. Monosyllaba hæc *fær*, *lær*, *fûr*, *cûr*, *Nâr*,
æc, (&) *pær* cum compositis, *compær*, *impær*,
diffær. (9)

2. Græca per Eta, ut *ær*, *athær*, *cratær*:
præter *patær*, *matær*.

in Is.

1. Monosyllaba, ut *lis*, *vīs*, & ejus composita *quamvis*, *quidvis*, &c. præter *is*, *quis*, & (10) *hīs*.

2. Recti crescentes per *l* longam, ut *Samnās*, *Salamīs*; genitivo *ītis*, *īnis*.

3. Obliqui plurales, ut *musīs*.

4. Secundæ personæ singulares: quarum plurales desinunt in *īs* penultimā productā, ut *audīs*, *velīs*, *dederīs* futurum; pl. *audītīs*, *vilitīs*, *dederātīs*. (11)

5. Græca per *ōīs*, *Simoīs*, *Pyroīs*.

1. Monosyllaba, ut *cūs*, *plūs*.

2. Recti per *u* longum crescentes, ut *virtūs*.

3. Omnes casus quartæ inflectionis: præter nominativos, & vocativos singulares.

4. Græca per *ous*, ut *hic Panthūs*, *hujus cliūs*: præter composita à *pous*, ut (12) *Polyphūs*.

(1) Ut in *biscē*, *tutē*, *tuoptē*, & similibus.

(2) Et *Fame* ablativus produci solet, quia *fames* olim quintæ declinationis fuit: ut

Sollicitæ volitant morbæ, atq; que famæque. Lucr. 1.1.

Amisiss, ut fama, apibus morbosq; famæque. Geor. 4.

Jamque famē patriæ, atq; voragine ventris. Met. 8.

Hoc si contigerit famē peribis. Mart. 1.1. Ep. 100.

Ipsa famē stimulare furcens herbasq; sepulchricas. Tib. 1.1. 5.

(2) *Cavē* quandoque breve reperitur: *Via. Syst.*

Videſis etiam & *valēdica* corripuntur: Vide tertiam exceptionem compositorum.

(4) *Jamq; ferē sicco subducta litore puppes.* Æn. 3.

Corripitur tamen apud Ausonium:

Nam tecum ferē totus ero, quocunq; recedam. Epig. 103.

(5) *Per*

(5) *Per duodena regit mundi sol aureus astra.* Geor.
Bk me sol adiit gelida post tempora bruma. Tr. 4. l. 6.

(6) Aldus addit *Pol*, quàm rectè ipse viderit;
 Cum enim sit adverbium jurandi per Pollucem, ut
ædepol per ædem Pollucis, videtur potius corripien-
 dum, quia *πολυδευκης* (unde Pollux) scribitur per
 Omicron : ut astipulatur illud Ennij,

Nec p̄l homo quisquam faciet impune animatus.
 Nil producitur per Synæter : Vide tert. reg. de omn.

(4) Sic *Gabriël, Daniël, Raphaël, Israel, Micōl,*
Phicōl, &c.

(8) *Ludere p̄r, imp̄r, equitare in arundine longa.*
 Ser. 2. Sat. 3.

Sed composita, ut producantur juxta quantitatem
 simplicis, ita etiam à recentioribus corripiuntur
 juxta regulam; ut

Succumbit Phrygio, coitus fuit imp̄r utrique.

Prud. Symma.

Quicquid disp̄r habet cumulum discretio carpit.

Idem Hamar.

Idem fit in compositis à *Pts.*

(9) Ovidius produxit *vir & cor*; ut

De grege nunc tibi v̄r, & de grege natus habendus
 Met. 1.

Molle meum levibus cōr est violabile telus. Her. 2 r.

Sed utrumque licentè fecit. Vid. Diast. Nam aliàs
 corripitur; ut

Hic v̄r hic est tibi quem promitti sæpius audis. Æn. 6.

Molle cōr ad timidas sic habet ille preces. Trist. 5.

(10) *Bk* deducitur à *Sis* brevi per Antithesin;
 ideoque etiam corripitur; ut

Et b̄s idem facimus nimiū si, Stella videtur.

Mar. l. 1. Ep. 45.

Troja

Troja bis Oetei numine capta dei.

Prop. 1.3, El. 1.

Tum bis ad occasus, bis se convertit ad ortus. Met. 14.

Lata bis octono tibi jam sub consule pubes. Auf. Ep. 33.

Licet Grammatici quibus & is a Monosyllabis longis excipientes illud omiserint.

(11) At possis semel apud Juvenalem corripitur.

Tum jejuna fames? cum possis honestius illic. Sat. 5.

Quo tamen loco Despauterius posuit legendum esse contendit; & Stephanus possit. Tu fortasse genuinâ servatâ lectione, Sytolen hic agnosces, ut supra in adverbio contra.

(12) In hac voce, ut ultima, naturâ longa, corripitur; sic prima, naturâ brevis, apud Latinos producit.

Tertia Regula.

de ult.

III. O finita communia sunt: ut sermo, amo, amando, porro.

Excipe.

1. Monosyllaba, ut pro, fœ, item ergo pro causa.
2. Dativi & Ablativi, ut huic dominô, ab hoc servô.
3. Adverbia ab adjectivis derivata, ut tantô, liquidô, eô, & composita, ideô, adeô, præter sedulo, mutuo, crebro, sero, quæ sunt communia.
4. Græca per Omega, Sapphō.
ut (1) Iō, hæc Didō.
hujus { Androgeō, } hunc { Athō,
{ Apollō, } { Apollō.

Corripiuntur sciō, nesciō, citō, illicō, & quomodō; Modō, quoque, ambo, duo, ego, atque homo, (2) fere brevia sunt.

(1) Et nomen proprium, & adverbium; sed priorem illud producit, hoc corripit. (2)

(2) Non semper : nam productionis etiam exempla sunt : ut

Hoc quid putemus esse qui modū scurra. Cat. ad Var.
ulla potest decreta modō tu vive superstes. Victorin.
Ambo florentes atatibus, Arcades ambo. Eclog 7.
Europamque, Asiamque, duō vel maxima terra. Aus.

Ep. 19.

Ausus ego primus castos violare pudores. Virg. in Diris.
Sicut ego solus me quoque pauperior. Aus. Ep. Cræ.
Separor unus ego, sed partem sumo minorem. A. ad Gal.
unus homō nobis cunctando restituit rem. Ennius.

Quarum Syllabarum quantitates hisce regulis cognosci nequeunt; exemplis & autoritate Poetarum observandæ sunt. Verū si Autoritas tyronibus subitō non occurrat, consulatur *Smetij Prosodia* : quæ prompto hac in re illis remedio erit.

Caput 14. SECT. 3. ¶.

De Pedū generibus.

PES est dissyllabus vel trissyllabus; & uterque simplex, aut mistus.

Dissyllabus & Pyrrichius ex duabus brevibus, ut *dēē*.
 simplex est & Spondæus ex duabus longis, ut *mūsā*.

Mistus est { Iambus ē brevi & longa, ut *dēōs*.
 { Choreus ē longa & brevi, ut *ārmā*.

Trissyllabus & Trochæus ē tribus brevibus, ut *lēgēre*.
 simplex est { Molossus ē tribus longis, ut *vīrtūtēs*.

{ Dactylus ē longa & duabus brevibus, ut
dīcēre.
 Mistus est { Anapæstus ē duabus brevibus & longa,
 ut *flūvīōs*.

Sunt

pedes.

De Elocutione.

Var.
prin.
g 7.
Aut.

Sunt & alij pedes trisyllabi, imò terrasyllabi, pen-
syllabi, & hexasyllabi, quos non otiosa quidem
Grammaticorum curiositas commenta est: sed hi in-
stituto nostro possunt sufficere. Trisyllabos tamen re-
liquos ac terrasyllabos, quòd eorum aliquoties apud
maiores mentio fiat, hic etiam adjicere non pigebit.

Trisyllaba omninò traduntur octo.

Quatuor itaque restant.

Bacchius,	{ ut	ēgēstās
Palimbacchius,		pōtērē.
Amphibrachys,		bīgrās.
Amphimacrus seu Creticus.		uērērās.

Tetrasyllaba sedecim.

Proceleusmaticus,	{ ut	rēlgērē.
Dispondeus,		ōrātōrēs.
Pæan primus,		āmbrosiās.
Pæan secundus,		sūpērbīās.
Pæan tertius,		sūpērārē.
Pæan quartus,		cēlērētās.
Epitritus primus,		sāōndōrēs.
Epitritus secundus,		cōmprōbārūs.
Epitritus tertius,		cōncōrdīa.
Epitritus quartus,		cōntēplātōr.
Ionicus major,		sālēabīmūs.
Ionicus minor,		Lācēdamōn.
Choriambus,		prōspērētās.
Iambochoreus,		ālxānār.
Dichoreus,		cārētēnā.
Diiambus,		tāmenītās.

Tetrasyllabi autem isti, sicut etiam Pentasyllabi, &
Hexasyllabi, *πρωτάς* rectius, seu pedum *ουλύτας*,
quàm pedes appellantur. Quid enim aliud est Pro-
celeusmaticus

celeusmaticus, quàm duplex Pyrrichius? Quid alius
 Dispondæus, Dichoreus, Diambus, quàm duo Spon
 dæi, Chorei, Iambi? quod vel ipsorum nomina in
 cant. Item Pæan primus, nonne idem est quod Ch
 reus Pyrrichius? secundus, quod Iambus Pyrrichius
 tertius, quod *Pyrrichius Choreus*? quartus quod *Py
 rrichius Iambus*? & sic de cæteris. Rectè itaque
 de quibus Orator, à *Pæan*, quod plures habeat syl
 labas quam tres, Numerus a quibusdam, non Pes habetur
 Probat item Quintilianus. b *Quicquid enim sup
 tres syllabas habet, id ex pluribus est pedibus.*

Pedes Pentasyllabos numero triginta duos,
 Hexasyllabos sexaginta quatuor, tam ob nimium
 dium, quam nullum usum, missos facio.

a *Orat. Perf. §. 43.* b *Lib. 9. Cap. 4.*

Caput 14. SECT. 3. §. 2.

De metri generibus.

ATque hæc de Metri definitione. Genera
 multa sunt (Numerus enim potest infinitis pe
 modis variari & confirmari) summa autem sunt quæ
 que, quæ Pedum numero distinguuntur: dimetrum
 trimetrum, tetrametrum, pentametrum, & hexametrum.

Dimetrum est Adonicum, constans è Dactylo
 Spondæo: ut *Fūlmīnā. mōntis.*

Trimetrum est Glyconium & Pherecratium.

Glyconium constat è Spondæo, & duobus Dac
 lis; ut *Mæcēnās, equitū, dēcūs.*

Pherecratium è Spondæo, Dactylo, & Spondæo
Lātōnāmq̃ sup̃rēmō.

Tetrametrum est Asclepiadeum, è a Molosso, As
 pæsto, & duobus Dactylis. *Carm. lib. 4. Od. 8.*

Erēptū Stygīs flūmībūs Aēacū.

Virtus & favor, & lingua potentium.

Vatum, divitibus consecrat Insulis :

Dignum laude virum Musa vetat mori.

a Vulgo Spondao. Dactylos syllaba longa.

Ubi videndum est, ut Anapæstus finiat dictionem.

temis aliquando Asclepiadeis additur Glyconium.

arm. lib. Od. 16.

crescentem sequitur cura pecuniam.

Majorumque fames ; Fure perhorru

Late conspicuum tollere verticem,

Macenas equitum decus.

Interdum binis & Glyconio interseritur Phere-

tiuum. Carm lib. 1 Od. 21.

Dianam cinerea dicite virginem,

Intonsum pueri dicite Cynthium,

Latioramque supremam

Dilectam per natus Jovi.

Tetametrum iambicum vide mox in Hexametro.

Pentametrum est Phaleucium, Sapphicum & Ele-

m.

Phaleucium constat è Spondao, Dactylo, &

ous Choreis. Mart. lib. 10. Ep. 47.

Itam qua faciunt beatorem.

Facundissime Martialis, hæc sunt :

Res non parva labore, sed relicta ;

Non ingratus ager, focus peregrinis ;

Lis nunquam, toga rara, mens quieta ;

Virres ingenuæ, salubre corpus ;

Prudens simplicitas, pares amici ;

Convictus facilis sine arta mensa ;

Nox non ebria, sed soluta curis ;

Non tristis torus, attamen pudicus ;

Somnus qui faciat breves tenebras ;

Quod sis esse velis, nihilque matris ;

Nummum nec metuas diem, nec opies.

Catul-

Catullus tamen pro Spondæo nunc Choreum
nunc Iambum usurpat : ut ad Marc. T. C.

Disertissime Romuli nepotum.

Quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli,

Quotque post altis erunt in annis,

Gratias tibi maximas Catullus

agit, pessimus omnium Poeta :

Tanto pessimus omnium Poeta,

Quanto tu optimus omnium Patronus:

Sapphicum constat è Choreo, Spondæo, Dactylo
Choreis duobus : cui ter dicto addendum est Anapaesticum,
Carm. l. 2. Od. 10.

Sapientis ventis agitatür ingens

Pinus, & celsæ graviore casu

Decidunt turres, feriuntque summos

Fulmina montes.

Elegum constat duobus primis locis, Dactylo
Spondæo, & tertio Spondæo (cujus prior Syllaba
dictionem claudet) cum Anapestis duobus.
Epico verò nunquam separatur. *Trist. Elegia 1.*

Parve (nec invideo) sine me liber ibis in urbem

Hæc mihi quod dāminū nōn licet ire tūc.

*b Vulgo cum syllaba longa, & duobus dactylis,
syllaba item longa.*

Hexametrum est Epicum, & Iambicum.

Epicum præcipue celebratur, constans quatuor
primis locis è Spondæo, vel Dactylo, quinto Dactylo,
& sexto Spondæo. *Virg. Æn. 1.*

Armā virūmq̃ cānō, Trōjæ quī prīmū ab

Quinto tamen loco Spondæus aliquando substituitur : nè verò nimia metri tarditas aures offendet.
(a) Dactylum rum quartus postulat : ut Eclog. 1.

Chara deum soboles, n. agnum Jovis inc. ementis

(a)

(a) Hanc legem ter neglexit Poeta.
 Iava por, & scopulis, & depressa convallis,
 Nertidum matri, & Neptuno Aegeo.
 Aut leves aereas lentis rhocus argento.

Georg. 3.
 Aeneid. 3.
 Et Aeneid. 7.

Atque Ovid. in Metam. semel, nempe Lib. 1.
 Virgus hyemes, aestusque, & inaequales autumnus.

¶ Notandum hic est versum spondaicum (quem poeta
 Dactylicis venuste identidem interponunt) tetrasyllaba, aut
 trisyllaba dictione terminari. Tetrasyllaba, ut
 late tibi Eos Atlantides abscondentur.

Georg. 11.

Eccepiumque thymum, & graveolentia concaeva.

Georg. 4.

Insistit, atque oculis Phrygia agmina circumspexit.

Aeneid. 2.

Armatusque auro circumspicit Oriens.

Aeneid. 3.

Corvus velatarum obvertimus antennarum.

Ibidem

Proximus huic, longo sed proximus intervallo.

Aeneid. 5.

Es lucus late saepe additur Anchisae.

Ibidem.

Pallantis proavi de nomine Pallantemum.

Aeneid. 8.

Discedunt, clamydemque auro dedit intertextam.

Ibidem.

Nec non & sacri monitrat nemus argilei.

Ibidem.

Passe viam ad muros, & mania Pallantia.

Aeneid. 9.

Quales Threicis cum flumina Thermopontis.

Aeneid. 12.

Margine terrarum portexerat Amphirrite.

Metam. 1.

Inter Hæmadryadas celeberrimas Nonacrimas.

Ibid.

Atqueque Alps, & nuber Apenninus

Met. 2.

Dum redit, itque frequens in virgine Nonacrimas.

Ibid.

Pitarumque jacens fera corpora pantherarum.

Met. 5.

Insimulata fame unguitibus armentorum.

Met. 5.

Sylvarum lucos circumspicit antiquarum.

Ibidem.

Etque sub Orchomenon, Paphidaque Cyllenemque.

Ibid.

Et vetus in tela deducitur argumentum.

Metam. 6.

Nec illos flores hederis habes intertextos.

Ibidem.

Lamina versant, animam simul exhalarant,

Ibid.

Humificisque locum mugitibus impleverunt.

Metam. 7.

Hic illic ubi mors deprenderat exhalantes.

Ibidem.

Sacra Fovi quercus de semine Dononæ.

Ibidem.

Noverat ante alios faciem duces Europæ.

Met. 8.

Ille suis Dolphis, hic verico Cylloxo.

Met. 11.

Aptarique suis primum iubet armamentis.

Ibidem.

Nam tibi sævorem (sævisimo centaurorum,

Met. 12

Longus in angustum quo claudisur foveisponda.

Met. 13

Mileis

*Mileus : & longo calaverat argumento.
undarum sparsas Symplegadas elisarum.*

Ibidem.

Met. 15

Trisyllaba verò ; ut

Pro molli viola, pro purpureo Narcisso.

Eclog. 4.

Stant & juniperi, & castanea hirsuta.

Eclog. 7.

Muneribus tibi pampineo gravidus autumnno.

Georg. 1.

Saxa per, & scopulos, & depressas convalles.

Georg. 3.

Tun' ille Aeneas quem Dardanio Anchisæ.

Aeneid. 1.

Ardea, Crustumerique, & turrigera Antemnae

Æn. 7.

Quod fieri ferro, liquidove potest electro.

Æn. 8.

Servabat senior, qui Parrhasio Evandro.

Æn. 11.

Perque hyemes, æstusque, & inaequales autumnos.

Met. 1.

Nubibus esse solet, aut purpurea aurora.

Met. 3.

Phebeamque Rhodan, & Ialissos Telchinas.

Met. 7.

Penelopesque socer cum Parrhasio Aeneas eo.

Met. 3.

Orgia tradiderat cum Cecropia Eumolpo.

Met. 11.

Hæc inter Lapithas, & semihomines Centauros.

Met. 11.

Esse viros fama est in Hyperborea Pallene.

Met. 15.

Hæc Helenum cecivisse penatigero Aeneas.

Ibidem.

Monosyllabum tamen diis bis apud Virgilium in fine Spondaici reperitur.

Cum sociis natoque penatibus & magnis diis.

Æn. 3.

Cum patribus, populoque, penatibus, & magnis diis.

Aeneid. 8.

Iambicum est Hexametrum, quod omnibus locis

capax est Iambi. Epod. Od. 16,

Suis ipsa Rōmā vīribus ruit,

Potest tamen, ad celeritatem temperandum, Spon-

dæus in impari quolibet loco collocari.

Epod. Ode ultima.

Quid abseratis auribus fundis preces?

Non sãxa nudis sũrdiora navitis

Nẽptũns altõ tũndit bybẽrnũs salo.

Hic

Hic autem quod alternatim subsequitur carmen,
binis sapias pedibus mutilatur. Ep. Od. 2.

Beatus ille qui procul negotiis,
ut præsca gens mort alium,
Paterna rura bobus exercet suis
Solutus omni faenore.

Nec excitatur classico miles truci,
Nec horret iratum mare,
Forumque vitat, & superba civium
Potentiorum limina.

Est etiam ubi tetrametrum Iambicum sine Hexametro legitur. Prudent Cath. Hymn. 11.

Quid est quod Arcum circum
Sol jam recurrēns deserit?
Christusne terris nascitur,
Qui lucis augēt trāmitem?

¶ Licet porro huic Metro (ne voces, in quibus
Syllabæ breves occurrunt, prorsus excludantur) pro
longa, quæ duorum est temporum, breves duas in-
terdum reponere.

Unde Hexametrum, secundo, tertio, & quarto
loco, pro Iambo Trochæum recipit: pro Spondæo
Dactylum tertio, Anapæstum quinto, & utrumque
primo: atque, apud Senecam, Proceleusmaticum
etiam, non raro, primo, & Dactylum quater quin-
to. Sed bini saltem Iambi perpetuo servantur.

Aut amittē levī rara tendit retia. Epod. Od. 2.

Libet jacere modō sub antiqua ilice. Ibidem.

Utibus atque cātibz homīcidam Heclorem. Ep.

Od. 17.

Quin ubi perire jussis expiravere. Ep. Od. 51

Quisque cælum fadet inferiūs mari.

E

Potitōsq;

Pōsitōsque vernas Ditis examen domus. Epod. Od. 1.

Pāvildūmquē lepōrem & advenam lāquē gruem. Ib.

Nīs cāpēre vellet.

Thyest. A. 2. S.

Tumet animus irā.

Theb A. 2. S.

Ego laticis haustu satior?

Scelus aliqua tutum, nulla securum tulit. Hip. A. 1. S.

Patefacite.

Hippol. ad finem

Tetrametrum verò interdum habet, primo loco pro Spondæo Dactylum aut Anapæstum: secundum

pro Jambo Trochæum.

Cānidia tractavit dapes.

Ep. Od. 3.

Viderē propēantes domum.

Ep. Od. 2.

Bipātēs pugillar expedi.

Auf. Ep. 138.

Jambicum itaque metrum ex omnibus Jambis primum duntaxat sibi servavit inmutatum. Imò

sexto etiam loco, quinto Jambum retinente, Spon-

dæum habet, sed huiusmodi versus Scæzon,

Choliambus, i. claudus Jambus dicitur: ut,

Si non molestum est, reque non piget Scæzon.

l. 1, Epig. 97.

Sed non videmus mantice quod in tērgo est

ad Var.

Nec fonte labraprolui cābāllinō.

Nec in hēcipiti somniassē Pārthāssō.

Mēmīni, ut repentē sic poetā prodīrem. Pers. P.

Nonnunquam Scæzonti miscetur tetrametrum

Verona docti syllabas amāt vātēs,

Mayone felix Mantua est:

Censitur Apōna Livio sūo tēllūs.

Stillaque nec Flacco minus:

Appollodero plaudit imbrāfer Nātūs,

Nasone Peligni sonant:

Duosque Sēnecas, unicumquē Lūcānū.

Facundā loquūtūr Corduba :
Gaudēt iocosa Canio : sū Gālēs,
Emēnta Dēcāno meo :

Li, Liciane, gloriabūtūr nō strā.

Nec me tacebit Bilbilis.

Mart. l. i. Ep. 61.

Atque hæc præcipua sunt metri genera : cætera, cui sit animus cognoscere, ex poetis animadverti possunt.

CAP. XV.

Numerus Poeticus, certis restrictus Pedibus expositus est. Oratorius est (a) numerus scilicet, qui ex Pedibus quidem constat, sed incertis (b) literis.

Primum hic est præceptum, in Prosa (c) versum cito : citare tamen licet aliunde, autoritatis aut voluptatis gratiâ.

Deinde (d) principium vel exitum carminis, nec principium, nec exitum Prosæ facito.

Principii cura sit minor; mediæ penè nulla; (e) clausulæ verò maxima : in qua una Numeri perfectio & absolutio præcipuè apparet & intelligitur. Clausulæ numerus (f) senis, plûs minûs, syllabâ observetur.

(g) Ex longis clausula tardior & rarior; rarior ex brevibus, & incitator : at (h) ex temperatione longarum & brevium gratior est, & frequenter. Hæc autem excellit (i) Dichoreus; quem per libet dissyllabus præcipuè Jambus in dictione per dissyllaba aptè præcedit.

Numerus perpetuo (k) variari debet : nè aut aurium judicii, aut aurium satietate, repudietur, similitudine artificium deprehendatur.

Ad Cap. 15.

(a) Numerus solet. Orat. Perf. ¶. 37. Sit igitur cognitum in soluti etiam verbis inesse numeros. Et mon-
Neque numerosa esse, ut Poema; neque extra numerum
ut sermo vulgi est, debet oratio: alterum nimis est
vinctum, ut te industria factum appareat; alterum nimis
est dissolutum, ut pervagatum ac vulgare videatur.

(b) Libert. Orat. lib. 3. ¶. 26. Liberior est oratio
& plane ut dicitur, sic est vere soluta: non ut fugiat
tamen aut erret; sed ut sine vinctulis sibi ipsa moderetur,
Non enim hic pedes, ut in Metro, certa aliquando
lege sunt vincti; sed, pro dicentis arbitrio, nobis
variandi. Vide (k).

(c) (d) Theod. l. 3. c. 8. Figuram orationis oportet
neque metricam esse, neque sine numero. Quod præcedens
aptum sic explicat. Q. l. 9. c. 4. Versum in oratione
multo foedissimum est totum, sicut etiam in parte desumptum
me: utique si pars posterior in clausula deprehendatur,
aut rursus prior in ingressu: nam quod est contra, non quod
etiam decet. Attamen Orat. Perf. ¶. 36. Versus in
in oratione per imprudentiam dicimus; quod velle
ter est vitiosum: sed non attendimus, neque ex-
mus nosmet ipsos. Senarios vero effugere vix possumus
Magnam enim partem ex Iambis nostra constat
Eligit ex multis Isocratis libræ, triginta fortasse
sus Hieronymus, plerisque senarios: quo quid
esse turpis? Sed tamen hic corrector, in eo ipso
quo reprehendit, immittit imprudens ipse senarium
que his etiam verbis Correctoris corrector,
quod quartus locus pro Iambo habet Choreum,
totidem & temporum & syllabarum, solâ
quantitatum transpositione) senarium ipse con-

(e) cla

(e) *Clausula Orat. Perf. ¶. 39. Plerique censent ca-*
tere tæxum num. rose oportere, terminarique sententi-
mon. Et Ora. l. 3. ¶. 31. Clausulas diligentius servan-
erum esse arbitror, quam superiora; quod in his maxime
ntis tæfectio atque absolutio indicatur.

(f) *Senis. Orat. Perf. ¶. 43. Hos cum in clausula pedes*
atur, mino, non loquor de uno pede extremo: adjungo (quod
orati minimum sit) proximū superiorem: sæpe etiam tertium,
fugit

(g) *Ex longis. Orat. Perf. ¶. 43. Fluit omnino nume-*
modus a primo, tum incitatus brevitate pedum; tum pro-
aliq. nitate tardius: cursum contentiones magis requirunt;
nbiq. expositiones rerum tarditatem. Sed non habet eam
celeritas, quam tardiras, dignitatem & gravitatem:

oportet. ceterim Orator, Orat. Perf. ¶. 37. Trophaum, qui est
præcedem spatio quo Choreus, a Cordacem appellant; quia
neque contractio & brevitatis dignitatem non habet. Orat.
defect. ¶. 43. Spondeus vero, etsi, quod est e longis dua-
bus, hebetior videtur, & tardior; habet tamen stabi-
a, quendam, & non expertam dignitatis, gradum.
us sic item Q. l. 3. c. 8. Pedes, quo longis syllabis magis
hebetiores; hoc graviolem faciunt orationem: breves
eximiam ac nobilem. Cæterum perversa quantitatum
ssum collocatio, contrariâ corrigitur prolatione: brevia
oratio, voce tardiori, & longa celeriori, proferendo.

seu a Kóρδα saltatio comica. Theod. l. 5. c. 8.

(h) *Ex temperatione. b Commendatur itaque Creti-*
dus, & Pæan; qui quam commodissime putantur in so-
po. nam orationem illigari: Vide Theod. l. 3. c. 8. Pæan
um. mus in primo viget, jacet in extremo; in Pæana quar-
r. tum optime cadere censent veteres. Probatum etiam iam
m. nus & Dactylus: nec Spondeus repudiandus: Etsi eni
on. quod est e longis duabus, hebetior videtur & tardior.

clausula habet

habet tamen stabilem quandam, & non expertem dignitatis gradum : in concisis membris multo magis paucitatem enim pedum, gravitatis suæ tarditate compensat. Dochimus [i. Bacchius Iambus] quorū loco aptus est, dum semel ponatur : iteratus aut continuatus, numerum apertum & nimis insignem facit : quemadmodum & cæteri pedes. Unde Orator, Orat. Perf. ¶. 37. Ego autem sentio omnis in oratione esse quasi permixtos & confusos pedes : nec effugere possemus animadversionem, si semper iisdem uteremur.

b Loco supra citato.

(i) Dichoreus. Orat. Perf. ¶. 43. cadit Dichoreus per se ipse prælare : Ut exemplis ibidem declaratur. Q Marce Druse, patrem appello : In priori inciso sunt duo Chorei : in posteriori Syllabam brevem sequuntur e Jambicus Spondæus Et tu dicere solebas, socram esse remp. in priori sunt Choreus, Pyrrichius Spondæus, ; in posteriori Choreus, Spondæus, Pyrrichius. Iterum, Quicumque eam violasset, omnibus ei poenas esse persolutus. In priori sunt Jambus, Pyrrichius, Choreus : in posteriori tres Chorei, nihil enim ad rem, extrema illa longa sit, an brevis. Deinde, Patris dictum sapiens, temeritas filij comprobavit. In postremo Jambum sequitur Dichoreus, quo talis clamor concionis excitatus est, ut admirabile est. Verborum ordinem immutato, & facilius comprobavit filij temeritas; jam nihil erit. At eadem verba, eadem sententia : animo istuc satis est, auribus non satis. Contra si arripias dissipatam aliquam sententiam, eamque, ordine verborum paulum commutato, in quadrum redigas; efficiatur aptum illud, quod fuerit antea diffuens, ac solutum. Sume de

Gracchus

Graccho apud Censores illud, Orat. Perf. §. 26. *Ab illo non potest, quin ejusdem hominis sit, probos improbare, qui improbos probet. Quanto aptius ita dixisset? Quin ejusdem hominis sit, qui improbos probet, probos improbare.* Ergo numeri gratiâ d Hyperbaton permittitur. Ql. 8. c. 6. Fit enim sapissime aspera & dura, dissoluta & hians oratio; si ad necessitarem ordinis verba redigantur: nec aliud potest sermonem facere numerosum, quàm opportuna ordinis mutatio. c Neque enim *Ecthlipsis aut Synalæpha in prosa locum habet: M vero non eli sum breve est. Vide supra Ecthlipsin omisam.* d. v. c. 34.

(k) Variari debet. Or. p. §. 43. In orationis numero, nihil est tam vitiosum, quam si semper est idem. Et postea, *Quod optimum est, id crebrius fieri non oportet. Primum enim numerus agnoscitur: deinde satiat; postea contemnitur. Commutationibus autem variis si utemur: nec deprehendetur manifesto, quod nobis de industria fiat; & occurreret satietati.* Q. li. 9. c. 4. *Virtutes enim ipsæ tedium pariunt, nisi gratia varietatis adjuta.*

Numeri origo & usus.

Or. Perf. §. 33. *Qui Isocratem maxime mirantur, hoc in ejus summis laudibus ferunt, quod verbis solutis numeros e primis adjunxerit. Cum enim videret Oratores cum severitate audiri, Poetas autem cum voluptate: tum dicitur numeros secutus, quibus etiam in oratione uteretur, cum jacunditatis causa, tum ut varietas occurreret satietati. Imò etiam ut multo majorem vim habeat.* Or. Perf. §. 46. *Neque vero Demosthenis fulmina tanto opere vibrarent, nisi numeris contorta ferrentur.*

e Antiquiores tamen hujus artificij autores fuisse
Thrasymacum & Gorgiam, autor est infra Orator.

A:que næc de Oratorio Pedum Numero: quem
tamen elegantius & facilius variare, usus quam
Ars, Praxis disertis Oratoris, quam periti Rhetoris
præceptis edocebit.

CAP. XVI.

Figura dictionis in dimensione soni ejusmodi est;
sequitur quæ est in soni repetitione; & quidem
similis aut dissimilis. Similis continuè vel dis-
junctè. Continuè est Epizeuxis, aut Anadiplosis.

Epizeuxis seu Subjunctio est, quando sonus si-
milis continuè in eadem sententia iteratur: idque
vel in parte vocis, vel in voce integra. Epizeuxis
partis vel est principij, ut Georg. 1.

Et sola in sicca secum spatatur arena. Et Mer. 1.

*O utinam possem populos reparare paternis
Artibus: atque animos formatae infundere terræ!*

Hic S. & P. ter, A bis & F semel in dicti-
onum initiis iterantur: nam Præpositiones *re* & *in*
Epizeuxin literæ nihil videntur impedire.

Vel finis, ut De responsione Arusp.

*Titus Annius ad illam pestem comprimendam, ex-
tinguendam, funditus delendam natus esse videtur.*

In sequentibus est Epizeuxis vocis. Ter. And.

O Myfis, Myfis. Ver. 7. *CruX, cruX,* (inquam)
infelici & misero. Virg. Eclog. 5.

Ipsa sonant arbusta, deus, deus, ille, Menalca. Her. 21.
Si, nisi quæ facie poterit te digna videri,

Nulla futura tua est; nulla futura tua est.

Interdum

Figura dictionis. De Elocutione. 105

Interdum Parenthesis interponitur : res tamen eodem recidit : quia, tanquam Parenthesis non sit, geminatio illa continuatur. Philippic. 2. *Hasta posita pro æde Jovis Statoris bona (miserum me consumptis enim lacrymis, tamen infixus animo hæret dolor) bona (inquam) Cn. Pompeij Magni, vocis acerbissimæ subjecta præconis.*

CAP. XXVII.

A Nadiplosis seu reduplicatio est, quando similis sonus continuè in diversis sententiis, id est in fine præcedentis & principio sequentes repetitur.

Eclog. 10 Virg.

Pierides, vos hæc facietis maxima Gallo :

Gallo, cujus amor tantum mihi crescit in horas.

Hæc Figura ter iteratur, & eodem verbo. *Catull.*

1. *Hic tamen vivit : vivit ? imo vero etiam in senatum venit.* Item, *Viris : & viris* non ad deponendam, sed ad confirmandam audaciam. Item,

Quamdiu quisquam erit, qui te defendere audeat,

vives : & vives, ita ut nunc vivis. Heroid. 1.

De pater Icarinus viduo discedere lecto

Cogit, & immensas increpat usque moras.

Increpet usque licet, tua sim, tua dicar oportet :

Penelope conjux semper ulissis ero.

Geor. 4. Anadiplosis Epistrophen & Epanalepsin

conjunctas habet.

—— *Oeanitides ambæ :*

Ambæ auro, pictis incincta pellibus ambæ.

Reperitur autem hîc Climax seu gradatio, quan-

do nimirum Anadiplosis pluribus gradibus conti-

E 5

nuatur.

nuatur. Pro Milon. : Nec vero se populo solum sed senatui commisit ; nec senatui modo, sed etiam publicis praesidiis & armis : nec his tantum, sed ejus potestati, cui senatus totam rempub. commisit. Ad Heren. Nam quæ reliqua spes libertatis manet, si illis, & quod libet, licet ; & quod licet, possunt, & quod possunt, audent ; & quod audent, faciunt, & quod faciunt, vobis molestum non est ?

CAP. XVIII.

Sequitur repetitio soni similis disjunctè : & quidem in eodem loco, vel in diversis : in eodem est Anaphora, aut Epistrophe,

Anaphora est, quando sonus similis iteratur in principiis sententiarum, Agrar. 1.

Tamen ne vexari rempub. contemni majestatem Populi Rom. deludi vosmetipsos diutius a Tribuno plebis patiarini. Catil. 1. Nihilne te nocturnum praesidium palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil consensus bonorum civium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt ? Georg. 4.

Te dulcis conjux, te solo in littore secum,
Tu veniente die, te decedente canebat.

Ovid. de Arte.

Tota frequensque via est per amici fallere nomen :

Tota frequensque licet sit via, crimen habet.

Pro Anxi. Accusant ij, qui in fortunas hujus interveserunt : causam dicit is, cui nihil præter calamitatem reliquerunt. Accusant ij, quibus occidi patrem Sexti Rosci, boni fuit : causam dicit is, cui

Figura dictionis. De Elocutione. 107
modo luctum mors patris attulit, verum etiam egesta-
tem. Accusant ij, qui hunc ipsum summe jugulare
cupierant : causam dicit is, qui etiam ad hoc judici-
um cum praesidio venit, ne hic ibidem ante oculos ve-
stros trucidaretur. Denique accusant ij, quos populos
poscit : causam dicit is, qui unus relictus ex nefaria
illorum caede restat.

CAP. XIX.

Epistrophe est, quae similis sonus in clausulis
iteratur.

Hic autem Rhythmus quidam oratorius persaepe
resonat, in membris paribus : quae idcirco *homoiote-*
tauta, *similiter desinentia*, dicuntur.

Pro Pomp. ut ejus voluntatibus non modo cives
assenserint, socij obtemperarint, hostes obedierint ; sed
etiam venti tempestatesque obsecundarint.

Hic tria prima membra fere senaria sunt : postre-
mum est longius : neque aequalitatis similitudo sic
exigenda est.

Pro Milon. Est enim haec (judices) non scripta,
sed nata lex, quam non didicimus, accepimus, legi-
mus ; verum ex ipsa natura arripuimus, hausimus,
expressimus ; ad quam non docti, sed facti ; non in-
stituti, sed imbuti sumus.

Hic quater bini tanquam versus, aequalibus fere
interpirationibus interpuncti resonant : duo primi
ternarij, non scripta, sed nata : duo sequentes plus-
quam duodenarij : duo sequentes iterum ternarij,
extremi, quaternarij.

Sed in propositis exemplis finis tantum dictio-
nis servatur : in sequentibus autem dictio ipsa ite-
retur. Philip. 2. *Doletis tres exercitus populi Ro-
mani esse interfectos ? interfecit Antonius, Desideratis
clarissimos cives ? eos quoque eripuit Antonius. Auto-
ritas hujus ordinis afflicta est ? affluxit Antonius.*
Ex Anaphora verò & Epistrophe conjunctis fit
Symploce. Agrar. 1. *Quis legem tulit ? Rullus. Quis
majorem populi partem suffragiis privavit ? Rullus.
Quis comitiis præfuit ? idem Rullus. Mart. lib. 2.
Capto tuam (pudet heu) sed capto, Maxime, coenam :*

Tu captas alias : jam sumus ergo pares.

Mane salutatum venio ; tu diceris esse

Ante salutatum : jam sumus ergo pares.

Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo regis :

Tu comes alterius : jam sumus ergo pares.

CAP. XX.

Repetitiones in eodem loco hæ sunt ; sequen-
tes duæ diversis, Epanalepsis & Epanodos.

Epanalepsis est, quâ similis sonus in principio
& clausula ejusdem sententiæ repetitur. Verr. 4.
Saluti enim eorum potius consulam, quam voluntati.

Æneid. 1.

Multa super Priamo rogitans, super Hectoræ multa.
Verr. 7. *Multi & graves dolores inventi, parentibus
& propinquis multi.* Mart. l. 1. Ep. 33.

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare :

Hoc tantum possum dicere, Non amo te.

Ovid. Fast. l. 6.

*Qui bibit inde furit ; procul hinc discedite quis est
Cura bonæ mentis ; qui bibit inde furit.*

CAP

CAP. XXI.

EPanodos est à quâ sonus similis in principio & clausula diversarum sententiarum, sed intercedente Anadiplosi, iteratur. Verr. 3. *Habuit honorum ut proditori, non ut amico fidem.* Pro Planc. *Gratiam qui refert habet: & qui habet, eo quod habet, refert.* Heroid. 2.

*Demophoon; ventis & verba & vela dedisti;
Vela quoror reditu, verba carere fide.*

Eclog. 8.

*Crudelis mater magis, an puer improbus ille?
Improbus ille puer, crudelis tu quoque mater.*

Cic. b *Vestrum jam hoc factum deprehenditur P. C. non meum, ut pulcherrimum quidem factum, verum, ut dixi, non meum, sed vestrum.*

a i. *qua seni duo, alter in principio, alter in fine sententiæ, ordine inverso in sequenti sententia iterantur.*

b Citat. Fabius l. 9. c. 3.

CAP. XXII.

Figuræ dictionis in repetitione sonorum similium sic habent; in repetitione sonorum leviter dissimilium duæ sequuntur, Paranomasia & Polypoton.

Paranomasia est, cum dictio, literæ aut syllabæ alicujus commutatione, significatione quoque commutatur. Ver. 2. *Nam ut apertus in corripendis pecuniis, sic in spe corrumpendi judicij.* Catil. 1. *ut non emissus ex urbe, sed immissus in urbem esse videatur.* Tale est illud Quintil. Lib. 9. c. 3. *Emit morte immortalitatem.* Martialis hinc joci materiam arripuit. lib. 1. Ep. 99.

Litigat

*Litigat, & podagra Diodorus, Flacce, laborat ;
Sed nil patrono porrigit, hæc chiragra est.*

Indè etiam est illud Catonis, De Orat. qui cum
cuidam dixisset, *Eamus deambulatum, & ille, Quid
opus est de ? Imo vero, inquit, quid opus est te ?*

CAP. XXIII.

Polyptoton est, cum ejusdem originis variis
casibus voces inter se consonant. Pro Cæl.
*Ipsi autem veneni quæ ratio fingitur ? ubi questum
est ? quo pacto ? cui ? quo in loco traditum ?* Æn. 4.

Littora littoribus contraria fluctibus undas

Imprecor, arma armis. — Verr. 7. *Certus locus,
certa lex, certum tribunal, quæ hoc reservetur.* Et apud
Quint. Lib. 9. cap. 3. *Non ut edam vivo, sed ut
vivam edo.* Est etiam hic Climax seu gradatio quæ-
dam : gradibus enim suis continuatur Polyptoton
in vocibus dissimilibus ; ut suprà Anadiplosis simi-
libus.

Ovid. 2. Fast.

Mars videt hunc, visamque cupit potiturque cupita.

Ad Heren. *Africano industria virtutem, virtus
gloriam, gloria amulos comparavit.* Eclog. 1.

*Torva leana lupum sequitur, lupus ipse capellam,
Florentem Cytisum sequitur lasciva capella.*

a Significat hic casus omnem in voce variationem : sive
per modum, tempus, personam, casum, genus, vel
numrum, ea fiat.

Ad Cap. 22. & 23.

¶ Iterantur in iisdem locis soni dissimiles, in quibus & similes : itaque non abs te fuerit, præcedentium figurarum nomina huc transferre ; ut repetitiones sonorum leviter dissimilium in Paronomasia & Polypoto, suis etiam generibus distinguantur.

Epizeuxis in Paronomasia est. *Æneid. 2.*

Fit via vi.

Epizeuxis in Polypoto. *Met. lib. 15.*

*Hu quantum scelus est in viscere viscera condi,
congestoque avidum pinguescere corpore corpus,
Alteriusque animantem animantis vivere letho ?*

Anadiplosis in Paronomasia. *Æneid. 4.*

*Cui pharetra ex humeris, crines nodantur in aurum :
Aurea purpuream subneclit fibula vestem.*

Anadiplosis in Polypoto. *Met. 1.*

*Jamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum.
Prodierat : prodit bellum quod pugnat utroque.*

Anaphora in Paronomasia. *Met. 2.*

*Ne te dexterior tortum declinet ad arguem ;
Neve sinisterior pressam rota ducat ad aram.*

Anaphora in Polypoto *De resp. arusp.*

Homines te propter pecuniam iudicio liberarunt : hominibus injuria tui stupri dolori non fuit ; homines tibi arma, alij in me, alij post in illum invictum civem dederunt : hominum beneficia prorsus concedo tibi.

Epistrophe in Paronomasia *Quint. lib. 9. cap. 3.*

Neminem posse alteri dare matrimonium, nisi penes quem sit patrimonium.

Epistrophe in Polypoto. *Met. 1.*

Oscula dai ligno : refugit tamen oscula lignum.

Symploce in Paronomasia. *Catil. 1.*

ut exul potius tentare, quam consul vexare remp. possit.

Epanalepsis in Paronomasia. Met. 1.

ungulaque in quinos dilapsa absimitur unguis.

Epanalepsis in Polypoto. Catil. 1.

Vives : & vives, ita ut nunc vivis.

Epanodos in Paranomasia. Orat. ad Brut.

'Abesse non potest, quin ejusdem hominis sit, qui improbos probet, probos improbare.

Epanodos in Polypoto. Met. 4.

umbra viri visa est, visam fera sævit in umbram.

Elegiar. l. 2. El. 19. Quod sequitur, fugio : quod fugit, ipse sequor.

Heroid. 16. At tu dissimula, ni tu desistere mavis

Sed cur desistas ? dissimulare potes.

Et pro Cæcin. Quia res indigna sit, ideo turpem existimationem sequi : quia turpis existimatio sequitur, ideo rem indignam non vindicari.

Porro in omnibus verborum Figuris, si repetitus sonus diversa significet, Antanacclasis dicitur,

Antanac. in Anaphora est. Mart. l. 2.

Quis neget Aeneæ datum de stirpe Neronem ?

Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.

Ant. in Epistrophe, Epist. 15. l. 14. ad Attic.

Quid ergo ? Istā culpa Brutorū ? Minime illorum quidem ; sed aliorum brutorum : qui se cautos ac sapientes putant.

Ant. in Epanalepsi. 2. l. 9. c. 3.

'Amari jucundum est, si curetur, ne quid insit amari.

Ant. in Epizeuxi Polyp. Ovid. Fast. 7.

Cur ego non dicam, Furia, te furiam ?

Et in Epist. Polyp. 2. l. 9. c. 3.

Cum Procleius quereretur de filio, quod mortem suam exoptarit ; & ille dixisset, se vero non expectare ; Imo inquit, rogo expectes.

C. A. P.

CAP. XXIV.

Figura dictionis ejusmodi est. Figura sententiæ est Figura, quæ totam sententiam aliquo animi motu afficit.

Virilem autem quandam dignitatem, præ superiorum molli & delicata venustate, obtinet : ut illic color & sanguis orationis, hic nervi thorique esse videantur. Itaque ait in Bruto Tullius, Quia sententiarum ornamentis & conformationibus præstat Demosthenes, idcirco à doctis oratorum est princeps judicatus. Et rursus in Oratore idem confirmat : Sic igitur Tullius elocutionis principatum huic postremo ornamentorum generi attribuit : & certè nullis flectendorum animorum machinis elocutio violentior esse potest. Denique ut superior illa & Troporum & in dictionibus Figurarum elocutio ad delectandum & docendum multum valet : hæc etiam (quod in dicendo caput est) ad movendum & pervincendum plurimum valebit.

Figura sententiæ est in logismo, aut dialogismo ; Logismus est, quando sine colloctione sententia figuratur : estque Ecphonesis & sui ipsius Revocatio ; Apostrophe & Prosopopœia.

Ecphonesis est Figura in Logismo, per Adverbium exclamandi expressum, vel intellectum : magnum prorsus animi commovendi instrumentum, & quidem affectuum variorum.

Modò admirationis : Pro Marcello. *O clementiam admirabilem, atque omni laude, prædicatione, literis, monumentisque decorandam!*

Modò irrisuionis : Ibid. *O stultos Camillos, Curios, Fabricios, Calatinos, Scipiones, Marcellos, Maximos! O amentem Paulum! rusticum Marium!*

Modò optationis : Heroid. 1.

O utinam tunc cum Lacedæmona classe petebat, Obvutus insans esset adulter aquis!

Pro legè Man. *utinam, Quirites, virorum fortium atque innocentium tantam copiam haberemus, ut hac deliberatio vobis difficilis esset, quemnam potissimum tanto bello præficiendam putaretis!*

Hujus generis est deprecatio, & imprecatio.

Æneid. 1.

Dij tibi (si qua pios respectant numina, si quid usquam justitiæ est, & mens sibi conscia recti Præmia digna ferant! Æneid. 2.

At tibi pro scelere (exclamat) pro talibus ausis Dij (si qua est cælo pietas quæ talia curet) Persolvant grates dignas!

Modò indignationis : in Pison. *O scelus! O pestis! O labes!*

Modò desperationis : Pro Milon. *O frustra mei suscepti labores! O spes fallaces! O cogitationes inanes meæ!*

Proh adhibetur sæpe ad ostentationem; ut Ter. And. Proh deum atque hominum fidem! quid est hac contumelia non est?

En aliquando triste quid & miserabile præfert. Eclog. 1.

*Impius hæc tam culta novalia miles habebit?
Barbarus has segetes? en quò discordia cives
Perduxit miseros! en quæ consuevimus agros!*

*Ab, heu, & ehu, sunt commiserationis. l. 1. Of-
ficiorum. O domus antiqua! heu quam dispari
domino dominari! Eclog. 2.*

*Eheu quid volui misero mihi? floribus Austrum
Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.
Quem fugis ab dæmens? ———*

In quibus Interrogatio instantius urget : & est
seriis, gravibusque causis opportuna.

Epiphonema quoque species est Exclamationis,
quæ ad finem rei narratæ & explicatæ addi solet :
ut cum Virgilius exposuisset omnes causas, quibus
Juno Romanos persequebatur, tandem acclamat:

Æneid. 1.

Tanta polis erat Romanam condere gentem!

CAP. XXV.

R Evocatio sui ipsius est, quando revocatur quid-
piam; & est ardentioris sermonis veluti re-
frigeratio: estque Epanorthosis, aut Apopsiopefis.

Epanorthosis est, quando antecedens aliquid cor-
rigendo revocatur. Ep. 1. *Erat hoc mihi dolendum,
sed multò magis illud, quod inimicum meum, meum
autem? imò vero legum, judiciorum, otij, atq; patriæ,
bonorum omnium sic complexabantur, sic in manibus
habebant, sic fovebant sic, me præsentem, osculabantur.*
Ter. Heaut. *Filium unicum adolescentulum habeo: ab
quid dixi? habere me? imò habui Chreme; nunc babe-
am. necne incertum est. Hic præteritum aliquod di-
ctum*

ctum revocatur : in sequentibus cursus orationis antecedens revocatur , & quasi pœnitentia facti significatur. Pro Ligario. *Sed nimis urgeo : commoveretur videtur adolescens.* Pro Cœl. *Sed quid ego ita gravem personam induxi?* Ad Fratr. *Sed nescio quo pacto ad præcipiendi rationem relapsa est oratio mea , cum id mihi propositum initio non fuisset.*

CAP. XXVI.

A Posiopesis est, quâ sententiæ inchoatæ cursus revocatur, partem aliquam, quæ tamen intelligatur, reticendo.

Ter. Eun. *Ego te furcifer si vivo.* Æneid. I. *Jam cœlum terramque, meo sine numine, venti, miscere, & tantas audetis tollere moles?*
Quos ego : sed motos præstat componere finitus.

CAP. XXVII.

Logismus exclamationis & revocationis ita est: sequitur qui est in Apostrophe , & Prosopœia.

Apostrophe est, quando oratio ad alienam personam convertitur, quam instituta oratio requirit: Figura non multum cedens, elationis genere, Exclamationi ; & persæpe cum ea conjungitur. Sed Apostrophe ex conditione personarum variè distinguí potest : alias enim ad humanam personam fit averfio : Pro Muræus, Tullius à judicibus, ad quos oratio instituta erat , ad Catonem, qui apologiam hanc reprehenderat , se convertens, *A quo tandem* (ait)

(ait) *M. Cato, est æquius consulem defendi, quam a consule?* &c. Alias ab hominibus ad deos, fit averfio: in qua insignis est apud Poetas invocatio, *Metamorph. I.*

— *Dij cœptis (nam vos mutastis & illas)*
Aspirate meis: primaque ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Sic *Æneid. I.* Cum Poeta proposuit summam thesin totius *Æneidos*, tum sic avertitur ad Musam,

Musa mihi causas memora, quo numine læso,
Quidve dolens regina deum tot volvere casus
Insignem pietate virum tot adire labores
Impulerit: tantæne animis cœlestibus ira?

Alias ad rem mutam & inanimatam, velut ad Personam, transfertur oratio. Pro Milone. *Religiones mehercule ipsæ, aræque, cum illam belluam cadere viderunt, commovissi se videntur, & ius in illo suum retinuisse. Vos enim, Albani tumuli, atque luci, vos (inquam) imploro atque obtestor; vosque Albanorum obruta aræ, sacrorum Populi Romani sociæ atque æquales, quas ille præceps amentia, casis prostratisque sanctissimis lucis, substructionum insanis molibus oppresserat.*

Hæc Figura rarò quidem, sed tamen aliquando, protinus in procemio adhibetur. *Catil. I.* *Quousque tandem, Catilina, abutere patientia nostra? quamdiu nos etiam furor iste tuus eludet? quem ad finem sese effrænata jactabit audacia?* Hic verò in senatu res agitur: idòque directus sermo ad patres, unde averfio intelligitur.

CAP. XXVIII.

Prosopopœia est, quâ alienam personam oratione nostrâ loquentem fingimus.

Hic verò ornamentum elocutionis singulare est, magnique in primis audaciæ : ideóque magni consilio judicióque regendum, ut consentanea personis oratio tribuatur. Poëticum sanè ornamentum & quo uno Poetarum laudes præcipuè dijudicantur. Itaque si usquam, certè in hac conformatione ratio decori diligenter habenda est : qua de re bene monet Poeta in Arte.

*Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum :
Intererit multum Davûsne loquatur, herûsve :
Maturûsne senex, an adhuc florente juventa
Fervidus : an matrona potens, an sedula nutrix
Mercatorne vagus, cultorve virentis agelli :
Colchus, an Assyrius : Thebis nutritus, an Argivus.*

Et Ibidem. — Tristitia mœstum

*Vultum verba decent : iratum plena minarum :
Ludentem lasciva : severum seria dicta.*

Prosopopœia est imperfecta vel perfecta.

Prosopopœia imperfecta est, cum sermo alienæ personæ leviter & obliquè representatur. Cæsar, 1. Com. de legatis Helvetior. *Qui dicerent sibi in animo esse, sine ullo maleficio iter per provinciam facere, propterea quod iter nullum haberent aliud : rogare ut ejus voluntate id sibi facere liceat.* Pro lege Man. *Hi vos (quoniam libere loqui non licet) tacite rogant, ut se quoque sicuti cæterarum provinciarum socios, dignos existimetis, quorum salutem tali viro commendetis.*

Proso-

Protopopœia perfecta est, cum tota fictio personæ oratione nostrâ repræsentatur : quo in genere accessus ad Protopopœiam, & recessus decoris imprimis esse debet. Sic pro Cœl. excitatur Appius cæcus ad objurgandum Clodiæ libidinem. Exstat igitur (ait orator) ex hac familia aliquis, ac notissimum cæcus ille (minimum enim dolorem capiet, qui istam non videbit) qui profecto exstiterit, sic loquetur : Hic accessus est & apparatus ad speciem quandam prolusionis; deinde vox & oratio Appij fingitur. *Mulier, quid tibi cum Cælio? quid cum homine adolescentulo? quid cum alieno? &c.* ad quam Protopopœiam deponendam, brevis revocatio ad extremum ponitur his verbis. *Sed quid ego (judices) ita gravem personam induxi? ut & verear, ne se idem Appius repente convertat, & Gallium incipiat accusare illa sua gravitate censoria.* Sic Ence Protopopœiam Virgilius Æneid. 2. composuit, cum Æneas fociis cibum virumque

Dividit, & dictis mœrentia pectora mulcet.

O socij (neque enim ignari sumus ante malorum)

O passi graviora! dabit Deus his quoq; finem, &c.

Tandem sic Protopopœiam claudit:

Talia voce refert. —

Eadem Figurâ licet mutis & inanimatis rebus sermonem dare : cujusmodi illa sunt, in Catilinam, majorum laterum, cum patriam loquentem orator inducit. *Si te (ait) parentes timerent atque odissent tui, neque illos ulla ratione placare posses; ut opinor, ab eorum oculis aliquo concederes: nunc te patria, que communis est omnium nostram parens,*
odit

odit ac metuit : & jam diu de te nihil judicat, nisi de parricidio suo cogitare. Hujus tu neque autoritatem verebere, neque judicium sequere, neque vitæ pertimesces? quæ tecum (Catilina) sic agit, & quodammodo tacita loquitur. Nullum jam tot annos facinus exstitit, nisi per te : nullum flagitium, sine te tibi uni multorum civium necesse, tibi vexatio direptionumque sociorum impunita fuit ac libera : tu non solum ad negligendas leges & quæstiones, verum etiam ad evertendas, perfringendasque valuisti. Superius illa, quanquam ferenda non fuerunt, tamen, ut potui, tuli : nunc vero me totam esse in metu propter te unum, quicquid increpuerit Catilinam timeri, nullum videtur contra me consilium iniri posse, quod a tuo scelere abhorreat, non est ferendum. Quamobrem discede, atque hunc mihi timorem eripe : si est verus, ne opprimar ; sin autem falsus, ut tandem aliquando timere desinam. Hæc si tecum, ut dixi, patria loquatur, nonne impetrare debeat, etiam si vim adhibere non possit ? Hic vides quàm decore & suscepta & deposita sit persona.

Sed satis de Prosopopœiæ schemate : quo, tanquam aliquo in scenis pegmate, quævis non solum hominum, sed etiam deorum persona à Poetis effingitur. Quapropter isto Poetico spiritu orator velut afflatus imprimis admirabilis est,

CAP. XXIX.

Logismus sententiarum adhuc fuit, sequitur Dialogismus ; cujus duæ sunt partes, Hypophora

Figura sententia. De Elocutione. 121
pophora & Anthypophora. Est autem Dialogismus
duplex, Consentiens & Dissentiens. Dissentiens
est cujus Responsio Objectioni adversatur. Figura
dissentionis Dialogismi est, vel Deliberatio, vel
Occupatio. Deliberatio est Aporia, aut Anacoenosis.

Aporia est Deliberatio nobiscum. Pro Cluentio.
*Equidem, quod ad me attinet, quo me vertam nescio :
negem fuisse illam infamiam corrupti judicij ? negem
illam rem agitatam in concionibus, jactatam in judi-
cijs, commemoratam in Senatu ? evellam ex animis
hominum tantam opinionem, tam penitus insitam, tam
vetustam ?* Responsio. Non est nostri ingenii, vestri
auxilij est (judices) hujus innocentia, sic in hac cala-
mitosa fama, quasi in aliqua perniciosissima flamma,
atque in communi incendio, (subvenire. *Aeneid. 4.*
*En quid agam? rursusne procos irrisa priores
Experiar? Nomadumque, petam connubia supplex,
Quos ego sum toties jam dedignata maritos?
Iliacas igitur classes, atque ultima Teucrum
Jussa sequar?*

Tandem responsio addubitationis sequitur :
Quin morere, ut merita es, ferroque averte dolorem.
Insigne Aporia exemplum est. *Met. 8.* ubi poeta
Altheam de Melagri [filii sui] morte secum delibe-
rantem artificiose describit.

CAP. XXX.

A Nacoenosis est deliberatio cum aliis: Pro Quinti.
*Quæro a te, C. Aquili, L. Luculle, P. Quintili,
M. Marcelle : vadimonium mihi non obiit quidam so-
cius & affinis meus (quicum necessitudo vetus, contro-
versa de re pecuniaria recens intercedit) postulare a
Prætorè, ut ejus bona possidere mihi licet? an cum*

Romæ domus, uxor, liberi sint, domum potius denunci-
em? quid est quod hac tandem de re vobis possit videri?
Responsio communicationis sequitur: Prefectio si recte
bonitatem vestram atque prudentiam cognovi, non mal-
tum me fallit, si consulamini, quid sitis responduri:
primum expectare, deinde si latitare ac diutius ludifi-
care videatur, amicos convenire, quærere quis procura-
tor sit, domum denunciare: dici vix potest quam multa
sint, quæ respondeatis ante fieri oportere, quam ad hanc
rationem extremam ac necessariam devenire.

Huic generi subest Sustentatio: (1) per quam,
suspensis in Communicatione auditorum animis, Pa-
radoxon aliquod [i. innopiatum seu inexpectum]
subjicitur: siue illud majus sit, siue minus.

(1) Sic enim Q. [a] Sed nonnunquam Commu-
nicantes aliquid inexpectatum subjicimus: ut Ver. 7.
Quid deinde? quid censeatis? Furtum fortasse aut præ-
dam aliquam: deinde cum diu suspendisset iudicum
animos, subjecit quod multo esset improbius.
Hoc Cælius Sustentationem vocat. Est autem duplex:
nam, contra, frequenter, cum expectationem gra-
vissimorum fecimus, ad aliquid, quod sit leve, aut
nullo modo criminofum descendimus.

[a] Lib. 9. cap. 12.

Sed ibidem monet Rhetor, Paradoxon extra Com-
municationem fieri posse. Ut ostendit illud Teren-
tii, b In me quidvis harum rerum convenit, quæ sunt
dicta in Stultum: Caudex, stipex, asinus, plumbeus:
in illum nihil potest: Nam exsuperat ejus stultiria hæc
omnia.

b Heaut. 1. 1.

CAP.

CAP. XXXI.

Deliberationis dialogismus ejusmodi est : Occupationis sequitur, cum alieni consilii Objectionem occupamus, eique Responsum subijcimus. Itaque dialogismus hic à priore parte Prolepsis, à posteriore Prosopodosis dicitur. Prolepsis Prosopopœiam conjunctam habet : ideóq; aliàs obliqua, aliàs directa est. Prolepsi Obliqua est, quæ habet imperfectam Prosopopœiam. Pro Amer. Credo ego vos (judices) mirari, quid sit quod cum tot summi oratores hominesq; nobilissimi sedeant, ego potissimum surrexerim, &c. Tandem Prosopodosis adhibetur : Quæ me igitur res præter cæteros impulit, ut causam Sexti Roscij recipere? &c. Sic pro Cælio : Si quis (judices) forte nunc adsit ignarus legum, judiciorum, consuetudinis nostræ; Subjectio, miretur profecto, &c. Est Prolepsis hæc procemiis valde accommodata. Prolepsis Directa est, quæ perfectam Prosopopœiam habet. Pro Cælio. Dicit aliquis, Hæc igitur est tua disciplina? sic tu instituis adolescentes? ob hanc causam tibi hunc puerum prætor commendavit & tradidit, ut in amore & voluptatibus adolescentiam suam collocaret? & hanc tu vitam & studia defenderes? Prosopodosis succedit, Ego, si quis (judices) hoc robore animi, atque hac indole virtutis ac continentia fuit, ut respuerat omnes voluptates, omnemq; vitæ suæ cursum in labore corporis atque in animi contentione conficeret, quem non quies, non æqualium studia, non ludi, non convivia delectarent, nihil in vita appetendum putaret, nisi quod esset cum laude & cum dignitate conjunctum; hunc, mea sententiâ, divinis quibusdam bonis instructum atque ornatum puto. Dialogismus continuator est. Pro Quint. De re pecuniaria cupio contendere. (inquit orator) Non licet.

Occupatio est consilii adversarii. Subjectio sequitur. At ea controversa est. Occ. Nihil ad me attinet : casus, si iam capitis dicas oportet. Sub. Accusa ubi ita necesse erit. Occ. Non (inquit) nisi tu ante, novo modo, prius loco dixeris. Sub. Dicendum necessario est : præstituenda hora ad arbitrium nostrum : iudex ipse arcessetur. Occ. Quid tum ? Tu aliquem patronum invenies, hominem antiqui officii, qui splendorem nostrum, & gratiam negligat ? Pro me pugnabit L. Philippus, eloquentia, gravitate, honore, florentissimus civitatis : dicet Hortensius, excellens ingenio, nobilitate, existimatione : adderunt autem homines nobilissimi ac potentissimi, quorum frequentiam & consessum non modo, P. Quintius, qui capite decernit ; sed quivis, qui extra periculum sit perhorrescat. Subjectio postrema Ironiam habet. Hac est iniqua certatio, qua tu huic, ne ubi consisteret quidam contra te, locum reliquisti, &c.

CAP. XXXII.

Figura Consentientis Dialogismi est, cujus Responsio Objectionem expressam vel intellectam admittit : ita tamen ut Quæstionis exinde inconsequentia (si opus est) ostendatur. Est autem Epitrope, aut Synchorexis.

Epitrope est, cum facti cuiuspiam licentia condamnatur. Agrar. 2. (Ob.) Si quid est quod indagaris inveniis, ex tenebris erueris ; quanquam iniquum est. (Resp.) Tamen consume sane, quoniam commodum est quoniam tu quidem attulisti : (Inconf.) Sylvam veram Scythiam vendas, nobis Consulibus, atque nec Senatui.

Aliquando Ironia permiscetur. Æneid. 4.

(Ob.) — Nunc & Fove missus ab ipso.

Interpres divum fert horrida iussa per auras :
Sed illic & superis labor est, et cura quietes

sollicitat : (Resp.) neque te teneo, neque dicta refello.
 sequere Italiam ventis : pete regna per undas.
 (Inconf.) Spero equidem mediis, siquid pia numina
 possunt,

supplicia hausurum scopulis. —

Ironia in sequenti exemplo apertior est. Pro Flacco, Objectio intelligitur : Responsio est *Litemus igitur Lentulo : parentem Cethego : revocemus ejectos : gratia pietatis & summi amoris in patriam vicissim nos recipias (si ita diis placet) sufferamus.*

CAP. XXXIII.

Synchoresis est, cum dictum aliquod aut argumentum condonatur. Verr. 7. Objectio fuit Oratoris, quam multorum probavit Testimoniis. Responsum est Amicorum Verris : *Sit sacrilegus, sit fur, sit flagitiorum omnium vitio umque princeps : (Inconf.) at est bonus Imperator.*

Aeneid. 7. Objectio in Resp. continetur.

Non dabitur regnis (esto) prohibere Latinis :

(Inconf.) *Attrahere, atque moras tantis licet addere rebus.*

Pro Flacco. Objectio intelligitur, *Homines scilicet Græcos in plurimis rebus excellere. Cui respondetur, Tribuo Græcis literas : do multarum artium disciplinam : non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam : denique etiam si qua sibi olia sumunt, non repugno. (Inconf.) Testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit. Item pro Rabirio : (Ob.) At fuit cum Saturnio vester patruus. (Resp.) Fuerit : & fuerit nulla desperatione rerum (uxarum, nullis domesticis vulneribus coactus : induxerit eum L. Saturnini familia itas, ut amicitiam patriæ anteponeret : (Inconf.) Idcircone oportuit C. Rabirium desciscere a re publica ?*

Delectat hoc ornamentum in oratione præcipue, cum id concedimus quod ei, cui conceditur, nocet: ut sæpe fit in contentionibus & controversiis. Pro Ligario objectio fuit Tiberonis accusatio: Responsio est, *Habes igitur Tubero, (quod est occusatori maxime optandum) confitentem reum: (Inconf.) sed tamen hoc ita confiteor tibi, se in ea parte fuisse, qua te, Tubero, qua virum omni laude degnum patrem tuum. Itaque prius de vestro delicto confiteamini necesse est, quam Ligarij ullam culpam reprehendas.*

ATque hæc de ornamentis Elocutionis: quæ quæ plura concurrerint, eò plenior ornatus conditionis efficiant necesse est: ut in illo exemplo Ligarianæ defensionis. *Certe contra ipsum Cæsarem est congressus armatus. Quid enim, Tubero, tuus ille districtus in acie Pharsalica gladius agebat? cuius latus ille micro petebat? quis sensus erat armorum tuorum? quatuor mens, oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas?* Hic Metonymiæ variæ sunt gladius armorum, pro subiecto homine: sed Metaphoræ sunt illæ striores, ardor, imprimisque illæ, sensum & actum tribuentes rebus inanimatis gladio, mucroni, armis agebat, petebat, sensus: tum Synecdochæ, micro pro gladio latus pro toto homine: tum in verbis, agebat, petebat, cupiebas, optabas, sunt Epistrophæ finis, denique in sententia tota est Apostrophe vehementis instantis Interrogationis. Quibus omnibus troporum figurarumque generibus sic usus orator esse dicitur, Cæsari quamvis & iudici & adversario, tamen, vel incantato & stupefacto, color variè mutatus sit, libelli quidam e manibus exciderint. Illa videlicet Platonis *Yonisia* fuit, illaque flexanima dominæ Summi Imperatoris oratio.

CAP. XXXXIV. *ſve**Appendix de Figuris ſecundariis.*

Primariis hiſce dictionis & ſententiæ Figuris, ad-
 jiciantur totidem, in utroque genere, ſecundariæ.
 1. Eclipſis, 2. Pleonaſmus, 3. Aſyndeton, 4. Poly-
 ſyndeton, 5. Hyperbaton, 6. Zeugma, 7. Antitheſis,
 8. Græciſmus : item 1. Parrheſis, 2. Erôteſis, 3. Pa-
 rentheſis, 4. Paratheſis, 5. Periphrasiſ, 6. Synony-
 mia, 7. Hyporipofiſ, 8. Præmunitio, 6. Transiti-
 o. Reſectio.

Figuræ dictionis 8.

Eclipſis eſt, quando verbum aliquod, in conſtru-
 ctione neceſſarium, omittitur, ad exprimendum affe-
 ctum. Ita Admirationem præ ſe fert imperfecta illa
 Yeneris locurio, *Æneid. 1. Sed vos qui tandem?* ubi
 omittitur *eſtis* : & illa Pamphili, Indignationem.
And. A. 1. S. 5. Tantamne rem tam negligenter agier?
 ubi deeſt *deceat*. **Q.** Deſinit eſſe, cùm ſubtractum ver-
 bum aliquod, ſatis ex cæteris intelligitur : ut *Cæli-*
us in Antonium, Stupere gaudio Græcus, Simul enim
 auditur, ſubauditur *cæpit*.

Pleonaſmus eſt, quando verbum aliquod in orati-
 one redundat : indicat autem, cùm Emphaſi, vehe-
 mentiam aut certitudinem : ut *ubi gentium? Hiſce*
oculis vidi. Sed qui talem Emphaſin non habet, ori-
 doſus eſt, & vitioſus. Emendavit hoc non inurbanè in
 Hircio Cicero : qui, cùm ille in Panſam declamans,
filium a matre decem menſibus in utero latum eſſe dixiſ-
ſet, Quid? (inquit) *alix in penula ſolent ferre.*

Aſyndeton eſt, quando in vocabulorum congerie
 omittitur conjunctio copulativa, ob celeritatem &
 acrimoniam : qua de re ſic Plutarchus. *Aſyndeton fit*
non modo celeritatis, ſed etiam Emphaſios patheticæ gra-

Et Fabius 11. cap. 3. Quia conjunctionibus caret, Dissolutio vocatur: apta, cum quid instantius dicimus. Nam & singula inculcantur, & quasi plura fiunt: ut Adelph. A. 3. S. 2. Tot res repente circumvallant, unde emergi non potest: vis, egestas, iniustitia, solitudo, infamia. Ubi singulæ voces Asyndetæ, sunt Emphaticæ. Sic Ibidem. Ceteros ruerem, agerem, raperem, tenderem, prostrernerem. Hic si verba conjunctionibus copulentur, languet stricta vis & impetus orationis.

Polysyndeton est, quando conjunctionibus, oboratoris gravitatem, neque etiam sine Emphasi, redundant: ut,

Et properare loco, & cessare, & querere, & uti, Hor. ep. 7. l. 1.

Et Liv. lib. 8. Dec. 3. somnus, & vinum, & epula, & scorta, & balneæ, corpora atque animos enervant. De his ita Q. 1. 11. c. 3. Contrarium est Schema, quod conjunctionibus abundat: illud Asyndeton, hoc Polysyndeton dicitur, utrumq; horum Coacervatio. Fons quidem unus: quia acriora facit & instantiora quæ dicimus, & vim quandam præ se ferentia, velut sæpius erumpentis affectus.

Hyperbaton est verborum, à recto est constructionis ordine, in alium concinniores, elegantia & varietatis ergo, transpositio: ut in prima primæ orationis sententia. Quæ res in civitate duæ plurimum possum, eæ contra nos ambæ faciunt in hoc tempore, summa gratia & eloquentia: quarum alteram (C. Aquilli) vereor, alteram metuo: eloquentia Q. Hortensii, ne me dicendo impediatur, nonnihil commoveor: gratia Sex. Navij, ne P. Quinctio noceat, id vero non mediocriter pertimesco. Naturalis enim ordo longè diversus est: Gratia & eloquentia summa, quæ duæ res possunt plurimum in civitate, ambæ eæ faciunt contra nos in hoc tempore.

pore: quarum vereor alterum, (C. Aquilli) metuo alteram: commoveor nonnihil, ne eloquentia Q. Hortensii impediatur me dicendo; pertimesco, vero id non mediocriter, ne gratia Sex. Naviij noceat P. Quinctio. Quam hic ordo absonus, quam ingratus foret? Hac de re sic Quintilianus, lib. 8. cap. 6. Hyperbaton, [i. verbi transgressionem] quam frequenter ratio compositionis & decor posscit, non immerito inter virtutes habemus. Fit enim frequentissime aspera, & dura, & dissoluta, & bias oratio; si ad necessitatem ordinis verba redigantur: Differenda igitur quedam, & præsumentia: atque ut in Structuris lapidum impolitorum, loco, quo convenit, quidque ponendum: nec aliud potest sermonem facere numerosum, quam opportuna ordinis mutatio.

Zeugma est, cum verbum aliquod aut adjectivum, semel in sententia expressum, ad plura, diversorum generum numerorum, aut personarum, supposita refertur, cum quorum proximiori concordat. Est autem triplex.

Protozeugma, cum vox illa communis exprimitur in principio: ut Eclog. 1.

Sunt nobis mitia poma,
Castaneæ molles, & pressi copia lactis.

Mesozeugma, cum in medio: ut Eclog. 5.

Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt,

Eclog. 7. caper tibi salvus, & hædi.

Hypozeugma, cum in fine: ut Brutus ¶. 140.
Ego mihi illum, sibi me ille anteferebat.

Est item Zeugma quoddam, quando vox communis, aut cum singulis, aut cum omnibus suppositis, concordat: ut Pro Cluent. Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia. Liv. Cum terra Nabis, Lacedæmonique: mari Romana classis urgebant.

Antithesis est, cum Opposita, seu Antitheta, in oratione invicem respondent. Estque vel singularis, vel gemina.

Singularis: ut Pro leg. Man. *Hujus orationis difficilior est exitum, quam principium invenire.*

Hor. Sat. l. 1. *Parvula nam exemplo est magni formica laboris.*

Mart. E. 72. l. 7. *Quisquis ubique habitat, Maxime nusquam habitat.* Cum Opposita commutantur per Epanodon, Antimetathesis dicitur: ut Q. l. 9. c. 3. *Non ut edam, vivo, sed ut vivam, edo.* Et Plin. Paneg. *Non ideo vicisse videris, ut triumphares; sed triumphare, quia vinceret.*

Gemina Antithesis singulariter delectat: ut And. A. 1. S. 1. *Obsequium amicos, veritas odium parit.* Heren. l. 4. *Habet assentatio jucunda principia; eadem exitus amarissimos adfert.* Pro Quint. *ut, cum veritas cum hoc faciat, plus hujus inopia possit ad misericordiam, quam illius opes ad crudelitatem.*

Elegantissima autem est Antithesis, in qua apposita oppositis sæpius respondent: siue singula singulis, ut, Pro Post. Num. *Egentes in locupletes, perdit in bonos, servi in dominos armabantur;* siue gemina geminis: ut Verr. Act. 5. *Conferte hanc pacem, cum illo bello; hujus prætoris adventum, cum illius Imperatoris victoria; hujus cohortem impuram, cum illius exercitu incerto; hujus libidines, cum illius continentia: ab illo, qui cepit, cecidit, ab hoc, qui constitutas accepit, captas, dicetis Syracusas.*

Græcismus, siue Hellenismus, est, quando constructio Græcæ linguæ propria, in sermone Latino usurpatur: ut Nobis not licet esse tam disertos.

(Terentius, utique, Vobis expedit esse bonas)

~~—~~ didicisse fideliter artes.

Et

Emol-

Emollit mores. —

Hunc Gracismum

Ed. Spencer, etiam in lingua vernacula, non ineleganter usurpat.

For not to have been dipt in Lethe Lake,

Could save the son of Thetis from to die, vid. c. 13.

Hic superadditur Hysterologia sive Hysteron Proteron, cum, in oratione, quod naturæ ordine præcedit, sequitur: ut, *Valet atque vivit.* Item.

Postquam altos tetigit fluctus, & ad æquora venit.

Sed ea, quemadmodum. Antiptosis & Hypallage, inventa videtur, magis ut autorum sive licentiam sive erratum excuset; quam ut idem nobis licere ostendar.

Neque enim magis probatur istud Hysteron Proteron, quam aut Antiptosis, cum casus pro casu ponitur, ut Eun. A. 4. S. 3. *Euruchum, quem dedisti nobis, quas turbas dedit?* ut item in Prologo Andriæ. *Æn. I. urbem, quam statuo vestra est:* — aut Hypallage, cum duæ dictiones commutant casus; ut,

— *dare classibus austris:* pro *dare classes austris.*

Et gladium vagina vacuum in urbe non vidimus. Pro vaginam gladio vacuum.

Sequuntur Figurae Sententiæ 10.

PArrhesia est, cum rem invidiosam aut odiosam liberè eloquimur, apud eos quos vereri debemus; Et est duplex: vel quâ crimen nobis irremissum confidenter fatemur, & defendimus; vel quâ alius crimina audacter objectamus, & reprehendimus.

Prioris exemplum est pro Ligario: *Suscepto bello, Caesar, gesto etiam magna ex parte, nulla vi coactus, iudicio meo de voluntate, ad ea arma profectus sum, quæ erant sumpta contra te, &c.* De ensionis excusationem mox subdit, *Quid autem aliud egimus, Tubero, nisi ut, quod hic potest, nos possemus?* Et pro Sylla, *ad sese animi,*

animis, qui ad his corporibus : ergite mentes auresque vestras : & me de invidiosis rebus, ut ille putat, attendite. Deinceps totam criminationem, de Catalina & Lentulo puniendis, libere fatetur : sed ita, ut, pro invidias gloriam & gratulationem extorqueat etiam inimicis. *Ego Consul cum exercitus perditorum civium*

pena redemi.

Posterioris est in Verrem. Nam, in Exordio primæ Actionis, iudicibus ipsis iudiciorum infamiam palam obicere non veretur. *Inveteravit jam opinio, pernicioſa reipub. vobisque periculosa, quæ non modo Romæ, sed & apud exteras nationes, percrebuit ; His iudiciis, quæ nunc sunt, pecuniosum hominem, quamvis sit nocens neminem posse damnari.* Et in Epilogo actionis ultimæ, cum eadem loquendi Parrhesia, iisdem audacter minatur. *Siqua vis istum de vestra severitate eripuerit, populus R. brevi ius suum, me agente, reciperabit : si de mea--crescere licebit.* Quamvis liberam hanc & minitationem & reprehensionem, seriâ sui in eos favoris & benivolentiæ professione, emollire videatur. *Sed mehercules, vestra rei que publicæ causa, iudices, nolo, in hoc delecto consilio, tantum flagitium esse commissum : nolo eos iudices, quos ego probarim atque delegerim, sic in hac urbe notatos, isto absoluto, ambulare, ut non cera, sed cæno obiti esse videantur.*

Erotesis est locutio, quâ aut sciscitatur ; ut *Eclog. 3.*

Dic mihi Dameta ; cujuscumque pecus ? an Melibai.

Aut instamus ; ut *Catil. 1.* *Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra ? &c.* (Ubi eleganter ingeminatis Interrogationibus, miro artificio Catilinæ instar orator) aut contrarium vehementer indicamus : interrogatio enim affirmativa vehementer negat ; negativa vehementer affirmat : ut

Æneid.

Æneid. 1. Et quisquam numen Junonis adoret. Et

Eclog. 3. An mihi cantando victus non redderet ille?

Item pro Balbo.

Anne de nobis trahere spolia fœderatis licebit; de hostibus non licebit? An quod adipisci poterunt dicendo, id iis assequi pugnando non licebit? An accusatori majores nostri majora præmia, quam bellatori esse voluerunt?

Est etiam ubi negativa Interrogatio, cum increpatione jubet; & affirmativa, similiter vetat: ut *Æn. 4.*

Non arma expedient, totaque ex urbe sequentur?

Et *Eun. A. 4. S. 4. Exi foras scelestæ: at etiam restitas?*

Parenthesis est sententiola sententiæ partibus commodè inserta; sed nec cum priori, nec cum posteriori cohærens. *Quam nos* (inquit Fabius, lib. 9. c. 3.) *Interpositionem, Græci Parenthesin vocant: dum continuationi sermonis medius aliquis sensus intervenit.*

De Parenthesi duæ sunt Regule.

1. Parenthesis nec longa, nec frequens esse debet; quia hiulcam reddit orationem, & obscuram: ut monet *Q. lib. 8. cap. 2. Interjectione* (qua & oratores & Historici utantur, ut medio sermone aliquam inferent sensum) impediri solet intellectus; nisi quod interponitur breve est. Parenthesios autem mensura raro Hexametrum unum, rarissimæ duo excedit: ut in exemplis passim patet: quæ sicubi longior sit (ne sententiæ intellectus indè impediatur) prioris partis verba, post Parenthesin, repetenda erunt, & cum posteriori parte conjungenda: ut Pro Archia. *Quoties ego hunc Archiam vidi, judices, (utæ enim vestra benignitate, quoniam me in hoc novo genere dicendi quam diligenter attenditis) quoties ego hunc vidi, &c. Et pro Cluent. Saffia mater hujus Aviti, (mater enim a me nominis causa tamen in hunc hostili odio & crudelitate est) mater, inquam,*

inquam, appellabitur, neque unquam illa ita de suo scelere & immunitate audiet. ut naturæ nomen amittat. Quo enim est ipsum nomen amanti indulgentiusque maternum; hoc illius matris (quæ multos jam annos, & nunquam maxime filium interfectum cupit,) singulare scelus majore odio dignum esse putetis) ea igitur mater Aviti, &c. ubi post grandem Parenthesin, mater Aviti, post insertam mater repetitur.

2. Parenthesis Parenthesi raro inseritur. Insertas Parentheses Treutlerus Method. Eloquentiæ. l. 1. omnino averfatur; Illorum autem scriptio (inquit) vel flagris coercenda erat, qui Parenthesibus suis, alias satis prolixis, novas adhuc Parentheses, infarcire solent. Hoc tamen aliquando facit Orator; qui exemplo supra citato, duas tresve inferere non dubitavit. Videtur itaque Treutlerus, magister nimium severus, qui mendum, ita vel nullum, vel leviculum, tam graviter voluit castigari. Veruntamen insertæ Parentheses, (quò confusio partium videtur) duabus potius virgulis, quàm propriis insignibus notandæ erunt.

Parathesis est, cùm verbo verbum, aut simplex in eodem casu, aut nonnunquam etiam conjunctum, Distinctionis vel Declarationis gratiâ, apponitur: ut, *Lupum [piscem] non vidit Italia*: sicut Joan. 14. 22. *Dicit illi Judas, [non Iscariotes] Domine, &c.*

Item Orat. l. 2. §. 82. *Quoniam tribus rebus omnes ad nostram sententiam perducimus: [aut Docendo, aut Conciliando, aut Permovendo;] una ex tribus his, &c.* Et Ep. 24. l. 9. *Communitas vitæ atque victus, remissioque animorum, maxime sermone efficitur familiari, qui est in conviviiis dulcissimus: ut sapientius nostri quam Græci: illi συμπόγια, aut εὐδαιμονία [i. compotationes,*

tiones, aut concenationes] nos convivium : quod tum maxime simul vivitur.

De Parathesis, Parenthesis, & Erotesis

punctis, sive notis, vide Oratoriae. l. 1. c. 2. Sect. 1.

Periphrasis est rei, quæ verbo uno dici potest, per plura explicatio. Sic de Milonis servis, domini vitam adversus Clodium propugnantibus, ait Orator, *Fecerunt id quod suos quisque servus in tali facere voluisset.* i. trucidarunt. Sic Poeta Ænean Periphrasi quam nomine significare maluit.

Æn. 1. *Arma, virumque cano, Troja qui primus ab oris Italiam fato profugus, Laviniaque venit Littora, &c.*

Sic doctrina docendi, pro Oratoria : Romana eloquentia pater, pro Cicerone. De hac Figure ita Q. 1. 8. c. 6. in fine. *Pluribus autem verbis, cum id, quod uno, aut paucioribus certe dici potest, explicatur; Periphrasin vocant [circuitum loquendi] qui est apud Poetas frequentissimus: ut Æn. 2.*

Tempus erat quo prima quies mortalibus ægris Incipit; & dono divum gratissima serpit.

Et apud oratores non rarus, semper tamen adstrictior. Quicquid enim significari brevius potest, & cum ornate laus ostenditur, περιφρασις est: cui nomen Latine datum est, Circumlocutio: Verum hæc, ut, cum decorum habet, Periphrasis; ita, cum in vitium incidit, περισσολογία dicitur.

Synonymia [seu Pali'ogia] est congeries synonymorum: sive sint singularia, ut, *Abiit, excessit, evasit, erupit.* Item, *Quicumque ubique sunt qui fucere, quique futuri sunt, posthac, stulti, stolidi, fatui, fangi, bardi, blenni, buccones,* solus ego omnes longe anteeo stultitia, & indoctis moribus; sive conjuncta sint, ut pro Milone, *Vexerem consuetudinem fore, & pristinum morem judicio-*

nam minime vident Item pro Ligario. Et certe contra ipsum Cæsarem est congressus armatus. Quid enim, Tabero, tuus ille districtus in acie Pharsalica gladius agebat? cuius latus ille mucro petebat? qui sensus erat armorum tuorum? qua tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas? Sic etiam apud Poetam.

*Æn. 1. Quem si fata virum servant; si vespicitur antra
Ætherea; nec adhuc crudelibus occubat umbris;
Non metus.*

In quibus exemplis omnia sunt *ἰσοδυναμῆτα*, seu idem prope significantia.

Palliogia facit ad amplificandum, & affectum vehementem excitandum; dum, ex re una multifariam expressa plures veluti aculeos animo auditoris infigimus. Quem effectum Orator, loco novissime citato, affecutus, *Nimis*, inquit, *urgeo*: commoveri videtur *adolescens*.

Sed habendus ubique Synonymorum delectus: quia vix duo usquam verba reperias adeo æquipollentia, ut non aliquò discrimine distinguantur; & ex iis alia tibi aliis aptiora fuerint: ut rectè Q. L. 8. c. 3. *Cum idem frequentissime plura significant (quod Synonymia vocatur) jam sunt alia aliis honestiora, sublimiora, nitidiora, jucundiora, vocaliora.*

Vitium huic Figuræ contrarium dicitur Tautologia, & Bartologia: cum sine delecta congesta Synonyma, nihil aliud quàm tædium ac fastidium orationi pariant.

Hypotyposis est, cum res totæ ita particularim & ordine exprimitur, ut coram videri videtur. Hujus Figuræ definitionem Quint. non minùs acutè, quam concisè, sic effert: *Hypotyposis est, qua tota rerum imago quodammodo verbis depingitur.* Eamque idoneis exemplis deinceps illustrat: ut, *Æn. 5. 426.*

Constitit in digitos extempla arrectus uterque. Et

Et cætera, quæ nobis illam pugilum congregantium faci-
m ita ostendunt, ut non clarior fuerit spectantibus. Talis
est ibidem convivii luxuriosi descriptio. Videbar vide-
re alios intrantes, alios vero exeuntes; quosdam ex vino
vacillantes, quosdam besterna potatione oscitantes: ver-
satur inter hos Gallius, unguentis oblitus; redimitus co-
ronis: humus erat immunda, luculenta vino, coronis lan-
guidulis: & spinis cooperta piscium. Quid plus videret,
qui intrasset? Sic urbium captarum crescit miseratio. Sine
dubio enim qui dicit expugnatam esse civitatem comple-
ctitur omnia, quæcunq; talis fortuna recipit: sed in af-
fectus minus penetrat brevis hic velut nuncius. At si
aperias hæc, quæ verbo uno inclusa erant, apparebunt, &
fusse per domos ac templa flammæ; & ruentium telorum
fragor; & ex diversis clamoribus unus quidem sonus:
aliorum fuga incerta; alij in extremo complexu suorum
coherentes; & infantium fœminarumque ploratus; &
male usque in illum diem servati fato senes: tum profa-
norum sacrorumque direptio; efferentium prædas repeten-
tiumque discursus; & acti ante suum quisque prædonem
catenati; & conata retinere infantem suum mater; &
scubi majus lucrum est, pugna inter victores. Licet
enim hæc omnia (ut dixi) complectatur everbio; minus
est tamen totum dicere quam omnia.

Præmunio, sive Præparatio, est, quando adversus
eorum, quæ dicturi sumus, reprehensionem, nos præ-
munimus, rationem aliquam aut causam prætenden-
tes. Sic Orator promissis ad Siculos olim factis, se
præmunuit contra Cæcilium, & alios, qui mirarentur;
cum jam ad accusandum descendere, qui prius omni-
no defendere consuevit. Pro Milone. Præmunio est
adversus Clodianos, ex synceritate. Fecerunt id servi
Milonis (dicam enim non derivandi criminis causa; sed
ut factum est) quod suos, &c.

Tran-

Transitio est, quâ connectuntur partes orationis. Est autem vel perfecta, vel imperfecta.

Perfecta est, quâ dicitur & quid dictum sit, & quid dicendum: ut *Satis multa de turpitudine: dicam deinceps quod proposui de periculo.* Item.

Quoniam de genere belli dixi; nunc de magnitudine pauca dicam. Item.

Hactenus alvorum cultus; & sidera cœli: Nunc te, Bacche canam, &c.

Transitio imperfecta est, quâ, aut quid dictum, aut quid dicendum sit dicitur: Pro Ameri. *Age nunc illa videamus, iudices, quæ consecuta sunt.* Item Salust. in Jugurth. *De Africa, & ejus incolis, ad necessitudinem rei satis dictum.*

Transitio facit ad ornatum & attentionem, ad rerum intelligentiam & reminiscenciam.

Rejectio est, cum aliquid aut in alium locum, aut in aliud tempus rejicimus, aut omnino à causa & oratione nostra removemus.

Rejectio, quâ quid in commodiorem locum referatur, est pro Plancio: *Posuit hoc idem quod tu, Cassi, Laterensis: quamobrem de isto paulo post dicam.* Item pro lege Manilia. *Sed de Lucullo dicam alio loco: & ita dicam, Quirites, ut neque vera laus et detracta, oratione mea, neque falsa affixa esse videatur.*

Rejectio in aliud tempus fit, vel brevitatis studio, vel propter temporis angustias. Sed *Scitum est causam conferre in tempus, cum asserre plura, si cupias, non queas.*

Tertii generis Apodioxis, est, pro Sex. Roscio. *Erucij criminatio tota, ut arbitror, dissoluta est: nisi forte expectetis ut illa diluam, quæ de peculatu, ac de ejusmodi rebus commentitiis, inaudita vobis ante hoc tempus ac nova objecit: quæ mihi iste visus est ex ali*

oratione

De Pronunciatione. Lib. 2. 139
oratione declamare, quam in alium rem commentaretur;
ita neque ad crimen Parricidij, neque ad eum qui causam
dicit, pertinebant. Et pro Posthumo: Quid ego senatum
defendam hoc ioco, iudices? omni equidem loco deo:
ita de me meritis est ille ordo. Sed id nec agitur hoc tem-
pore; nec cum Posthumi causa res ista conjuncta est.

R H E T O R I C Æ.

Liber Secundus.

DE PRONUNCIATIONE.

CAP. I.

E Locutionis (quæ prima fuit Rhetoricæ pars)
præcepta, in Tropis & Figuris exposita
sunt: sequitur (a) Pronunciatio sive est
(b) Actio, pars altera institutæ artis.

(c) Pronunciatio (d) externa orationis
exornatio, apta scilicet ejusdem enunciatio, Elo-
cutione certè (e) multò præstantior & efficacior.

Ad Cap. I.

(a) (b) Quintil. l. II. c. 3. Pronunciatio a ple-
risque Actio dicitur: sed prius nomen a voce, sequens, a
gestu videtur accipere.

(c) Heren. l. I. ¶. 5. Pronunciatio est vocis, &
vultus & gestus, moderatio cum venustate.

(d) Vide (2) in notis ad c. I. l. I.

(e) Orat. l. 3. ¶. 31. Hæc ipsa omnia perinde sunt ut
aguntur. Actio enim in dicendo una dominatur: sine
hac summus orator esse in numero nullo potest: mediocris
hac instructus summos sæpe superare. Huic primas de-
disse Demosthenes dicitur, cum rogaretur, quid dicendo
esset.

esset primum : huic secundas : huic tertias. Quo mihi melius illud ab *Æschine* dictum videri solet, qui cum propter ignominiam iudicii cessisset Athenis, & se *Rhodium* contulisset; rogatus a *Rhodia*, legisse fertur orationem illam egregiam, quam in *Ctesiphonte* contra *Demosthenem* dixerat : qua perlecta, petatum est ab eo postridie, ut legeret illam etiam, qua contra a *Demosthene* pro *Ctesiphonte*, est edita : quam cum suavissima & maxima voce legisset, admirantibus omnibus. Quanto, inquit, magis admiraremini, si audivissetis ipsum : Ex eo satis significavit, quantum esset in *Actione*, qui orationem eandem, aliam esse putaret *Actore* mutato. *Quint. l. 11. c. 3.* Cujus etiam rei magnum argumentum *Hortensius* est diu diu princeps *Oratorum*, postea aequalis *Ciceroni*, perpetuo autem secundus : cujus tamen scripta tam longe abfuerunt ab illa viva eloquentiæ fama, ut appareret aliquid placuisse eo dicente, quod postea legentes non invenerint.

CAP. II.

De Tono, Sono, & Prosodia.

Partes Pronunciationis duæ sunt : vox seu *Prolatio*, quæ communi nomine, *Pronunciatio* ; & *Gestus* quæ itidem *Actio*, dicitur. Atque harum partium altera ad aures, altera ad oculos pertinet : per quos duos sensus, omnis ferè cognitio ad animum pervenit.

Prolatio est, quâ orationem (a) non eodem tenere, sed gratâ (b) vocis varietate proferimus.

Vocis autem varietas consistit, in *Tono*, *Sono*, & *Prosodia*.

Tonus vocis modulus, est vel superior seu acutus ; vel inferior seu gravis : unde (c) intendi seu ascendere, & remitti seu descendere, vox dicitur ; ut in notis Musicis.

Sonus,

Sonus, vocis vis, est vel elatus seu argutus, vel submissus seu suppressus: quo vox, (d) sive inferior sive superior sit, tum elevari, tum deprimi dicitur, unde facilius, vel difficilius audiat.

Prosodia, seu Accentus, est quâ aliqua Dictionis Syllaba præ cæteris (e) accinitur. Accentus, qui Græcis triplex est, Acutus (´) Gravis (˘) Circumflexus (˜), Latinis (f) unicus est, Acutus.

Accentus Acuti (g) sedes triplex est: ultimâ, penultimâ, & antepenultimâ Dictionis Syllabâ. Ad quam dignoscendam triplex datur Regula.

1. Monosyllaba omnia acuuntur.
2. Disyllaba omnia acuunt priorem.
3. Hyperdisyllaba, penultimâ longâ, eandem acuunt: brevi, antepenultimam, vide primam Reg. de media.

Sed duo accentum transponunt.

1. Conjunctio Enclitica (h) *que, ne, & ve*, dictioni annexa accentum tum à penultima, tum ab antepenultima (i) in ultimam inclinat: ut Catil. 1. *Nihilæ nocturnum præsidium palatii—nihil horum ora vultusque moverunt? Et mox me ipsum inertia nequitiaeque condemno.*

2. Etiam dissimilitudo dictionum similium invicem respondentium, sive principium, sive finem occupet, accentum à loco naturali & proprio, ad se attrahit: ut Catil. 1. *ut non emissus ex urbe; sed immissus in urbem esse videatur.* Sic Eun. Prol. *Equum est vos cognoscere, atque ignoscere.* Et Quint. 1. 9. c. 3. *Neminem posse alteri dare matrimonium, nisi penes quem sit patrimonium.* Item Nocumenta Documenta. Et, *Inimici potius quam amici est, amari malle quam amare.*

Atque hæc Prosodia ratio in omni servatur, tum Toni, tum Soni mutatione.

Ad

Ad Cap. 2.

(a) Orat. l. 3. in fine. *Ad aures nostras & actionis suavitatem quid est vicissitudine, varietate, & commutatione aptius? Nunc enim acriori contentione ascendere, nunc etiam Tonorum tanquam gradibus descendere; nunc elevare vocem, nunc deprimere, juvat. Perpetuata autem Monotonia turpis & ingrata est. Q. l. 11. c. 3. Vitemus igitur illam quæ Græcis *μωλωρία* vocatur, una quædam spiritus ac soni intentio, non solum ne dicamus omnia clamose, quod insaxum est; aut infra loquendi modum, quod motu caret; aut submisso murmure, quo etiam debilitatur omni intentio; sed ut in iisdem partibus, iisdem affectibus, sint tamen quædam, non ita magnæ, vocis declinationes; prout verborum dignitas, aut sententiarum natura, aut depositio, aut inceptio, aut transitus, postulabit.*

(b) Vocis Orat. l. 3. in fine. *Ad actionis usum atque laudem, maximam sine dubio partem Vox obtinet: quæ primum est optanda nobis: deinde, quacunque erit, ea tuenda. Et mox. Ad vocem in dicendo obtinendam, nihil est utilius, quam crebra mutatio; nihil perniciosius, quam effusa sine intermissione contentio. Vide (c)*

(c) Intendi. Orat. Perf. Vocis quidem bonitas optanda est: non est enim in nobis: sed tractatio & usus in nobis. Ergo ille princeps variabit, & mutabit, & omnes sonorum tum intendens tum remittens, persequitur gradus

(d) Sive inferior. Nam & Tonus inferior, ut in Musica Bassus, sono arguto ac elato edi potest; & contra superior, ut triplex, sono leni, & submisso.

(e) Accinitur. i. clariùs, & apertius, cum major mora effertur.

(f) unicuique

(f) *unicus est, acutus.* Gravis enim nihil aliud est, quam Acuti absentia seu privatio. Notatur quidem alicubi, sed in *a* alium usum: ad Pronunciationem nihil confert. Circumflexus eam notatur; & in duplicem usum: sed in voce, vel, tanquam gravis, nullam habet vim, ut in *Musa*; vel etiam quam Acutus, ut in *gustaram*. Neque enim *Musa* ablat. secus fertur, quam *Musa* nominat. quia omnia disyllaba priorem acuunt; neque *a* in *gustaram*, aliter quam in *gustare*: cum utrobique penultima longa similiter quenda sit. (Vide supra Regulam 2. & 3.) Itaque Orat. Perf. §. 10. sic Orator: *Ipsa natura, quasi modularetur hominum orationem, in omni verbo posuit acutam vocem: nec una plus, nec a postrema syllaba citra tertiam.* Tertiam hic intelligit Orator inclusive: ut Musici in Concordiis dicunt notam tertiam & quintam; & Medici in Febribus diem *b* tertiam & quartam. Secus enim penultima est prima ab ultima; & antepenultima (citra quam naturaliter non est Accentus) est secunda: quam hic Orator, ipsam ultimam innumerans appellat *tertium*.

a Vide l. 1. Oratoriae c. 2. Sect. 1. post notas. *b* Unde febris tertians & quartans, quæ 2. & 3. quaque die accedit.

(g) *Sedes triplex.* Orat. Perf. §. 10. *Natura in omni verbo posuit acutam vocem: nec una plus; nec a postrema syllaba citra tertiam.* Itaque ut Latini acuunt ultimam, penultimam, & antepenultimam; ita Græci habent ὀξύτονον, παροξύτονον, προπαροξύτονον.

(h) *Que.* Itaque, utique, undique, acuunt, primam: sed in iis que non est conjunctio enclitica; sed pars compositi.

(i) *In ultimam inclinatur.* Hoc præceptum cum perpetuum, frustra Acuti nota particulæ Encliticæ præfigi solet.

CAP. III.

De voce singularum Dictionum.

Prolatio vel Dictionum singularum, vel Dictionum seu Partium Sententiæ, vel Sententiæ integræ.

Singulæ cujusque Dictionis Syllabæ, (a) præsertim extrema, distinctè & clare proferantur.

(b) Emphatica aliæque præcipuæ notæ verborum præsertim Antitheta seu invicem respondentia, paulo altiore vocis & Tonum & Sonum requirunt. Atque in his relucunt insigniores Tropi, ut in Clodo. *Integritas tua te purgavit, pudor eripuit.* Æn. 2. *Pontem indignatus Araxes;* Phil. 2. *gremium suum & totum tribunal implevit.* Catilinariâ 2. *pudor & petulantia, pudicitia & stuprum, fides & fraudatio, pietas & scelus, &c.* (vide Meton. adjuncti) in illustri Allegoria, invicem respondent. Et Æneid. *Superi & inferi.*

Flectere si nequeo Superos Acheronta movebo.

Pro Corn. Balbo. *An linguâ & ingenio patet aditus ad civitatem potuit; manu & virtute non potuit?* Hic verba Emphatica, *lingua & manu, ingenium & virtute*, invicem respondent. Quæ omnia eadem ori voce proferenda sunt.

Similis est in verborum Figuris Pronunciatio. *Litigat & podagrus Diodorus, Flacce laborat: Sed nil Patrono porrigit: hæc chiragra st.*

Hic enim *podagra* & *chiragra*, voces nempe
quibus insidet Figura, supra reliquas effertur.
Par est in cæteris ratio.

Ipsa sonant robusta, Deus Deus ille, Menalca.
Te dulcis conjux, te solo in litore secum,
Te veniente die, te decedente canebar.

Certus locus, certa lex, certum tribunal. Ubi
Deus bis, te quater expressa, & certus, certa,
certum, similem obtinent prolationem.

Ad Cap. 3.

(a) *Presensim extrema*: quia terminationis oc-
cultatio, obscurat fere sensum sententia: luc-
amen supina *discentium*, nè dicam *docentium*,
negligentiâ in scholis nonnullis nimium peccatur.

(b) De Emphasi vide Orat. l. 1. c. 2. Sect. 1.

CAP. IV.

De Voce Distinctionum.

Habent & Sententiarum Distinctiones suas
Pronunciandi modos.

Comma vocis tenorem continuat in Dictione
ultima, cum pausa brevissima: Semicolon cum
pausa longiori.

Periodus vocis tenorem, seu tonum commu-
nem, in ultima deprimat, cum intervallo lon-
gissimo: Colon cum breviori.

Erotesis puta tonum communem in ultima ele-
vat: sic etiam quæ particulas trere interro-
gativas, quæ nihil addunt significationis, præ-
ter se habent: Et Nam, At, Ne, Num, Nomen
et Erotesis, quæ à nomine interrogativo incipi-
unt, (ut *Quid, Quis, Quis, Quis, Quis,*

(i) *In ultimam inclinatur.* Hoc præceptum cum perpetuum, frustra Acuti nota particulæ Encliticæ præfigi solet.

CAP. III.

De voce singularum Dictionum.

Prolatio vel Dictionum singularum, vel Dictionum seu Partium Sententiæ, vel Sententiæ integræ.

Singulæ cujusque Dictionis Syllabæ, (a) præsertim extrema, distinctè & clare proferantur.

(b) Emphatica aliæque præcipuæ notæ verba præsertim Antithetæ seu invicem respondentia, paulo altiore vocis & Tonum & Sonum requirunt. Atque in his relucent insigniores Tropi, ut in Clod. *Integritas tua te purgavit, pudor eripuit.* Æn. 8. *Pontem indignatus Araxes;* Phil. 2. *gremium suum & totum tribunal implevit.* Catilinariâ 2. *pudor & petulantia, pudicitia & stuprum, fides & fraudatio, pietas & scelus, &c.* (vide Meton. adjuncti) in illustri Allegoria, invicem respondent. Et Æneid. *Superi & inferi.*

Flectere si nequeo Superos Acheronta movebo.

Pro Corn. Balbo. *An linguâ & ingenio patefactus ad civitatem potuit; manu & virtute non potuit?* Hic verba Emphatica, *lingua & manu, ingenio & virtute*, invicem respondent. Quæ omnia eadem ore voce proferenda sunt.

Similis est in verborum Figuris Pronunciatur, *Litiga & podag: à Diodorus, Flacce laborat: Sed nil Patrono porrigit: hæc chiragra st.*

Prolatio. De Pronunciatione. 145
Hic enim *podagra* & *chiragra*, voces nempe
quibus insidet Figura, supra reliquas efferuntur.
Par est in cæteris ratio.

Ipsa sonant robusta, Deus Deus ille, Menalca.
Te dulcis conjux, te solo in littore secum,
Te veniente die, te decedente canebat.
Certus locus, certa lex, certum tribunal. Ubi
Deus bis, te quater expressa, & certus, certa,
certum, similem obtinent prolationem.

Ad Cap. 3.

(a) *Præsertim extrema*: quia terminationis oc-
cultatio, occultat ferè sensum sententiæ: hic
tamen supina *discentium*, nè dicam *docentium*,
negligentiâ in scholis nonnullis nimium peccatur.

(b) De Emphasi vide Orat. l. 1. c. 2, Sect. 1,

CAP. IV.

De Voce Distinctionum.

Habent & Sententiarum Distinctiones suas
Pronunciandi modos.

Comma vocis tenorem continuat in Dictione
ultima, cum pausa brevissima: Semicolon cum
paulò longiori.

Periodus vocis tenorem, seu tonum commu-
nem, in ultima deprimit, cum intervallo lon-
gissimo: Colon cum breviori.

Erotesis pura tonum communem in ultima ele-
vat: sic etiam quæ particulas merè interro-
gativas, quæ nihil addunt significationis, præ-
fixas habent: Ut *Num, An, Ne, Anne, Nonne.*
Sed Erotesis, quæ a nomine interrogativo incho-
atur, (ut *Quis, Quid, uter, Qualis, Quantus,*
Quot,

Quot. *Quotus* aut ab Adverbio Interrogativo aliquid adsignificante, (ut *ubi*, *unde*, *Quo*, *Quorsum*, *Quando*, *Quousque*, *Quoties*, *Quam*, *Quomodo*, *Cur*, *Quare*,) definit ut Periodus; & Tonomum elevatum retrahit ad Interrogativum: sicut *Exphonestis* (quæ etiam definit ut Periodus) ad (a) particulam Exclamandi.

Parentthesis (sive Semicirculis, sive à virgulis notetur) tunc inferiori & senuo submissiori tota proferenda est; semperque definit ut Comma.

Parathesis proferetur ut Parentthesis: sed definit ut Distinctio ejus primaris, sive perfecta sit sive imperfecta: aut, si nulla sit, ut Comma.

a Vide Oratoriæ Lib. 1. Cap. 2. Sect. 1. Distinctionum Exempla vide initio Catil. 1.

Cæterum quia in Sententiis aliæ sunt, pro varietate affectuum, vocis varietates; ideo Distinctiones, quæ Sententiarum sunt partes, earum etiam sunt participes. Ut docet l. 11. c. 3. Q. Proponamus (*ait*) nobis illud Ciceronis, in oratione nobilissima pro Milone, principium: nonne ad singulas penè distinctiones, quamvis in eadem facie, tamen quasi vultus mutandus est? *Est vereor* (*Judices*) *ne turpe sit, pro fortissimo viro dicere incipientem, timere*; Etiam si est toto proposito contractum atque submissum, quia & exordium est, & sollicitum exordium; tamen fuerit, necesse est, aliquid plenius & erectius, dum dicit, *pro fortissimo viro*: quam cum, *Est vereor, & turpe sit, & timere*. Jam secunda respiratio incrementum oportet, naturali quodam co-

.natu

natu, quo minus pavidè dicimus quæ sequuntur; & quo magnitudo animi Milonis ostenditur. Minimeque deceat, cum Titus Annius ipse magis de Reipublicæ salute, quam de sua perturbetur; Deindè quasi objurgatio sui est, me ad ejus causam, parem animi magnitudinem asferre non posse; Tum invidiosiora, tamen hæc novi judicii nova forma terret oculos. Illa verò jam pene apertis (ut aiunt) tibiis: Qui quocunque inciderunt, veterem consuetudinem fori, & pristinum morem judiciorum minime vident. Nam sequens latum etiam, atque fufum est: non enim corona confessus vester cinctus est, ut solebat. Quod notavi ut appareret, non solum in membris, causæ, sed etiam in articulis, esse aliquam Pronunciandi varietatem; sine qua nihil neque majus, neque minus est.

Ad Cap. 4.

(a) *Particulam Exclam:* ut O, utinam, Proh, En, Heu. Exempla, vide lib. 1. cap. 24.

CAP. V.

De voce integræ Sententiæ.

Sequitur Prolatio Totius Sententiæ; in qua Figuræ Sententiarum, Affectusque omnes comprehenduntur.

Atque hic cantus ille est, quem Tullus, Orat. Perf. §. 10. Demosthenem & Æschinem significasse dicit, cum vocis flectiones & inclinationes invicem exprobrarent, non ideo improbandas: cum enim uterque alteri objiciat, palam est utrumque fecisse.

G 2

(a) Sub-

(a) Submissiori ac graviore voce orationem aspicari, hinc paulatim insurgere, donec ad debitum tenorem ventum fuerit, atque hinc in exitu, ad priorem vocis gravitatem & submissionem paulatim relabi, ac suave erit.

Vocis tenor, maximam partem, debet esse (b) mediocris inter imam summamque, inter elatam & submissam : unde, in utramque partem, prout res postularit, recedat. Est enim non minor variandæ vocis in oratione tota, quam fuit in singulis Dictionibus & Distinctionibus, virtus & venustas

Exemplum vocis acutæ & argutæ est pro Ligario : *Vide, Cæsar, quam non reformidem : quanta lux tuæ liberalitatis & sapientiæ mihi apud te dicenti oboriatur. Quantum potero voce contendam, ut hoc populus Romanus exaudiat. Suscepto bello, Cæsar, gesto etiam ex magna parte, nulla vi coactus, iudicio meo ac voluntate, ad ea arma profectus sum, quæ erant sumpta contra te : & hanc Orator ipse contentionem vocis prædixit. Similiter, cum populus, acclamatione adversâ, Ciceronem pro Rabirio agentem turbaret, Nihil (ait) me clamor iste commovet, sed consolatur ; cum indicat esse quosdam cives imperitos, sed non multos. Nunquam (mihi credite) Pop. Romanus hic qui flet, Consulem me fecisset ; si vestro clamore perturbatum iri arbitraretur : quanto jam levior est acclamatio : Quin continetis vocem, indicem stultitiæ vestræ, testem paucitatis.*

Exemplum gravis & submissæ vocis est Phil. 2. *Si inter canam in tuis immanibus oculis accidisset quis*

quis non turpe duceret? In cœtu vero populi Romani, publicum negotium gerens, magister equitum, cui restare turpe esset, is vomens, fructus esculantis vinum redolentibus, gremium suum, & totum tribunal, implevit. In redditione Collationis, producenda sunt omnia, trahendæ vocales, aperiendæ fauces, quod major quàm antea sceditas exprimatur.

Sunt etiam suæ singulis Affectibus voces, ut ostendit Orator, Orat. l. 3. in fine. Omnis motus animi suum quendam a natura habet vultum & sonum, & gestum, totumq; corpus hominis, & ejus omnis vultus, omnesq; voces, ut nervi in fidibus ita sonant, ut a motu animi sunt pulsæ: Nam voces, ut chordæ sunt intentæ, quæ ad quemq; tactum respondeant: [acuta gravis, cita tarda, magna tarda;] quas tamen inter omnes est, suo quoq; in genere mediocris. Atque etiam illa sunt, ab his delapsa, plura genera: lene asperum, contractum diffusum, continenti spiritu intermisso, fractum scissum, flexo sono, attenuatum inflatum.

In miseratione vox erit flexibilis, plena, interrupta, flebilis: ut in illo Gracchanæ orationis loco, 3. de Orat. Quo me miser conferam? quo vertam? in capitoliumne? at fratris sanguine reddat: an domum? matremne ut miseram, lamentantemque videam, & abjectam? Quæ à Graccho Tullius ait acta sic esse, oculis, voce, gestu; inimici ut lachrymas tenere non possint.

In Iracundia vox contraria est, acuta, incitata crebrò incidens. Phil. 3. O præclaram illam eloquentiam tuam, cum es nudus concionatus!

Quid turpius? quid fœdius? quid suppliciiis omnibus dignius? num expectas dum te stimulis fodiam? Hac te, si ullam partem habes sensus, lacerat; hæc te cruentat oratio. Vereor ne imminuam summorum virorum autoritatem & gloriam: dicam tamen dolore commotus: Quid indignius, quam vivere eum qui imposuerit diadema; cum omnes fateantur jure interfectum esse, qui abjecerit? Talem vocem requirit Reticentia illa:

Jam cœlum terramque meo sine numine venti, &c.

In metu & verecundia demissus & hæsitans sonus est. Ter Eun. Totius, Parmeno, tremo, borreoque, postquam aspexi hanc. Talis vox Ciceronis fuit in plerisque exordiis, ut pro Dejotaro etiam significatur: cum in omnibus causis gravioribus, C. Cæsar, initio dicendi commoveri solem vehementius, quam videtur vel usus, vel ætas postulare; tum in hac causa ita me multa perturbant, ut quantum mea fides studii mei afferat ad salutem regis Dejotari defendendam, tantum facultatis timor detrahat. Pro Quintio rationem addit, Semper equidem magnum cum metu incipio dicere. Quotiescunque dico, toties mihi videor in judicium venire, non ingenii solum, sed etiam virtutis, atque officii: ne aut id profiteri videar, quod non possum implere; quod est impudentia: aut id non efficere quod possum, quod est aut perfidia, aut negligentia, &c.

in voluptate tenerum, lene, effusum, hilaratum vocis genus, optatur. Qualis est illa vox Æneæ, pictum in tapetis Trojæ excidium intuentis.

Constitit, & lachrymans, Quis jam locus, inquit, Aqbate,

Qua

Quæ regio in terris nostri non plena laboris?

En Priamus : sunt hic etiam sua præmia laudi ;

Sunt lachrymæ rerum, & mentem mortalia tangunt.

Solve metus : feret hæc aliquam tibi fama salutem.

Dolor sine commiseratione, grave quiddam & imo pressu ac sono obductum, requirit. In Pison.

Meministine, cænum, cum ad te quinta fere hora

cum C. Pisonē vinissem nescio quo e gurgustio te prodi-

ri, involuto capite solratum? & cum isto ore foetido

teter, imam nobis popinam inhalass. ex cussatione te uti

valetudinis, quod diceres vinolentis te quibusdam

medicamentis solere curari? quam nos causam

cum accepissemus, (quid enim facere poteramus)

paulisper steterimus in illo ganearum tuarum nidore

atque? nade tu nos, cum improbiissime re-

spondenda in turpissime eructando, eiecisti?

In blandiendo, satisfaciendo, rogando, ieiis

vor & summissa est : *Æneid. 4.*

Mene fugis? per ego has lachrymas, dextramq; tuam te

(Quando aliud mihi jam misera nil ipsa reliqui.)

Per connubia nostra, per inceptos hymenæos ;

(Si bene quid de te merui fuit aut tibi quicquam

Dulce meum) miserere domus labentis, & istam

Oro (si quis adhuc precibus locus) exue mentem.

A Tque hæc de vocis moderatione : ad quam

obtinendam, optimus esse censet Fabius,

ediscere quàm maximè varia, quæ flexus omnes

habeant eaque quotidie ita dicere, ut agimus : ut

simul in omnia paremur. Sic Cicero vitium huic

moderationi contrarium emendavit. Brut. ¶

140. Omnia enim sine remissione, sine varietate,

vi summâ vocis, & totius corporis contentione dicebat : Sed peragratâ Græciâ & Asiâ, omnium generum Rhetoribus auscultatis, & ad hoc remedium adhibitis, tandem non modò exercitator, sed propè mutatus rediit.

Ad Cap. 5.

(a) *Submiss.* Heren. l. 3. §. 27. *Firmam quam maxime poterimus in discendo vocem conservare ; si data & depressa voce principia dicemus. Nam læduntur arteriæ, si, antequam leni voce permulse sunt, acri clamore compleantur. Quamquam depressa vox nec in exitu, nec in initio perpetua est ; nè deprehensum artificium satietatem pariat, & tedium. Orator enim Initii vocem, Catil. 1. & in night Exitus pro Amerino, intendit. Siquidem Initium illud est Apostrophe multiplicis & vehementis Interrogationis : atque in Epilogo, Patheticæ ad Chrysogonum Apostrophæ inserit Orator Prolopopæiani Roscii, injuriam cum Chrysogono, & crudelitatem expostulantis ; non sine Exclamatione instantibus aucta interrogationibus : deinde ad Judices reversus, eos sæpius per Deos immortales adjurans, feriis & hortationibus & monitionibus permovet, & abruptè desinit. Neque enim aut illius Initii, aut hujus Epilogi vehementia, sine intentioni voce rectè proferuntur.*

(b) *Mediacris.* Orat. l. 3. *In omni voce est quiddam medium : sed suum cuiq; voci : deinde est quiddam contentionis extremum, quod tamen inferius est quam acutissimus clamor : est item quiddam in remissione gravissimum ; quoque tanquam suorum gradibus.*

Prolatio.

De Paoriaribus.

dibus descenditur. Item. C. 102. r. c. 3. Neque gravissimus, ut in Musica, sonus; nec acutissimus, orationibus convenit. Nam & ille parum, clarus, nimiumque plenus, nullum offerre animis motum potest; & hic prætenuis, ac immo sic claritatis, cum est ultra verum, tum neque pronunciatione flecti, neque distinctius ferre intentionem potest. Nam vox, ut nervi, quo remissior, hoc & gravior & plenior; quo tensior, hac tenuis & acuta magis est. Mediis itaque utendum sonis & hique, cum augenda intentio est, excitandi; cum submittenda sunt, temperandi.

Verum hæc quæ de voce præcipiuntur, vix queunt sine viva præceptoris voce ad amissum percipi: ut l. 1. c. 8. monet Q. Quando attollenda, et submittenda sit vox quid quoque flexu, quid lentius, celerius, concitatius, lenius, dicendum, demonstrari, nisi in opere ipso, non potest.

CAP. VI. De Gestu.

H Actenus de Voce: Actionis lex & gestus superest, (quam Quintilianus, Lib. 1. Cap. 11. *symplociam* appellat) (a) virtutis multo maioris, quam ulla Vox esse possit.

Lex una hic summa est, ut omnes vocis flexiones, æque animi motus comitetur gestus.

Ad Cap. 6.

(a) Orat. 3. ad finem. In iis enim omnibus, quæ sunt Actionis, inest quædam vis à natura data: quare etiam hæc imperiti, hæc vulgus, hæc denique barbari, maxime commoventur. Verba neminem movent, nisi eum, qui ejusdem lingue societate conjunctus est: sententiaque sæpe acuta non acutorum

Historia. 2. Lib. 2. *Gestus.*
hominum sensus præervolant. Actio autem,
quæ præ se motum animi fert, omnes movet : iis-
dem enim omnium animi motibus concitantur, &
eos iisdem notis, & in aliis agnoscunt, & in se-
ipsis judicant. Argumento magno est pantomimus,
qui solo gestu, sine voce, omnia spectantibus sig-
nificat : ut gestus in tanta, per tot gentes, lingua-
rum diversitate, tanquam communis hominum
sermo esse videatur. Imò verò etiam bestiarum,
quæ signis affectus suos enunciant : quin etiam re-
rum inanimatarum : sic enim picturæ & Imagines
tacite loquuntur. Itaque gestus, sermo corporis
& eloquentia rectè a Cicerone nominatur : in
eoque summum studium duo summi oratores De-
mosthenes & Cicero posuere. Demosthenes spec-
culum grande intuens, componebat Actorem &
gestus corporis : & quamvis fulgor ille sinistra
imagines redderet : suis demum oculis quod em-
iceret credidit. Quinetiam Satyrum histrionem ad
eas artes magistrum adhibuit. Et Cicero histrio-
nibus quoque hujus doctrinæ magistris. Cicero
comcedo, Æsopo tragcedo usus est. Chiro. Comi-
am verò Quintilianus auctor est ab heroicis usque
temporibus repetitam, ab ipso etiam Socrate pro-
batum, à Platone quoque in parte civilium posi-
tam virtutum.

CAP. VII.

De Gestu totius corporis.

TRunco totius corporis orator seipsum mo-
doretur, & virili laterum flexione, non ge-
sticulatione scenicâ : Actionemque magis ad
sensus, quam ad verba accomodet. Orat.

Gestus. De Pronunciatione.

Orat. Perf. ¶ 10. Status verò corporis sit le-
erndum naturam erectus & excessus.

Etenim natura

*Os homini sublimè dedit, cælumque tueri
fussit, & erectos ad sidera tollere vultus.*

Contraria autem mutatio & vacillatio, quàm in-
decora sit, Curionis morus ille argumento est,
quem & Julius (ut est in Bruto) perpetuum nota-
vit, cum ex eo in utramq; partem toto corpore vacil-
lante quasiuit, quis loqueretur e linte: & Cn. Si-
cinius homo impurus, sed admodum ridiculus, is cum
Tribunus pleb. Curionem & Octavium Consules pro-
duxisset; Curioq; multa dixisset sedente Cn. Octavio
collega, qui devinctus erat fasciis, & multis medi-
camentis, propter dolorem artuum, delibutus; Nun-
quam inquit, Octavi, collega tuo gratiam referes;
qui nisi se suo more iactavisset, hodie te istic muscæ
comediissent.

CAP. VIII.

De Gestu capitis, frontis, oculorum.

ATque hæc de corporis universi gestu. Par-
tium item sua quædam ratio est, & quidem
præcipua capitis, cum illo corporis statu consen-
tientis. Demisso capite humilitas & modestia
significatur: & hoc gestu Poeta verecundiam re-
ginæ exprimit, *Aneid. 1.*

Tum breviter Dido vultum demissa profatur.

Capite & oculis in terram conversis, Orator, ve-
lut cogitabundus, decore exorditur. Q. 1. 11. c. 3.
Cum ad Judicem nos converterimus, non protinus
est erumpendum; sed danda brevis cogitationis.

n. ora

mora. Mitè enim auditorem dicturi cura delectat
& Judex se ipse componit. Hoc præcipit *Homerus Iliad. 3. ulissis* exemplo : quem steterisse oculis in terram defixis, immotòque sceptro, priusquam illam eloquentiæ procellam effunderet, dixit : eoque gestu par est *Ciceronis* timorem in principiis significatum esse : quinetiam id testificatur oratione illa. *Cum in omnibus causis, Caesar, &c.* Aspectus vertitur eodem, quò gestu corporis : exceptis, quæ aut damnanda, aut removenda sunt, aut videamur averfari. *Æneid. 3.*

— *Dii talem terris avertite pestem. Æneid. 1.*

— *Haud equidem tali me dignor honore.*

Solo tamen capite gestam facere, ut frequenter facere, vitiosum scenicis doctoribus visum est. Frontem ferire in dolore *Ciceroni* videtur oratorium, *Fabio* autem scenicum, *Orat. Lib. 3. ¶. 7.* Sed in ore ac vultu sunt omnia : in eo autem ipso dominatus est omnis oculorum. *Orat. pr. ¶. 10.* Vultus enim imago est animi, indices oculi. Quare cum effeceris ne quid ineptum aut vultuosum sit, tum oculorum magna debet esse moderatio : qui, quod animi motus sint, tot significationes, & communicationes habent. (a) Oculis itaque immotis dicere valde dedecet. Narium, labrorum, menti, cervicum, (b) humerorum vitia magis notantur.

Ad. Cap. 8.

(a) *Orat. lib. 3. in fine. Theophrastus* quidem actorem aversum dixit qui in agendo contuens aliquid pronunciaret. E contra verò, *Q. lib. 9. c. 3.*

Quamquam

quantum & vultus mutatio oculorumq; conjectus
vultum in actu valet; tamen si quis ducere os ex-
quisitis modis, & frontis ac luminum inconstantia
repidare non desinat, videatur.

(b) Humeros jactabat Demosthenes: sed hoc
initium ita dicitur emendasse, ut, cum in angusto
quodam pulpito stans diceret, hasta humero de-
cendens immineret, ut, si calore dicendi vitare
excidisset, offensatione illâ commoveretur.

CAP. IX.

De Gestu brachii, manus, digitorum.

AT brachium procerius projectum; quasi
quoddam telum orationi est: continuosq;
decurrentes locos maximè decet. & cum
eciosius quiddam uberiusque dicendum est
sicut illud, Quintil. lib. II. cap. 3. Saxa atque
lindines voci respondent) expatiatur in latus,
ipsa quodammodo se cum militari isto gestu
indit oratio. Sinistrum verò brachium, si
id eo agendum sit, eousque allevandum est,
quasi normalem angulum faciat. Manus autem
minus arguta, digitis subsequens verba, non ex-
imens, tantum potest, ut sine hac trunca vide-
atur actio. Nam cæteræ partes loquentem adju-
ant, manus prope ipsa loquitur. Hinc Persi-
um illud Satyr. 4.

ubi commota fervet plebecula bile,
animus calidæ fecisse silentia turbæ
gestat manus.

Sinistra

Sinistra autem sola nunquam gestum facit; dextra sese frequenter accommodat. Sic junctis manibus Aporia illa Gracchana agenda est : *Quod me miser conferam, &c.* Quantus verò sit junctarum manuum gestus, exemplum Poetæ demonstrat. *Æneid. 1.*

*Ingemit, & duplices tendens ad lydera palmas
Talia voce refert : O terque quaterque beati,
Queis ante ora patrum Trojæ sub manibus altis
Contigit oppetere! --* Hic poeta gestum præmonstravit. Manus verò complodere est scenicum.

Atque hæc de universa manu : in cujus digito singularis gestus quidam est : atque ille imprimis maximè communis, quo medius digitus in pollicem contrahitur explicatis tribus : & gestus est ubi instantior : & pollice pressis, index ille (quem Crassum in exprimendo animi dolore, atque impetu scienter usum significat Antonius (explicari solet. Is in exprobrando & indicando (unde Virg. nomen est) alternatâ ac spectante humerum manu, paulum inclinatus affirmat : versus in terram urget : aliquando pro numero unitatis est. Est autem & ille verecundæ orationi aptissimus, quo quatuor primis leviter in summum coeuntibus digitis, non procul ab ore aut pectore, fertur agnos manus : & deinde prona ac paululum prolata laxatur. Quintilianus credit hoc modo composuisse Demosthenem, in illo pro Ctesiphonte timido summissoque principio : sic item formatam Ciceronis manum, cum diceret, *Si quid est in ingenii (Judices) quod sentio, quam sit exiguum, &c.* Atque digitorum gestus tam insignis est.

CAP. X.

De Gestu Pectoris, fœmoris, pedis.

IN cæteris vitia ferè notata sunt : ut pectus ac ventrem projicere Cædere etiam pectus Fabio scenicum est. At fœmur ferire (quod Athenis primus fecisse creditur Cleon) usitatum : & indignatos decet, & excitat auditorem.

In pedibus status & incessus observatur. In dextrum verò ac lævum latus vacillare, alternis pedibus insistendo, ridiculum est. Supplosio tamen pedis, in contentionibus & incipiendis & finiendis, est opportuna. Incessus permissus est oratori; sed rarus, & tantum in causis publicis, ubi suggestum amplum & spatiosum est : ubi etiam multi sunt iudices : proindeque in senatu ubi plures ; & in concione, ubi longè plurimi. Difficile tamen ineptissimum : urbanèque Flavius Virginius interrogavit de quodam suo antisophista, Quot millia passuum declamasset.

ATque hæc de corporis Gestu, Oratoribus summe necessario. Orat. Perf. §. 10. Nam & infantes, Actionis dignitate, Eloquentiæ sape fructum tulerunt; & disertis, deformitate Agendi, multo infantes putati sunt. Quin adversus oratores, huius ipsius artificii fastidiosos contemptores, argumentum hinc sumptum est. Nam cum Tullius adversus Callidium diceret ; pro argumento reformationis posuit, quod veneni sibi comparati cautum tam solutè egisset, tam leviter, tam oscitanter, tam sine corporis gestu. Brutus. §. 122. Tu

Marce

Aarce Callidi (inquit) nisi fingeres, sic ageres? præsertim cum ista eloquentia alienorum hominum pericula defendere acerrime soleas, tuum negligeres? ubi dolor? ubi ardor animi, qui etiam ex infantium ingenii elicere voces & querelas solet? nulla perturbatio animi: nulla corporis: frons non percussa: non femur: pedis (quod minimum est) nulla supplotio. Itaque tantum absuit ut inflammares nostras animos, somnum isto loco vix tenebamus. Sic Tullius Callidium in ipso foro, tanquam in aliquo Rhetoricæ ludo condiscipulum, non satis in arte quam profiteatur attentum & consideratum, vellicavit.

Verum non omnes, quæ à Tullio & Fabio traduntur, agendi rationes, nostris conveniunt temporibus; nec si convenirent, propterea non mutari convenit: quia vulgares factæ, & omnibus notæ, contemptum potius pariunt, quam admirationem; nec tam arident, quam iridentur. Magistri itaque consulti, quas ex omnibus maxime probant, suis commendent discipulis: qui eas cum fuerint adulti, aut addendo, aut minuendo, aut immutando, emendare, atque novas, rebus ipsis & ingenio ac voci suæ congruentes, ex abundanti Quintiliani penu Lib. 11. Cap. 3. deligere possunt. Interim verò curent, aut Actio semper sit, non modò varia & decora; sed etiam nemini nec affecta: Ne dum actoris captant elegantiam, perdant viri boni & gravis auctoritatem. Nam ubicunque Ars ostentatur, ibi Veritas abest videtur.

F I N I S

us.
æ-
ri-
ubi
in-
æ-
ta :
pfo.
nos,
cal-
rica
ro-
.
tra-
em-
mu-
ibus
ira-
ntur.
axi-
eas
ndo,
ebu
bun
ger
npe
a ne
egat
atem
abe

142368